

Lauri Valtonen

KASVUN KOTIPELTO KANTOI

Satakunnan erityispiirteitä pankkiliiketoiminnan kehityksen arvioinnissa

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma

Ylempi AMK

2012

Kasvun kotipelto kantoi - Satakunnan erityispiirteitä pankkiliiketoiminnan kehityksen arvioinnissa

Valtonen, Lauri
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma
Lokakuu 2012
Ohjaaja: Grönholm, Jukka
Sivumäärä: 91

Asiasanat: pankkiliiketoiminta, Satakunta, bruttokansantuote, työllisyysaste, tilasto

---

Tässä työssä tutkittiin Satakunnan maakuntaa ja sen taloudellisia tunnuslukuja suhteessa koko maan vastaaviin tunnuslukuihin. Valittu näkökulma oli pankkiliiketoiminta ja sen kehityksen arviointi Satakunnassa.

Työn tavoitteena oli saavuttaa ymmärrys siitä, onko Satakunta maakuntana taloudellisesti jotenkin poikkeava valtakunnan taloudellisista luvuista, voidaanko tilastotiedon perusteella laatia oletuksia Satakunnan vastaavista indikaattoreista ja voidaanko valtakunnan tason ennusteiden avulla tehdä perusteltuja oletuksia Satakunnan talouden kehityksestä tulevaisuudessa.

Näitä seikkoja tutkittiin pankkiliiketoiminnan näkökulmasta ja tavoitteena oli laatia maakunnallisten talousennusteiden avulla ennuste siitä, miten pankkiliiketoiminta Satakunnassa kehittyy, sekä saavuttaa ymmärrys siitä, miten pankkiliiketoiminta on menneisyudessa kehittynyt maakunnassa. Näitä lukuja ei mikään taso tilastoi, joten ainoa keino päästä pureutumaan niihin on pyrkiä selvittämään relevantit indikaattorit ja niiden perusteella laatia tilastollisia näkemyksiä asiasta.

Tutkimuksen tuloksena saatiin aikaiseksi malli, joka perustuu bruttokansantuotteen ja työllisyysasteen tilastoihin, sekä Suomen Pankin ennusteisiin bruttokansantuotteen ja työllisyysasteen kehityksestä. Malli arvioi pankkiliiketoiminnan historiallista kehitystä Satakunnassa ja lisäksi mainittujen ennusteiden perusteella luo näkemyksen pankkiliiketoiminnan tulevaisuudesta Satakunnassa. Lisäksi tutkimus osoittaa sen, että koko maan ja Satakunnan pankkiliiketoiminnan suhteista ei ole perusteltua asettaa oletusta kiinteästä, yli ajan toistuvasta suhteesta.

Kasvun kotipelto kantoi – Regional differences of Satakunta region in banking business.

Valtonen, Lauri

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in business management and entrepreneurship

October 2012

Supervisor: Grönholm, Jukka

Number of pages: 91

Keywords: Banking business, Satakunta region, Gross Domestic Product (GDP), statistics

---

The purpose of this thesis was to study Satakunta region and its economical key figures and their correlation to similar key figures of Finland. Chosen point of view was banking business and its development in Satakunta.

The main goal was to reach understanding in several different questions. Is Satakunta as a region somehow economically different than Finland? Is it possible to draw conclusions about Satakunta from national statistics? Is it possible to use national statistics and key figures in indicating economic development in Satakunta? Is it possible to predict the development of banking business in Satakunta by using national key figures and predictions?

These questions were studied with the focus in banking business. Target was to use regional economic predictions in making a prediction of banking business in Satakunta and to make conclusions about the development of banking business in near history. These are figures that can't be found anywhere and the only way to study them is to find relevant indicators and use them to make statistical hypothesis about the matter in question.

As a result of a study a model was made. Model is based on the statistics of GDP, employment statistics, and the predictions of both by the Bank of Finland. Model presents the historical development of banking business in Satakunta and makes a prediction of the development of banking business in Satakunta in near future. Study also reveals that there is no real correlation between banking business in Finland and in Satakunta.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIMUKSEN TAUSTAA JA MENETELMIÄ.....	7
2.1	Tutkimusmenetelmistä.....	8
2.2	Pankkiliiketoiminnasta.....	9
2.3	Muista käytetyistä käsitteistä.....	10
2.3.1	Pankin tuloksenteko.....	12
2.3.2	Strateginen tavoiteasetanta.....	14
2.3.3	Alueellisten olosuhteiden merkitys.....	15
3	PANKKILIIKETOIMINTA.....	19
3.1	Pankkiliiketoiminnan komponentit.....	21
3.1.1	Luotot	21
3.1.2	Talletukset.....	23
3.1.3	Vakuutussäästöt.....	23
3.1.4	Rahastopääomat.....	26
3.1.5	Muita pankkitoiminnan elementtejä.....	27
3.2	Pankkiliiketoiminnan kehitykseen vaikuttavat tekijät.....	27
3.2.1	Rahoituksen kehitykseen vaikuttavat tekijät.....	28
3.2.2	Talletuskehitykseen vaikuttavat tekijät.....	37
3.2.3	Vakuutus- ja rahastosäästöihin vaikuttavat tekijät.....	41
3.2.4	Merkitykselliset indikaattorit.....	42
3.2.5	Kansainvälisiä indikaattoreita.....	45
4	MAAKUNNALLINEN LÄHESTYMINEN.....	48
4.1	Maakunnallisen pankin toiminnasta ja tavoitteista.....	48
4.2	Haasteet valtakunnallisen tunnusluvun käytössä.....	49
4.3	Pankkiliiketoimintaan vaikuttavat indikaattorit Satakunnassa.....	52
4.4	Indikaattorien kertomaa.....	60
4.5	Satakunnan maakunnallisia erityispiirteitä.....	61
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPITEET.....	66
5.1	Bruttokansantuote indikaattorina.....	66
5.2	Työllisyysaste indikaattorina.....	73
5.3	Konsensusennuste.....	76
5.4	Ennustemallin testaaminen.....	82
5.5	Tutkimuksen tuloksista.....	85
	LÄHDELUETTELO.....	87
	LIITE 1 - ENNUSTETYÖKALU.....	91

1 JOHDANTO

Tämän tutkimus käsittelee pankkiliiketoimintaa ja pankkien suorituksen mittaamista ja vertailua erityisesti maakunnallisesta näkökulmasta. Tutkimuksessa analysoidaan OP-Pohjola –ryhmässä käytössä olevaa pankkiliiketoiminta –tunnuslukua, sen käyttöä pankkien strategisen tavoiteasetannan perustana ja sen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Mainittuja tekijöitä tutkitaan niin valtakunnallisella kuin maakunnallisellakin tasolla ja pyritään löytämään yleisesti pankkiliiketoiminnan kehitykseen vaikuttavia indikaattoreita ja selvittämään niiden kehitykseen vaikuttavia tekijöitä niin valtakunnallisella kuin maakunnallisellakin tasolla. Tutkimuksessa perehdytään Satakunnan maakunnan taloudellisiin erityispiirteisiin ja pyritään löytämään relevantteja mittareita Satakunnan maakunnan pankkiliiketoiminnan kehitykselle.

Maakunnallisen tilastotiedon käyttäminen on tärkeää maakunnallisesti toimivalle pankille, sillä on mahdollista, että maan yhteenlaskettu taloudellinen kehitys ei välttämättä ole yhteneväinen yksittäisten maakuntien talouden kehityksen kanssa.

Tutkimuksen aluksi pankkiliiketoiminta –tunnusluku puretaan tekijöihinsä ja selvitetään, voidaanko niiden kehitystä maakuntatasolla voidaan seurata tilastolähteitä hyödyntäen. Niiden elementtien osalta, joita ei tilastoida maakunnallisesti, etsitään indikaattoreita, joiden voidaan todistaa vaikuttavan merkittävästi pankkiliiketoiminnan kehitykseen valtakunnallisella tasolla. Seuraavaksi pyritään löytämään vastaavat indikaattorit Satakunnan talouden tilastoinneista ja raporteista. Kun samat indikaattorit on löydetty Satakunnan tasolta, niitä verrataan koko maan vastaaviin tilastolukuihin ja selvitetään, onko kehityksessä olemassa korrelaatiota.

Lopputuloksena saadaan selville se, miten valitut indikaattorit suhtautuvat toisiinsa Satakunnan ja koko maan tasolla ja se, voidaanko niistä tehdä johtopäätöksiä koskien Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitystä. Lisäksi laaditaan olemassa oleviin ennusteisiin pohjautuen Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä ennuste, jossa pyritään ottamaan huomioon myös mahdollisia maakunnallisia erityispiirteitä.

Jos tutkimustulokset ja tilastot sen sijaan osoittavat, että perusteltua ennustetta ei koko maan lukujen perusteella voida tehdä, lopputuloksena on sen sijaan yhteenveto siitä, miten koko maan ennustetta, maakunnallisia indikaattoreita ja hiljaisia signaaleja voidaan hyödyntää Satakunnan tason pankkiliiketoiminnan kehitystä arvioitaessa ja ennustettaessa.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA JA MENETELMIÄ

Tämän tutkimuksen peruslähtökohtana on aiemmin tehty tutkimus Länsi-Suomen Osuuspankin strategisesta tavoiteasetannasta, jossa kävi ilmi, että tavoiteasetannan pohjana toimivan pankkiliiketoiminta –tunnusluvun selvittämiseksi pankin omalta toimialueelta ei ole olemassa luotettavaa tilastointia tai arviointitapaa. (Valtonen 2010, 4), Koko maan mittakaavassa pankkiliiketoiminnan eri tekijöitä tilastoidaan ja jopa ennustetaan, mutta esimerkiksi maakunnalliselta tasolta kaikkia tarvittavia lukuja ei ole saatavissa.

Ongelmana havaittiin se, että markkinakasvuun perustuvat luvut ovat hieman vaikeita tavoiteasetannan ja varsinkin seurannan kannalta. Eksakteja lukuja Länsi-Suomen Osuuspankin toimialueelta ei tuota kukaan, joten tarkkojen markkinaosuuksien ajan-tasainen seuranta on mahdotonta. Valtakunnan tason kasvulukuja saadaan kyllä OP-Keskuksesta, mutta toimialan luvut tulevat yleensä noin kahden kuukauden viiveellä. Tämän jälkeen valtakunnan kasvuluvuista on muokattava Satakunnan alueen kasvuluvut ja tämä on ollut pakko tehdä arvioimalla.

OP-Pohjola –ryhmän pankkien strategisessa tavoiteasetannassa on avainasemassa pankkiliiketoiminta –tunnusluku, jonka pankkikohtainen kehitys suhteessa koko pankkimarkkinaan toimii pohjana koko pankin tavoiteasetannalle. Pankkiliiketoiminta –tunnuslukuun itsessään paneudutaan tarkemmin luvussa 3. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että tämän luvun kehittymistä voidaan seurata oman pankin lisäksi omalla toimialueella, sillä maakunnallisesti toimiva pankki voi omin toimenpitein vaikuttaa vain omalla toimialueellaan tapahtuvaan kehitykseen. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, voidaanko maakunnan tasolla tapahtuvaa pankkiliiketoiminnan kehitystä arvioida valtakunnallisiin tunnuslukuihin perustuen, vai tuleeko maakunnalliselle tarkastelulle laatia oma mittaristo ja seurantamenetelmät.

Jos tilastollinen riippuvuus valtakunnan lukujen ja maakunnallisen kehityksen väliltä löytyy, on mahdollista tehdä perusteltuja oletuksia maakuntatason ennusteiksi pankkiliiketoiminnan kehityksestä Satakunnassa pohjautuen valtakunnan ennusteisiin. Jos taas korrelaatiota ei löydy, pyritään yksittäisten indikaattorien kehitysenusteiden

avulla luomaan suuntaa-antavia ohjeistuksia siitä, miten yksittäisten indikaattorien kehitystä voidaan analysoida ja ennustaa, sekä mitä merkkejä ja hiljaisia signaaleja tarkastelemalla voidaan luoda perusteltuja oletuksia pankkiliiketoiminnan kehityksestä Satakunnassa.

2.1 Tutkimusmenetelmistä

Tämän tutkimuksen olemus on lähtökohtaisesti konstrukttiivinen, jossa haetaan ratkaisua aiemmin havaittuun ongelmaan. Tutkimusmenetelmä itsessään on yhdistelmä kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta siinä mielessä, että pääosa materiaalista on numeerisessa, kvantitatiivisessa muodossa, mutta tilastovertailujen ja lopputuloksien tulkinta perustuu hyvin pitkälti kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytettäviin vapaamuotoisiin haastatteluihin.

Valittuun lähestymistapaan päädyttiin oikeastaan pakon sanelemana, sillä tarvittavat tilastomateriaalit olivat löydettävissä kohtuullisen helposti, mutta niiden tulkinnasta ja varsinkin niiden muuttamisessa maakunnallista toimintaa mittaaviksi ei käytännössä ole olemassa teoreettista viitekehystä. Kansainvälisessä tutkimuksessa on vertailtu paljonkin alueellisia tekijöitä pankkien suorituksen vertailuun, mutta kuten todettua, englanninkielisessä tutkimuksessa banking performance määritellään lähinnä pääoman tuoton ja luottotappioiden kautta ja suomalainen mittari pankkiliiketoiminnasta eroaa tästä merkittävästi. Tästä syystä tutkimuksen toteuttamiseksi hankittiin kattava tilastollinen aineisto ja sen tulkitsemiseksi haastateltiin useita suomalaisia eturivin talousasiantuntijoita. Haastattelut toteutettiin vapaamuotoisina sähköpostikyselyinä tai henkilökohtaisten tapaamisten vapaamuotoisina keskusteluina. Kaikki haastattelut toteutettiin vuoden 2012 huhti- ja elokuun välisenä aikana ja edustavat lausujensa mielipiteitä sen hetkisen parhaan tiedon mukaisesti.

Haastatellut asiantuntijat olivat:

Pääekonomisti Toni Honkaniemi, OP-Pohjola –ryhmän Strateginen suunnittelu.

Seniorianalyttikko Sasu Järvinen, OP-Pohjola –ryhmän Strateginen suunnittelu.

Tutkijaekonomisti, KTT Karlo Kauko, Suomen Pankki.

Johtava neuvonantaja, OTT Erkki Kontkanen, Finanssivalvonta.

Professori Matti Pohjola, Aalto -yliopiston kauppakorkeakoulu.

Analyytikko Elina Salminen, Finanssialan Keskusliitto.

Projektitutkija Saku Vähäsantanen, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu.

Haastatelluista henkilöistä tohtorit Kauko ja Kontkanen sekä professori Pohjola ovat laajasti tunnustettuja asiantuntijoita, jotka ovat julkaisseet useita kansantaloustiedettä tai pankkiliiketoimintaan käsitteleviä teoksia. OP-Pohjolan Strategisen suunnittelun yksikkö taas on erittäin merkityksellinen auktoriteetti pankkiliiketoiminta – tunnusluvun kehityksen, seurannan ja ennustamisen kannalta ja haastatellut Honkaniemi ja Järvinen vastaavat tunnuslukuennusteiden tuottamisesta OP-Pohjola – ryhmän strategiajohtaja Tom Dahlströmille ja pääjohtaja Reijo Karhiselle.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys laaditaan yhdistelmänä haastateltujen henkilöiden asiantuntemusta, tilastotiedettä, kansantaloustiedettä ja kansainvälistä tutkimusta pankkien suorituksen arvioinnissa ja ennustamisessa.

2.2 Pankkiliiketoiminnasta

Pankkiliiketoiminnan taloudellinen arviointi eroaa suuresti muun yritystoiminnan taloudellisesta arvioinnista, sillä pankin tilinpäätös on omanlaisensa ja siitä laskettavat tunnusluvut eroavat myös suuresti totutuista tunnusluvuista. Pankin tuloslaskelmasta ei löydy liikevaihto –riviä, sekä taseen rakenne eroaa suuresti muusta yritystoiminnasta. Luvun aluksi on syytä käydä läpi hieman pankkiliiketoiminnan suorituksen arviointiin liittyviä peruskäsitteitä.

Pankin tunnuslukujen ja tavoitteiden arvioinnissa tulee myös huomioida pankin toimialue ja sen mahdolliset erityispiirteet. Valtakunnallisesti toimivalla pankilla on valtakunnalliset haasteet, mutta maakunnallisesti tai paikallisesti toimivalla pankilla osa haasteista voi olla täysin erilaisia kuin valtakunnallisella ja toisaalta osa, kuten korkotaso, inflaatio tai pörssin kehitys ovat täsmälleen samoja. Näiden tekijöiden merkitystä ei missään nimessä voi unohtaa, kun arvioidaan pienemmällä mittakaavalla toimivan pankin suoritusta tai kehitystä.

2.3 Muista käytetyistä käsitteistä

Tämän tutkimuksen toteuttamisessa käytetään erilaisia tilastotieteen menetelmiä muuttujien välisen suhteen tarkastelemiseksi ja johtopäätösten teon perustana.

Suuri osa materiaalista on piirretty viivadiagrammeiksi, joissa toisen akselin muodostaa havaintovuosi ja toisen akselin muodostaa tarkastellun muuttujan vuosittainen kehitys. Viivakuviota sopii jatkuvan muuttujan arvojen kuvaamiseen ja sitä useimmiten käytetään nimenomaan aikasarja-aineistojen arvoja esittäessä. Aikasarja on siis tilastollista dataa, jossa havainnot ovat tyypillisesti mitattuna perättäisinä ajankohtina. Aikasarjoista voidaan tehdä päätelmiä aineiston taustalla vaikuttavista ilmiöistä, tai laatia ennusteita tulevista tapahtumista. Aikasarja-analyysistä on kyse, kun mainittujen tilastomateriaalien kehittymisen syitä tai seurauksia pohditaan yli ajan tai jossa aika määrää havaintojen järjestyksen. (Heikkilä 2002, 162, Mellin 2017, 3)

Eri muuttujien välisen yhteyden selvittämiseksi tutkitaan muuttujien välistä korrelaatiota. Korrelaatio on todennäköisyyslaskennassa ja tilastotieteessä käytetty käsite, jota käytetään kuvaamaan kahden muuttujan välistä riippuvuutta. Korrelaatiokertoimella tarkoitetaan aineistosta laskettua havaintojen välistä korrelaatiota. Se on siis numeerinen mitta satunnaismuuttujien väliselle lineaariselle riippuvuudelle. Riippumattomien muuttujien välillä ei ole korrelaatiota. Tavallisin käytettävä mitta kahden muuttujan väliselle riippuvuudelle on Pearsonin korrelaatiokerroin, eli tulomomenttikerroin. Se mittaa lineaarisen riippuvuuden vahvuutta suhdeasteikon tasoisella muuttujalla. Korrelaatiokerroin on normeerattu niin, että se vaihtelee $-1:n$ ja $1:n$ välillä ja kertoimen arvo 0 ilmoittaa, että lineaarista riippuvuutta ei ole. (Heikkilä 2002, 90-91, Kajaanin ammattikorkeakoulu 2012)

Korrelaatiokertoimen laskukaava on seuraavanlainen:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{n s_x s_y}$$

Kuva 1, korrelaatiokertoimen kaava. (Tampereen yliopiston www-sivut 2012)

Kaavan käytössä n on lukuparien x_i , y_i lukumäärä. Puolestaan s_x , s_y ovat muuttujien x ja y keskihajonnat ja $\bar{x}$, $\bar{y}$ ovat muuttujien x ja y keskiarvot. (Tampereen yliopiston www-sivut 2012)

Korrelaatiokertoimen tulkinnasta taas kerrotaan Internetix Opinnot –palvelussa, että korrelaatiokertoimen tulkinta on sellainen, että korrelaatio on

- voimakas, jos $|r| \geq 0.8$
- huomattava, jos $0.6 \leq |r| < 0.8$
- kohtalainen, jos $0.3 \leq |r| < 0.6$
- merkityksetön, jos $|r| < 0.3$

Kuva 2, korrelaatiokertoimen tulkinta. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Näitä kaavoja ja tulkintoja hyödyntäen myöhemmissä luvuissa tehdään analyyskejä eri muuttujien kehityksestä ja niiden välisen riippuvuuden vahvuudesta. Korrelaatiokerroin voi saada arvoja $-1:n$ ja $+1:n$ väliltä. Mitä voimakkaammasta riippuvuudesta on kyse, sitä lähempänä r on arvoa $+1$ tai -1 . Positiivisen korrelaation ollessa kyseessä muuttujat muuttuvat samaan suuntaan ja negatiivisen korrelaation tapauksessa muuttujat liikkuvat vastakkaisesti suuntiin. Mitä lähempänä korrelaatiokerroin on lukua nolla, sitä heikommaksi riippuvuus tulee tai sitä ei ole ollenkaan. (Kajaanin ammatti-korkeakoulu 2012)

Eräs merkittävä kansantaloudellinen mittari, jota tässä tutkimuksessa hyödynnetään useaan kertaan, on bruttokansantuote. Bruttokansantuote (BKT) on kotimaassa aikaansaadun tuotannon mitta kansantaloudessa. Koska tuotanto luo talouteen tuotannon arvoa vastaavan tulon, BKT kuvaa myös kotimaista tulonmuodostusta. Tästä syystä sitä käytetään usein maan tai alueen taloudellisen suorituskyvyn mittana. BKT on kansantalouden tilinpidon keskeinen käsite, koska se kuvaa hyvin taloudellisen toiminnan laajuutta ja siinä tapahtuvia muutoksia. BKT:n muutoksen avulla voidaan tunnistaa taloudellisen kasvun määrä, taloudellinen taantuma ja taloudellinen lama. Bruttokansantuotteen laskentaan huomioidaan vain kyseisenä vuonna aikaansaatua tuotantoa ja näin ollen esimerkiksi 10 vuotta sitten valmistuneen talon myynnistä saatua tuloa ei huomioida bruttokansantuotteeseen, samoin kuin ei arvopaperikauppaakaan. Välihyödykkeiden tuotantoakaan ei huomioida bruttokansantuotteessa, sillä ne tulevat joka tapauksessa huomioiduksi lopputuotteen osalta kokonaisuudessaan. Huomattavaa myös on, että koska BKT kuvaa maan rajojen sisällä tapahtunutta arvonlisän kasvua, ei olla kiinnostuneita tuottajan kansallisuudesta. (Mishkin 1995, 17, Mäkelä 2001, 100)

Koska BKT on kansantalouden kotimaisen kokonaistuotannon mitta, siihen ilmiöitä suhteuttamalla saadaan useita tärkeitä talouden tunnuslukuja. Tällaisilla osien suhdetta kokonaisuuteen kuvaavilla tunnusluvuilla (BKT-osuuksilla) voidaan havainnollistaa kansantalouden rakennetta ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä käyttää niitä talouden ohjauksikriteereinä, kuten tässä tutkimuksessa tullaan tekemään. BKT:n arvonlisäykseen perustuvaa mittaustapaa käytetään myös maan sisäisten alueiden taloudellisen suorituskyvyn mittaukseen, mikä palvelee erityisesti tämän tutkimuksen tarkoituksia. (Pohjola 2009, 125)

2.3.1 Pankin tuloksenteke

Pankkitoiminnassa ensisijainen tulon lähde ja perusliiketoiminnan mittari on korkokate. Korkokate kertoo pankin perusliiketoiminnan onnistumisesta. Pankin tuloslaskelman ensimmäinen rivi on korkotuotot. Tämä rivi kertoo sen, kuinka paljon pankki on saanut tilikaudella korkotuottoja asiakkailleen lainaamista rahoista, eli antolainauksesta. Jos pankki tarjoaa leasing –palvelua, lisätään sen nettotuotot korkotuottoi-

hin. Korkokatteen laskemiseksi edellä mainittujen erien summasta vähennetään korkokulut. Korkokulut muodostuvat ottolainauksen kustannuksista, eli talletuskoroista ja muun varainhankinnan, kuten esimerkiksi keskuspankkirahoituksen korkokuluista. Korkotuottojen ja korkokulujen erotus on korkokate. (Kontkanen 2009, 80)

Huittisten Säästöpankki ilmoittaa osavuosikatsauksessaan, että sen korkokate tilikaudella 2011 on ollut yhteensä 3,175 miljoonaa euroa. (Säästöpankin www-sivut 2012) Länsi-Suomen Osuuspankki ilmoittaa synnyttäneensä samalla aikavälillä 27,7 miljoonaa euroa korkokatetta. (Osuuspankin www-sivut 2012) Jonkinlaisena korkokatteen vertailun perustana voitaisiin käyttää mainittujen pankkien taseita. Huittisten Säästöpankin taseen loppusumma 31.12.2011 on ollut 325,4 miljoonaa euroa (Säästöpankin www-sivut 2012) ja Länsi-Suomen Osuuspankin tase 1871,9 miljoonaa euroa. (Osuuspankin www-sivut 2012) Voidaan siis nähdä, että Länsi-Suomen Osuuspankki on taseeltaan noin kuusi kertaa Huittisten Säästöpankkia suurempi, mutta korkokatteella mitattuna noin 12 –kertainen.

Korkokatteen merkitys pankin tuloksenteon kivijalkana on vuosina 2009 – 2012 romahtanut dramaattisesti. Aiemmin pankki pystyi toteuttamaan ottolainauksella edullista varainhankintaa ja näin ollen antolainauksen kokonaiskorosta jäi suurempi osa pankin tuotoksi. Nykyisessä korkotilanteessa ottolainauksen korko on usein suurempi kuin viitekorkotasoa ja tämä on pakottanut pankit korottamaan lainamarginaaleja korkokatteen säilyttämiseksi.

C/I –eli Cost/Income ratio, jota myös kulutuottosuhteeksi kutsutaan, kertoo pankin tehokkuudesta ja kuinka paljon rahaa on käytetty tulojen saamiseksi. Pienempi luku on luonnollisesti parempi ja erittäin tehokkaina pankkeina pidetään niitä pankkeja, joiden kulutuottosuhdeluku on alle 50. (Kontkanen 2009, 81) Länsi-Suomen Osuuspankin kulutuottosuhdeluku on 59,8% (Osuuspankin www-sivut 2012) ja Huittisten Säästöpankin puolestaan 77%. (Säästöpankin www-sivut 2012) Tästä voidaan nähdä sama asia kuin aiemmassa vertailussa, eli Länsi-Suomen Osuuspankki toimii tehokkaammin ja saa tehtyä taseellaan suhteellisesti enemmän korkokatetta ja sen kautta liikevoittoa kuin Huittisten Säästöpankki.

Korkokatteen lisäksi nykyisessä korkomarkkinassa päivä päivältä tärkeämpi tekijä on pankin palkkiotuotot. Niillä tarkoitetaan pankin palveluista perimiä palkkioita, kuten esimerkiksi lainojen toimitusmaksuja tai tilisiirrosta perittävää palkkiota. Niiden merkitys pankin tuloksenteossa on korostunut merkittävästi nousseiden marginaalien lisäksi. Tilikaudella 2011 Huittisten Säästöpankki keräsi palkkiotuottoja 1,455 miljoonaa euroa (Säästöpankin www-sivut 2012) ja Länsi-Suomen Osuuspankki puolestaan 15,4 miljoonaa euroa. (Osuuspankin www-sivut 2012) Suhde on hyvin lähellä samaa kuin korkokatteen osalta.

2.3.2 Strateginen tavoiteasetanta

Edellä mainitut tunnusluvut mittaavat pankin toiminnan tehokkuutta. Pankin kokoa on perinteisesti mitattu taseen loppusummalla, mutta ainakin OP-Pohjola –ryhmässä on käytössä myös pankkiliiketoiminta –tunnusluku. Sen kehityksellä mitataan pankin perusliiketoiminnan kehittymistä sekä sen avulla voidaan suhteuttaa pankin toimintaa muihin pankkeihin tai valtakunnan keskilukuihin. Pankkiliiketoiminta –tunnusluvun laskemisesta ja käytöstä enemmän seuraavassa luvussa.

Pankkiliiketoiminta –tunnuslukua käytetään usein myös pankin tavoiteasetannassa, sillä se on relevantti ja vertailukelpoinen mittari ja se on helppo pilkkoa konkreettiseksi tavoitteiksi. Korkokatteeseen perustuva tavoiteasetanta on varsin haastava, sillä se edellyttää vahvaa korkonäkemystä tavoiteajanjakson osalta ja toisaalta, sen reaaliaikainen seuranta on varsin hankalaa.

Eräs tapa linjata strateginen tavoitetaso on esimerkiksi markkinaosuuden kasvattaminen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi määritellään tietty kasvutaso, jonka mittarina voidaan käyttää pankkiliiketoiminnan kasvua. Kun kasvuprosentti ylittää toimialueen tilastollisen kasvun, voidaan katsoa markkinaosuutta voitetun. Tietysti tämä edellyttää kannattavuuden varmistamista niin, ettei kasvu tapahdu hinnalla millä hyvänsä. (Valtonen 2010, 10)

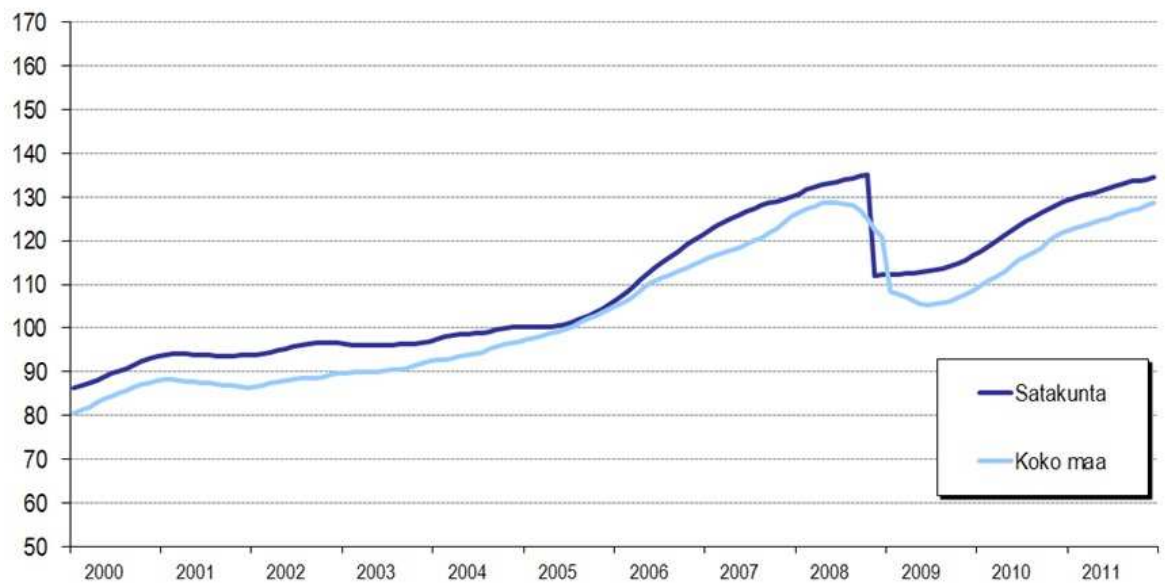
2.3.3 Alueellisten olosuhteiden merkitys

Käytettäessä pankkiliiketoimintaa pankin kehityksen mittarina tulee ottaa huomioon pankin toimialue. Toiset pankit toimivat valtakunnallisesti ja näin ollen valtakunnalliset tilastoluvut ovat suoraan vertailukelpoisia pankin liiketoimintaa arvioidessa. Pienempien pankkien osalta haasteeksi tulee toimialueen määrittäminen, sekä toimialueelta saatavien vertailulukujen vähäisyys. Länsi-Suomen Osuuspankki esimerkiksi määrittelee toimialueekseen Satakunnan maakunnan, sekä tavoitteekseen markkinajohtajuuden toimialueellaan. Haasteelliseksi tavoitteen mittaamisen tekee se, että Satakunnan alueelta pankkiliiketoiminnan, tai sen komponenttien kehitystä ei tilastoida kukaan ja maakunnallinen pankkiliiketoiminnan kehitys on jouduttu arvioimaan. (Valtonen 2010, 4)

Joitakin elementtejä, kuten esimerkiksi lainakanta eriteltyinä eri tekijöihinsä, kuten asunto- ja yrityslainoihin on saatavissa, mutta riittävässä määrin eri elementtejä ei maakuntatasolla tilastoida.

Aiemmin mainitun arvion perusteena on käytetty ajatusta, jossa Satakunnan maakuntaa pidetään yleisesti alueena, jossa talous kehittyy hieman muuta valtakuntaa hitaammin. Tätä arviota ei puolla Turun Yliopiston kauppakorkeakoulun tilasto, jossa esitetään satakuntalaisten yritysten liikevaihdon kehitys suhteessa koko valtakunnan yritysten liikevaihtokehitykseen.

Liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2005=100)

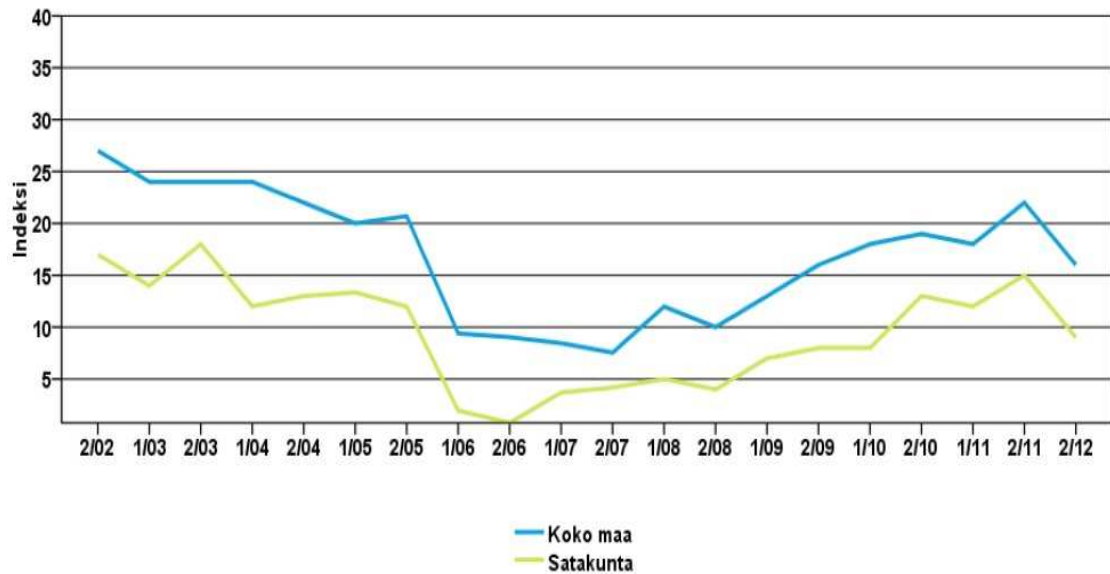

Kuva 3, liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 2)

Toisaalta, satakuntalaisten yritysten liikevaihdon kehitys ei välttämättä kerro mitään pankkiliiketoiminnan kehityksestä alueella. Kuitenkin se antaa ajattelemisen aihetta siitä, josko Satakunta ei kuitenkaan olisi vuodesta toiseen keskimääräistä heikommin kehittyvä maakunta. Vastakkaista näkemystä taas edustaa Satakunnan Yrittäjien ja Finnveran julkaisema PK-Yritysbarometrin elinkeinoilmasto, jossa mitataan satakuntalaisten yrittäjien omaa mielipidettä Satakunnan yritystoiminnan kehitykseen.

7. Elinkeinoilmasto

Kuva 4, elinkeinoilmasto Satakunnassa. (Suomen yrittäjät, Finnvera, Työ- ja elinkeinoministeriö, 17)

Taulukko kertoo, että kautta aikasarjan satakuntalaiset yrittäjät ovat suhtautuneet oman liiketoimintansa tulevaisuuteen ja kehittymismahdollisuuksiin huomattavasti negatiivisemmin kuin kollegansa ympäri maata.

Satakunta näki suuria teollisuuden rakennemuutoksia 1990-luvulla, kun perinteistä savupiipputeollisuutta ajettiin alas ympäri maata, mutta erityisesti Porin seudulla. Onko kuitenkaan enää 20 vuotta myöhemmin perusteltua ajatella, että Satakunta on vientiin nojaava teollisuusmaakunta, joka kärsii talouden taantumista aina koko maata enemmän ja nousukaudella ei pääse samaan kasvuvauhtiin kuin muut maakunnat? Vai onko tämän tulkinnan taustalla jonkinlainen satakuntalainen pessimismi, joka näkyy selvästi edellisten tilastojen välillä?

Liikevaihtotilasto osoittaa, että satakuntalaiset yritykset ovat kasvattaneet myyntiään enemmän kuin suomalaiset yritykset keskimäärin, mutta satakuntalaisten omasta mielestä tulevaisuus näyttää aina huonommalta kuin muualla. Tämän tutkimuksen tarkoitus on nimenomaan paneutua Satakunnan ja koko maan taloudellisen tilan väliin tilastollisiin eroavaisuuksiin ja niiden vaikutukseen pankkiliiketoiminnan komponenttien kehitykseen. Tavoitteena on saada vastaus siihen, miten Satakunnan kehi-

tystä pankkiliiketoiminnan näkökulmasta tulee arvioida suhteessa koko maan tilastolukuihin.

3 PANKKILIIKETOIMINTA

Pankkiliiketoiminta on käsite, jolle ei ole olemassa virallista määritelmää, mutta jota käytetään kuvaamaan nimensä mukaisesti pankkien harjoittaman liiketoiminnan kehitystä yli ajan. OP-Pohjola –ryhmässä pankkiliiketoiminta –tunnuslukua käytetään jäsenosuuspankkien, Pohjola Pankin ja koko OP-Pohjola –ryhmän liiketoiminnan kehityksen mittaamiseen ja vertailuun. Pankkiliiketoiminta –tunnusluku voidaan laskea koko valtakunnan tasolle niin, että tunnusluvussa on mukana kaikkien suomalaisten pankkien liiketoiminnan kehitys ja näin ollen luku kuvaa pankkiliiketoiminnan kehitystä koko maassa. Tunnuslukua lasketaan myös yksittäisten pankkien tuottaman informaation perusteella ja näin saadaan aikaiseksi vertailukelpoinen tunnusluku sille, miten yksittäinen pankki on pärjännyt suhteessa kaikkien toimijoiden yhteenlaskettuun kehitykseen.

Seurannan kohteena on erityisesti pankkiliiketoiminnan kasvueron, eli yksittäisen pankin ja koko toimialan tunnuslukujen ero. Jos yksittäisen pankin pankkiliiketoiminnan kehitys on ollut suurempaa kuin toimialan yleensä, voidaan sanoa kyseisen pankin pankkiliiketoiminnan kasvueron olleen positiivinen ja näin voidaan olettaa pankin kasvattaneen markkinaosuuttaan. Pankkiliiketoiminta –tunnusluku muodostuu laskemalla yhteen pankin toimintaan liittyviä eriä, joita ovat rahoitus, talletukset ja rahasto- ja vakuutussäästöt. Volyympohjaisten erien käyttö suorituksen arviointiin on siinä mielessä perusteltua, että pankkiliiketoiminnan ollessa kovin kilpailtua ja myytävien tuotteiden ollessa varsin homogeenisiä eri toimijoiden välillä, voidaan ajatella, että hintatasotkin ovat varsin samanlaisia. Kenenkään ei siis ole mahdollista myydä esimerkiksi asuntolainaa merkittävästi paremmalla tuotolla kuin muiden toimijoiden, vaan ylihinnittelutilanteessa asiakas ostaa palvelun muualta.

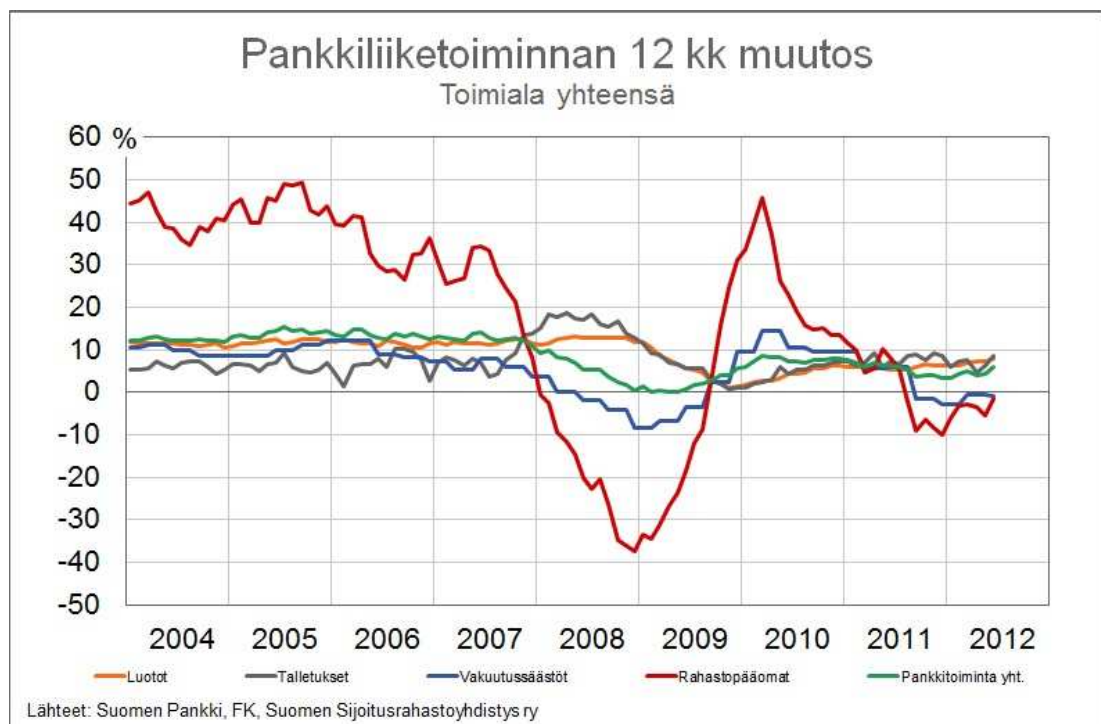
Jos ajatellaan, että sama koskee pankin korkokatetta ja palkkiotuottoja, niin relevantimmaksi suorituksen mittariksi jää markkinaosuuden ja ydinliiketoiminnan volyymien kehitys ja erityisesti niiden tasot verrattuna kilpailijoihin. Ajattelu ei sinällään ole aukoton, koska erityisen runsaan talletusvarainhankinnan omaava pankki voi tietyssä markkinatilanteessa saada tuntuvaa kilpailuetua verrattuna rahoituksensa markkinoilta hankkivaan pankkiin. Toisaalta tämä asetelma on esimerkiksi tällä hetkellä

(09/2012) kääntynyt itseään vastaan, kun rahoitusmarkkinoilta voidaan ostaa rahaa huomattavasti talletuskorkoja edullisemmin.

Näin ollen pankkiliiketoiminta –tunnusluvun käyttö pankkien välisessä suorituksen vertailussa on perusteltua, vaikka se ei suoranaisesti kerro pankin kannattavuudesta tai tuloksentekevyydestä mitään. Se on kuitenkin vertailukelpoinen pankin koosta riippumatta ja lisäksi sen perusteella voidaan tehdä perusteltuja analyyseja pankin liiketoimintastrategian toimivuudesta.

Kansainvälisessä tutkimuksessa pankkien suorituksen (banking performance) mittaamisessa käytetään erilaisia mittareita, mutta ne perustuvat useimmiten pankin koko pääoman tuoton mittaamiseen ROA-tunnusluvulla ja luottotappioiden merkitykseen. Volyymipohjaisia tunnuslukuja ei juuri kansainvälisissä tutkimuksissa ole käytetty.

Seuraavassa kuvassa on nähtävissä aikasarja pankkiliiketoiminnan muutoksista vuodesta 2004 vuoteen 2012. Kuvassa on eriteltyä pankkiliiketoiminnan eri komponenttien sekä itse pankkiliiketoiminnan kehitys.

Kuva 5, pankkiliiketoiminnan muutos. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

3.1 Pankkiliiketoiminnan komponentit

Yllä olevasta taulukosta nähdään pankkiliiketoiminnan kehitys prosentteina yli ajan. Kun perehdytään euromääriin prosenttien takana, selviää, että vuoden 2012 kesäkuun lopussa koko suomalaisen rahoitussektorin yhteenlaskettu pankkiliiketoiminta oli 412,750 miljardia euroa. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012) Ensi silmäyksellä tämä luku kertoo, että koko suomalaisen pankkisektorin volyyymi oli alle 500 miljardia. Jotta tätä lukua pystyttäisiin käsittelemään ja suhteuttamaan, on hyvä perehtyä siihen, miten pankkiliiketoiminta –tunnusluku kootaan.

Pankkiliiketoiminta –tunnusluku muodostuu eri komponenteista, jotka yhteen laske-
malla päästään kiinni koko pankin liiketoiminnan volyymin kehitykseen. Eri kom-
ponentit vaikuttavat lopulliseen tunnuslukuun näin ollen eri painoarvoilla, sillä nii-
den volyymit ovat erilaisia. Kuvassa nähtävä rahastopääomien voimakas muutos
vuosina 2008 – 2010 ei merkittävästi vaikuttanut pankkiliiketoiminnan kehitykseen,
sillä sen osuus koko pankkiliiketoiminnasta toimialalla on vain 14,5% 30.6.2012 –
tilanteessa. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

3.1.1 Luotot

Luotonannolla on merkittävä rooli pankkiliiketoimintaa arvioitaessa. Luotonanto
edustaa 45,8 prosenttia koko pankkiliiketoiminnasta Suomessa. (Järvinen S. sähkö-
posti 9.8.2012) Rahoituskantaa tarkasteltaessa kotitaloussektorin merkitys on huo-
mattava. Kotitalouksien lainoista puolestaan suurin osa on asuntolainoja. Muita yksi-
tyisen sektorin rahoitusmuotoja ovat esimerkiksi kulutusluotot ja opintolainat.
(Kontkanen 2009, 144) Asuntolainojen merkitys pankkiliiketoiminta –tunnusluvulle
on ehkäpä hieman yllättävästi kuitenkin suhteellisen vähäinen, sillä 30.6.2012 –
tilanteessa suomalaisten kotitalouksien asuntolainojen kokonaismäärä oli 83,661 mil-
jardia euroa (Suomen Pankin www-sivut 2012), kun kokonaisvelkaantumisen määrä
oli 189,213 miljardia euroa. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012) Näin ollen asuntolai-
nojen osuus koko lainakannasta on 44,2%.

Varsinkin suuret yritykset käyttävät pääomatarpeidensa kattamiseen kotimaisen pankkirahoituksen lisäksi kansainvälistä rahoitusta. Tästä huolimatta perinteisen pankkirahoituksen osuus varsinkin pk-sektorin yritysluotonannossa on säilynyt melko suurena. Yritysten osuus pankkien luotonannosta on noin 35 prosenttia. (Kontkanen 2009, 144) Suomen Pankin tilastoinnin mukaan 30.6.2012 –tilanteessa yksityissektorin luotonanto euroissa oli kuitenkin 110,593 miljardia euroa, eli 58,45% koko suomalaisesta rahoituskannasta. (Suomen Pankin www-sivut 2012) Tämä kertoo sen, että yritysluotonannon osuus on noussut suuremmaksi, ollen kesäkuun 2012 lopussa 41,55% koko luotonannosta Suomessa.

Lopun, noin 14,3 prosentin, eli noin 27 miljardin euron voidaan siis ajatella olevan kulutusluottoja. Tulkinnan kannalta on merkittävä huomata, että kulutusluottoiksi tässä tulkitaan mm. sijoitustoimintaan otetut tulonhankkimislainat, mikä selittää kulutusluottokannan suurta osuutta koko luotonannosta. Suomen Pankki erittelee näitä luottoja taulukossaan (Suomen Pankin www-sivut 2012) seuraavasti:

Suomen kotitalouksien euromääräiset lainat ja talletukset (1)

	Kanta, milj.euroa			12 kk:n muutos (2) %		
	4/2012	5/2012	6/2012	4/2012	5/2012	6/2012
Lainat	109 078	109 796	110 593	5,5	5,6	5,6
Asuntolainat	82 339	82 961	83 661	6,3	6,4	6,5
Kulutusluotot	13 077	13 146	13 121	5,2	4,6	3,8
Muut lainat	13 662	13 689	13 810	1,3	1,6	1,6
niistä opintolainat	1 544	1 542	1 541	5,1	5,4	5,4
Talletukset	78 931	78 852	79 845	4,0	4,1	4,4

Kuva 6, euromääräiset lainat ja talletukset. (Suomen Pankin www-sivut 2012)

Puhtaita kulutusluottoja suomalaisilla siis on 13,121 miljardin euron edestä. Yhteenvedon voidaan siis todeta, että luottokannan kehitystä arvioitaessa ja ennustettaessa suurin merkitys on asunto- ja yritysluottokantojen kasvulla, sillä ne edustavat yhteensä 85,75 prosenttia suomalaisten pankkien myöntämästä rahoituksesta. Kokonaisuutena ajatellen asunto- ja yritysluottokanta taas edustaa 39,33 prosenttia koko pankkiliiketoiminnasta jakautuen niin, että asuntoluottokannan painoarvo on 20,27% ja yritysluottokannan painoarvo on siis 19,06%. Loput luottolajit edustavat noin 6,5 prosent-

tia koko pankkiliiketoiminnasta ja luotonanto kokonaisuudessaan muodostaa 45,84 prosenttia Suomen pankkiliiketoiminnasta.

3.1.2 Talletukset

Talletuksille ominaisia piirteitä ovat niiden joukkosopimusluonteisuus ja vakioehtoisuus. Talletusten verovapauden poistuttua pankeilla on ollut entistä suuremmat mahdollisuudet kehittää omanlaisiaan talletustuotteita. Perinteisten maksuliike- eli käyttelytilien lisäksi pankkien valikoimiin kuuluu erilaisia määräaikaistilejä, sijoittamisen tilejä, strukturoituja talletuksia ja asuntosäästöpalkkiolain mukaisia ASP-tilejä. Lisäksi pankit tarjoavat erilaisia rahamarkkinatalletuksia, joista osa voidaan lukea kuuluvaksi talletuksiin. (Kontkanen 2009, 110-113)

Talletuksilla tässä yhteydessä ymmärretään kaikki varat, jotka ovat talletettuina erityyppisille tileille. Tässä ei eritellä määräaikaistalletuksia tai käyttelytileillä olevia varoja. Talletukset itsessään muodostavat myös merkittävän pankkiliiketoiminta – tunnusluvun komponentin. Suomalaisen yritysten ja yksityishenkilöiden talletukset kesäkuun 2012 lopun tilanteessa olivat yhteensä 130,984 miljardia euroa (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012). Näin ollen talletukset muodostavat 31,7 prosenttia koko pankkiliiketoiminnasta.

Talletukset jakautuvat yritys- ja yhteisöasiakkaiden talletuksiin ja kotitalouksien talletuksiin. Edellisen sivun taulukon mukaan kotitalouksien talletuskanta kesäkuun 2012 lopussa oli yhteensä 79,845 miljardia euroa, eli 19,34% koko pankkiliiketoiminnasta. Näin ollen yritys- ja yhteisötalletusten määräksi voidaan todeta 51,139 miljardia euroa, joka puolestaan on 12,4% koko toimialan pankkiliiketoiminnasta.

3.1.3 Vakuutussäästöt

Seuraava erä pankkiliiketoiminta –tunnusluvun laskemissa on vakuutussäästöt. Vakuutussäästämällä tarkoitetaan säästämistä tai sijoittamista henkivakuutustuotteeseen. Tällaisia tuotteita ovat säästövakuutukset, sijoitusvakuutukset, eläkevakuutukset, ryhmäeläkevakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset. Vakuutussäästämisen ja

muun säästämisen merkittävimpana erona on, että tuoton tavoittelun lisäksi vakuutussäästämällä pyritään esimerkiksi täydentämään lakisääteistä eläketurvaa tai järjestämään muuta vakuutusturvaa. (Kontkanen 2009, 134-136) Vakuutussäästämällä on myös verosuunnittelun kannalta hyödyllisiä elementtejä esimerkiksi perintöverotuksen saralla.

Vakuutussäästöt yleisesti edustavat suomalaisessa pankkiliiketoiminnassa kohtuullisen pientä osaa, kesäkuun 2012 lopun tilanteessa suomalaisten vakuutussäästöt olivat vain 32,882 miljardia euroa, joka on noin 8 prosenttia koko pankkiliiketoiminnasta. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

Jos halutaan saada näkemys siitä, miten vakuutussäästöt jakautuvat yritysten ja kotitalouksien kesken, siihen löytyy hieman suuntaa Finanssialan keskusliiton julkaisusta, joka käsittelee tilannetta kesäkuun 2012 lopussa.

Henkivakuutuksen vakuutussäästöt, kesäkuu 2012

kotmainen liike
milj. EUR

	06/2012	muutos-%	06/2011
Säästöhenkilövalutus			
Perustekorkoiset, yksityiset	6 047	-20,2 %	7 581
Perustekorkoiset, yritykset	190	-33,9 %	287
Sijoitussidonnaiset, yksityiset	7 441	16,5 %	6 386
Sijoitussidonnaiset, yritykset	16	-78,7 %	75
Yhteensä	13 694	-4,4 %	14 329
Kapitalisaatiosopimukset			
Perustekorkoiset, yksityiset	18	-15,2 %	21
Perustekorkoiset, yritykset	79	-58,8 %	191
Sijoitussidonnaiset, yksityiset	1 989	25,9 %	1 580
Sijoitussidonnaiset, yritykset	839	11,6 %	752
Yhteensä	2 924	15,0 %	2 544
Yksilöllinen eläkevalutus			
Perustekorkoiset, yksityiset	4 717	-0,9 %	4 761
Perustekorkoiset, yritykset	1 908	-0,3 %	1 914
Sijoitussidonnaiset, yksityiset	2 807	-1,5 %	2 848
Sijoitussidonnaiset, yritykset	1 230	-3,0 %	1 268
Yhteensä	10 661	-1,2 %	10 791
Ryhmäeläkevalutus			
Perustekorkoiset, yritykset	5 172	0,8 %	5 132
Sijoitussidonnaiset, yritykset	430	15,6 %	372
Yhteensä	5 602	1,8 %	5 504
Kaikki yhteensä			
Perustekorkoiset, yksityiset	10 782	-12,8 %	12 363
Perustekorkoiset, yritykset	7 349	-2,3 %	7 523
Sijoitussidonnaiset, yksityiset	12 237	13,1 %	10 815
Sijoitussidonnaiset, yritykset	2 515	1,9 %	2 467
Yhteensä	32 882	-0,9 %	33 167

Tässä tilastossa vakuutussäästöillä tarkoitetaan vakuutusten takaisinosuoruuksia, kuitenkin niin, ettei takaisinosuoruuksista aiheutuvia sanktioita huomioida. Myönneystistä asiakasyrityksistä myös ehdolliset on laskettu mukaan. Säästö ei sisällä tasoitusmääriä, eikä tulevia lisäetuja varten varattuja vastuuta. Tiedot on luokiteltu vakuutusnottajan (yksityinen/yritys) mukaan.

Tilastossa ovat mukana seuraavat yhtiöt:

OP-Henkivakuutus, Handelsbanken Liv, Henki-Fennia, Suomi, Mandatum Life, Kaleva, Liv-Ålandia, Duo, Henki-Tapiola, Nordia Henkivakuutus, Skandia Life ja Aklia Henkivakuutus.

Kuva 7, vakuutussäästöjen jakauma. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

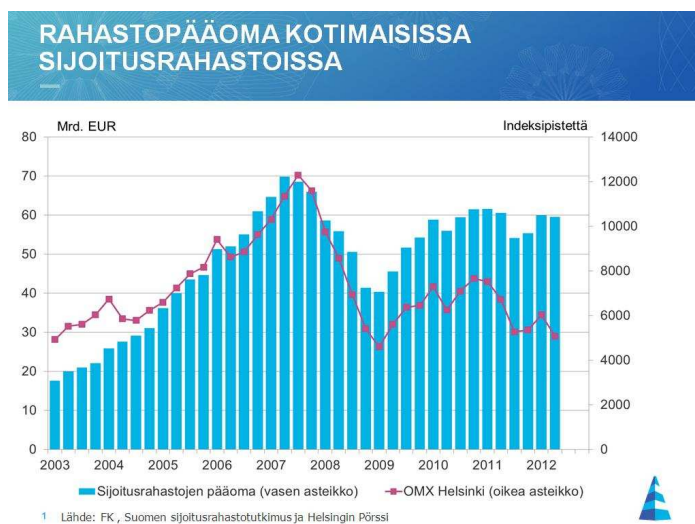
Taulukosta on nähtävissä, että yritys- ja yhteisöasiakkaiden vakuutussijoitusten osuus kokonaissummasta on 30 prosenttia (9,864 miljardia euroa) ja yksityissektorin osuus on 70 prosenttia, eli 23,109 miljardia euroa. Näin ollen yritys- ja yhteisösektorin vakuutussijoitusten merkitys koko pankkiliiketoiminnalle on 2,4 prosenttia ja yksityissektorin vastaava osuus on 5,6 prosenttia.

3.1.4 Rahastopääomat

Sijoitusrahastojen asema on vakiintunut suomalaisilla markkinoilla viimeistään 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Ne ovat saavuttaneet sijoittajien suosion kehittyneillä kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Ne tarjoavat erityisesti piensijoittajille, mutta myös erilaisille rahastoille ja säätiöille vaivattoman sijoituskohteen. Sijoitusrahastot voidaan ryhmitellä joko kasvuosuusrahastoihin tai tuottoosuusrahastoihin sen perusteella, miten niiden tuottoa käsitellään. Toinen tapa on eritellä rahastot sen perusteella, mihin omaisuuslajeihin ne sijoituksensa tekevät. (Kontkanen 2009, 120-122)

Rahastopääomien määrä kesäkuun 2012 lopussa oli yritys- ja yhteisösektori sekä kotitaloussektori yhteenlaskettuna 59,534 miljardia euroa (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012) ja näin ollen se edustaa noin 14,4 prosenttia koko maan pankkiliiketoiminnan volyymista.

Rahastopääomien kehitystä kuvaava aikasarja löytyy esimerkiksi oheisesta Finanssialan Keskusliiton taulukosta.

Kuva 8, rahastopääomat. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

3.1.5 Muita pankkitoiminnan elementtejä

Yllä on esitetty ne elementit, joista muodostuu Suomessa käytettävä pankkiliiketoiminta –tunnusluku. Tänä päivänä, kun pankki- ja vakuutusala ovat entistä tiiviimmin integroitumassa ja muodostamassa kokonaan uudenlaista toimialaa, josta voidaan käyttää finanssitoimialan nimitystä, on perusteltua kyseenalaistaa pankkiliiketoiminnan elementit ja niiden käytettävyys. Vakuutussijoitukset ovat jo jonkin aikaa olleet kiinteänä osana perinteistä pankkiliiketoimintaa, mutta miksi esimerkiksi vahinkovakuuttamisen maksutulo on rajattu ulos pankkiliiketoiminnasta? Syy lienee siinä, että pankkitoiminnan ja vahinkovakuutusliiketoiminnan integraatio on edennyt vasta OP-Pohjola –ryhmässä niin pitkälle, että voidaan puhua yhdestä finanssikonsernista. Kuitenkin OP-Pohjolan sisällä vahinkovakuutusmaksutulon sisällyttäminen sisäiseen mittaristoon ei ole täysin perusteeton vaihtoehto. Yksittäisen organisaation ulkopuolella, koko toimialaa kuvaavana mittarina ns. finanssiliiketoiminta –tunnusluku ei ehkä vielä ole käyttökelpoinen, mutta kenties lähitulevaisuudessa finanssitoimialan rakentuminen mahdollistaa uuden tai uusien komponenttien mukaan ottamisen perinteiseen pankkiliiketoimintaan.

3.2 Pankkiliiketoiminnan kehitykseen vaikuttavat tekijät

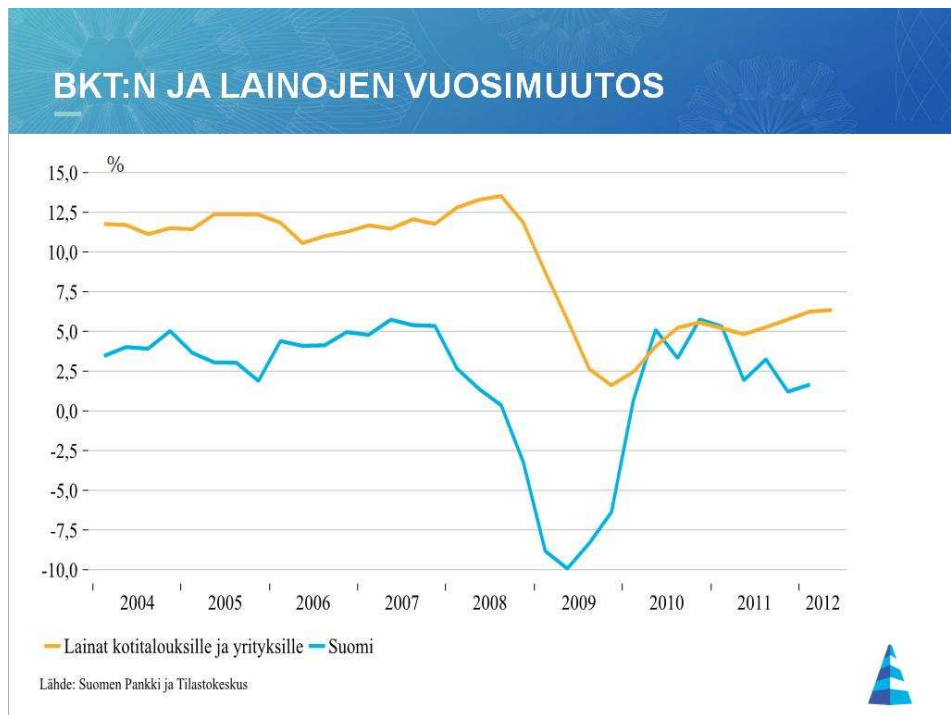
Jotta pankkiliiketoiminnan kehitystä voidaan tarkemmin analysoida ja ennustaa, tulee perehtyä sen yksittäisiin komponentteihin vaikuttaviin tekijöihin. Moni tekijä vaikuttaa useimpiin pankkiliiketoiminnan tekijöihin. Tällainen tekijä on esimerkiksi bruttokansantuotteen kehitys. Tutkijaekonomisti, KTT Karlo Kauko Suomen Pankista kertoo, että nimellisen BKT:n ja rahan määrän suhde on hyvin vakaa (Kauko, K. sähköposti 26.7.2012) ja että se muuttuu useimmiten vain pankkitoiminnan rakenteiden muutoksen myötä. Samoilla linjoilla on johtava neuvonantaja Erkki Kontkanen Finanssivalvonnasta (Kontkanen, E. sähköposti 2.8.2012) ja toteaa, että bruttokansantuotteen kehitys korreloi talletuskehityksen ja myös jossain määrin sijoitustoiminnan kanssa. Analyytikko Elina Salminen Finanssialan Keskusliitosta (Salminen, E. sähköposti 3.8.2012) toteaa lisäksi, että bruttokansantuotteen kehityksen mukana kulkevat sekä lainojen että talletusten kehitykset käsi kädessä.

Kansainvälisestä tutkimuksesta löytyy myös runsaasti yhteisiä makrotalouden indikaattoreita koskien pankkiliiketoiminnan kehitystä, mutta koska pankkiliiketoiminnan mittari on kansainvälisesti erilainen, keskitytään tässä yksittäisiin pankkiliiketoiminnan komponentteihin vaikuttaviin indikaattoreihin.

3.2.1 Rahoituksen kehitykseen vaikuttavat tekijät

Rahoituskannan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä kartoitettaessa tärkeimpänä tekijänä nousee esiin korkotaso. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012; Salminen, E. sähköposti 3.8.2012; Kontkanen, E. sähköposti 2.8.2012; Bikker & Hu 2001, Athanasoglou, Brissimis & Delis 2005) Koska korkotaso on kuitenkin sama niin kansallisella kuin maakunnallisellakin tasolla ja näin ollen siitä ei saada käyttökelpoista indikaattoria maakunnallisen ja valtakunnallisen pankkitoiminnan välille, on se jätettävä tämän tarkastelun ulkopuolelle. Sama koskee inflaatiota, joka useissa tutkimuksissa ja haastatteluissa myös mainitaan merkittävänä tekijänä lainakannan kehittymisen kannalta. (Gerlach, Peng & Shu 2005, Bikker & Hu 2001, Kontkanen, E. sähköposti 2.8.2012)

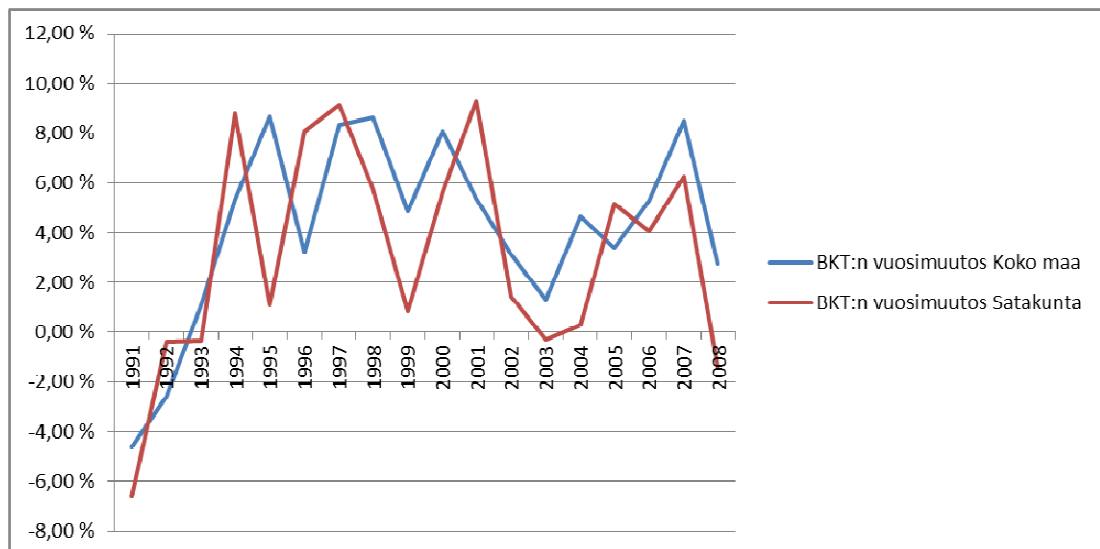
Sen sijaan, kuten aiempanakin todettiin, merkittäväksi indikaattoriksi rahoituskannan kehitykseen nähden todettiin bruttokansantuotteen kehitys.

Kuva 9, BKT:n ja lainojen vuosimuutos. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

Kuten yllä olevasta kuvaajasta voidaan havaita, bruttokansantuotteen ja suomalaisten pankkien myöntämän rahoituksen välillä on jossain määrin korrelaatiota. Korrelaatio näyttää heikentyneen vuosina 2010 – 2012, mutta mainittuina vuosina niin Suomen bruttokansantuotteessa kuin suomalaisilla rahoitusmarkkinoillakin tapahtui siinä määrin merkittävää myllerrystä, että näiden vuosien merkitystä pidemmän aikavälin suhteen pitää arvioida kriittisesti. Kun bruttokansantuotetta käytetään indikaattorina maakunnallisen kehityksen arvioinnissa, on myös oltava kriittinen sen suhteen, mitä tekijöitä bruttokansantuotteessa jo sinällään on sisäänrakennettuna.

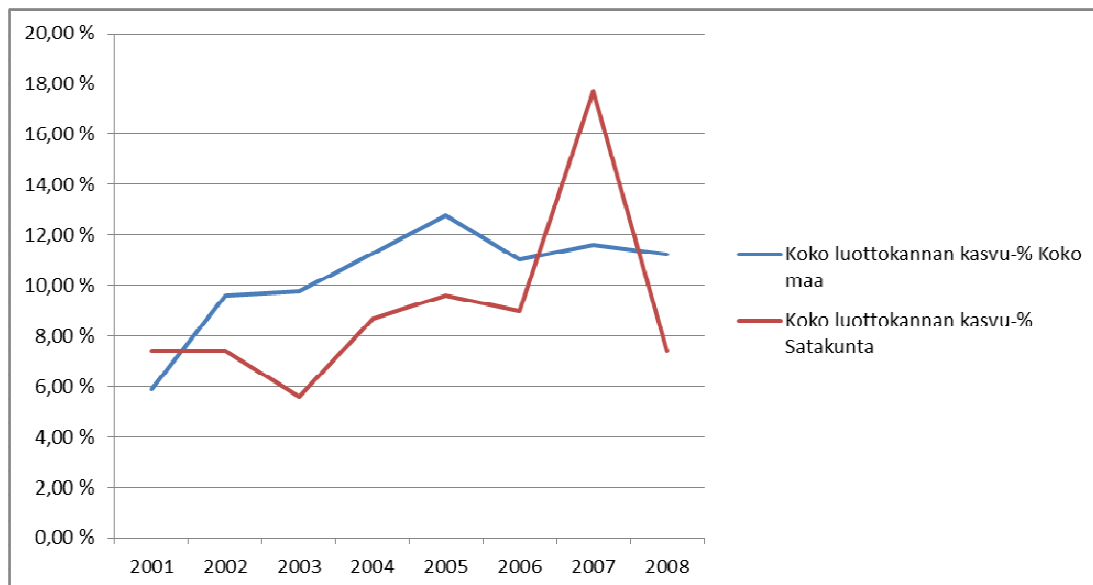
Bruttokansantuotetta, kuten koko luottokantaakin tilastoidaan Satakunnan tasolla. Oheinen taulukko vertailee valtakunnan ja Satakunnan välisiä bruttokansantuotteen kehitysprosentteja aikavälillä vuodesta 1991 vuoteen 2008.

Kuva 10, BKT:n vuosimuutoksen vertailu koko maassa ja Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Kuvaajasta voidaan nähdä, että bruttokansantuotteen kehitys Satakunnassa ja koko maassa on ollut samansuuntaista ja tilastollisin menetelmin laskettu korrelaatiokerroin osoittaa huomattavaa korrelaatiota ($r = 0,689$). (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Seuraava kuvaaja taas vertaa koko maan ja Satakunnan alueen luottokantojen kehitysprosentteja toisiinsa. Luottokantojen kehityksen analyysistä voidaan todeta, että tilastollisin menetelmin laskettu korrelaatiokerroin valtakunnan ja Satakunnan luottokantojen välillä on vain 0,39, mikä tarkoittaa heikkoa, mutta olemassa olevaa korrelaatiota. Jos tarkastellaan aikaväliä 2001 – 2006, korrelaatiokerroin onkin jo 0,57, mikä tarkoittaa jo kohtalaista korrelaatiota. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

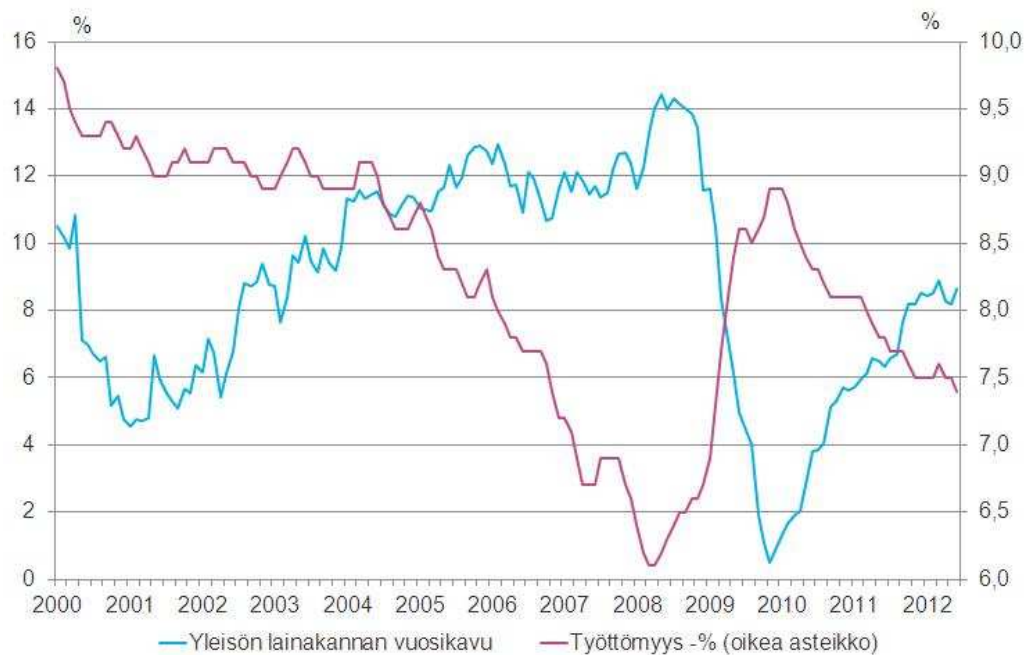
Kuva 11, luottokannan kehityksen vertailu koko maassa ja Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Mielenkiintoista on kuitenkin huomata, että Satakunnan maakunnan luottokannan kehitystä ja saman alueen sisäisen bruttokansantuotteen kehitystä tilastollisesti vertailtaessa korrelaatiokerroin onkin vain 0,43. Korrelaatiokertoimen tulkinnessa välillä 0,3 – 0,6 korrelaatio on kohtalainen, joten tässä tapauksessa bruttokansantuotteen ja luottokannan väliseen korrelaatioon tulee suhtautua hienoisella varauksella. Satakunta rahoitusmarkkinana on siinä määrin pieni, että olisi perusteltua ajatella vuoden 2007 piikin johtuneen jostakin tietystä suuremmasta tekijästä, joka saattaisi olla mahdollista tunnistaa ja ottaa huomioon tulkinnessa. Todennäköistä kuitenkin on, että pankki- ja liikesalaisuuden tähden kyseistä tekijää ei kiistattomasti pystytä tunnistamaan. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Toisaalta, voidaan myös ajatella, että bruttokansantuotteen kasvu ensisijaisesti korreloisi talletuskannan kehityksen kanssa väestön käytettävissä olevan varallisuuden kasvun takia ja tästä syystä ei bruttokansantuotteen merkitystä pankkiliiketoiminnan indikaattorina sovi tämän perusteella väheksyä. Talletuskannan merkityksen koko pankkiliiketoiminnalle todettiin aiemmin olevan yli 30% ja sitä ei tilastoida Satakunnan alueelta. Tästä näkökulmasta voidaan todeta bruttokansantuotteen kehityksen olevan koko pankkiliiketoiminnan kannalta merkittävä indikaattori.

Toinen indikaattori, joka nousi esiin, on työttömyysaste. Kun ihmisten työllisyystilanne paranee, uskalletaan mahdollisesti ostaa hieman isompi asunto, tai siirtyä vuokra-asumisesta omistusasumiseen. Sama tekijä vaikuttaa toki talletussummankin kehittymiseen, mutta myös lainakannan kasvuun. (Salminen, E. sähköposti 3.8.2012)

Huomattavaa on, että työllisyyden yhteys puolestaan luottoriskeihin on melko heikko. (Kauko, K. sähköposti 26.7.2012)

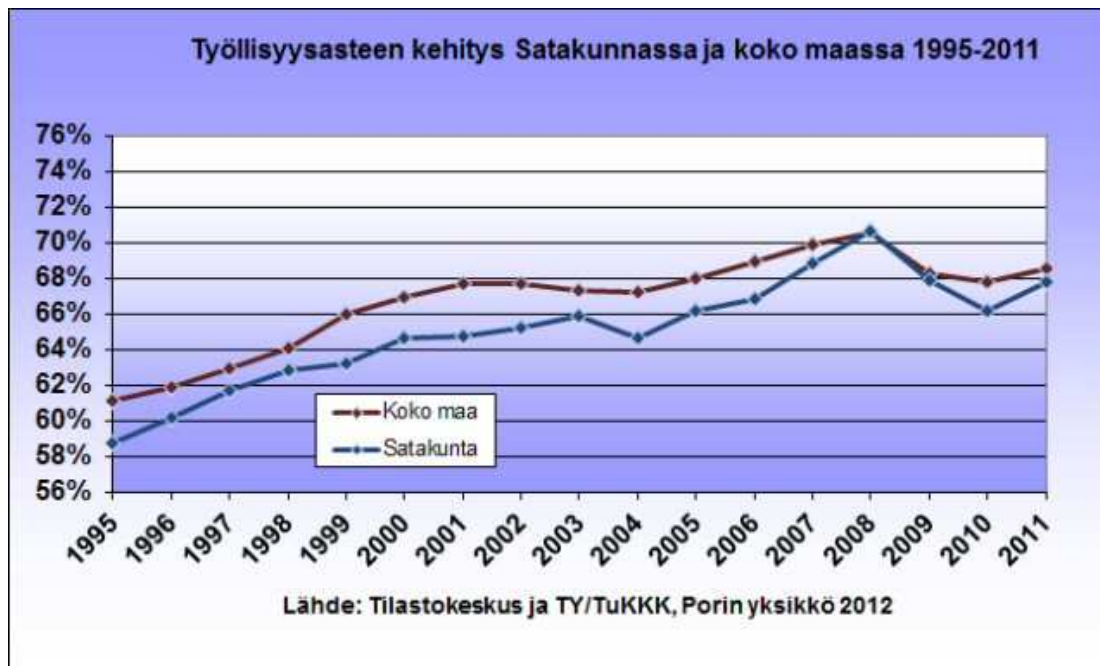

Kuva 12, lainakannan ja työttömyysasteen välinen vertailu. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

Oheisesta taulukosta selviää lainakannan kasvun ja työttömyysasteen voimakas vastakkainasettelu. Yleisön lainakanta kasvaa selkeästi koko ajan työttömyysasteen alentuessa ja vuosien 2008 ja 2010 välisenä aikana nähty jyrkkä työttömyysasteen kasvu suorastaan romahdutti lainakannan kasvun. Heti, kun työttömyysaste kääntyi laskuun, alkoi lainakanta jälleen kasvaa.

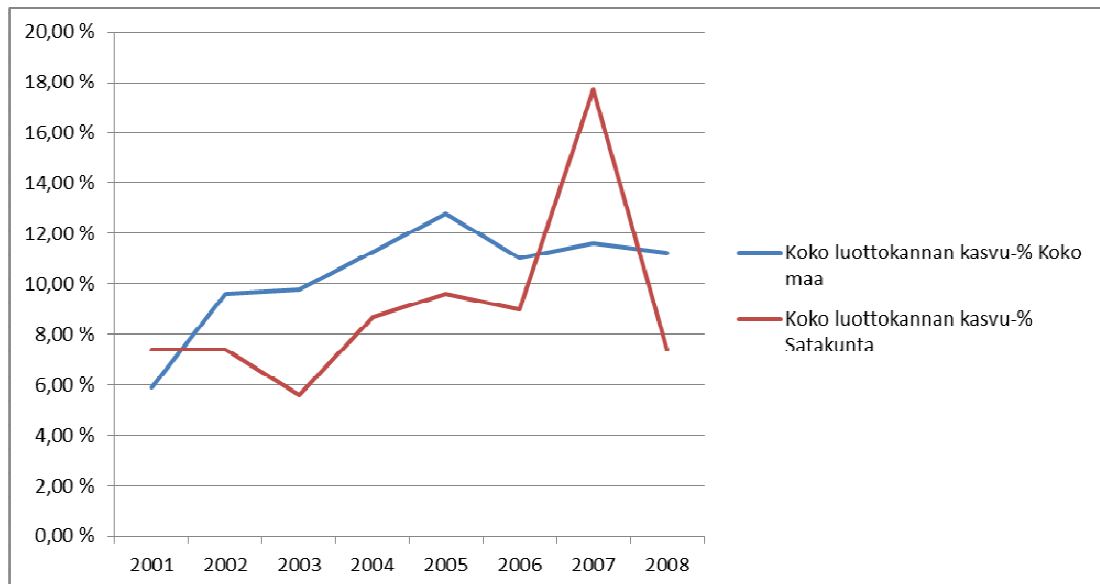
Työttömyysasteen asemesta voidaan myös käyttää työllisyysastetta, joka mittaa työllisten prosenttiosuutta työikäisestä väestöstä. (Pekkarinen – Sutela 2002, 196) Alla oleva taulukko kuvaa Satakunnan maakunnan työllisyysasteen kehitystä vuodesta 1995 vuoteen 2011.

Kuva 13, työllisyysasteen kehitys Satakunnassa. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Aiemminkin esitetty taulukko taas kuvaa Satakunnan koko lainakannan kasvuprosenttien muutoksia verrattuna koko maan tilastoon aikaväliltä 2001 – 2008.

Kuva 14, luottokannan kehityksen vertailu koko maassa ja Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Asiantuntijahaastatteluiden nojalla todettiin, että lainakannan ja työllisyysasteen välillä on olemassa yhteys, vaikkakin on muistettava, että lainakannan kehityksen mer-

kitys koko pankkiliiketoiminnan kehityksessä on 45,8% ja näin ollen se ei välttämättä suoraan edusta pankkiliiketoiminnan kehitystä.

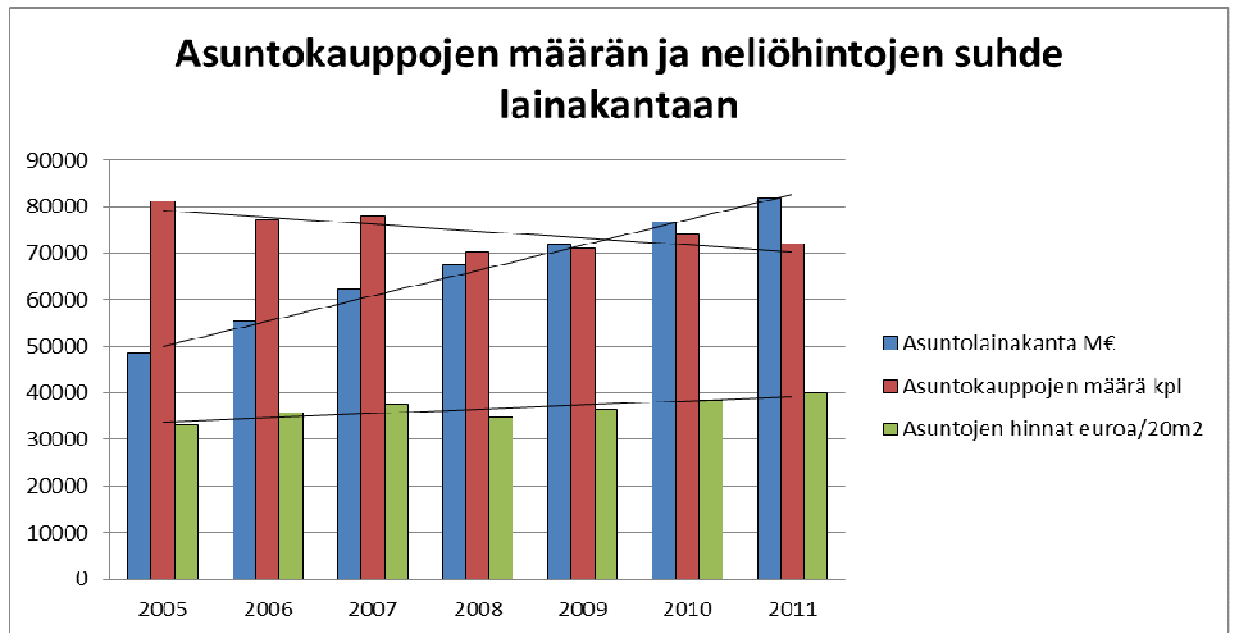
Käytettävissä olevan tilastomateriaalin puitteissa voidaan todeta, että Satakunnan työllisyysasteen ja Satakunnan luottokannan välinen korrelaatio aikavälillä 2001 – 2008 on ollut 0,77, mikä tarkoittaa jo huomattavaa korrelaatiota. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012) Näin ollen voidaan pitää todistettuna, että työllisyysastettakin voidaan käyttää indikaattorina pankkiliiketoiminnan kehitystä arvioitaessa.

Asuntolainoilla on merkittävä osuus suomalaisesta rahoituskannasta ja siitä syystä siihen vaikuttavia tekijöitä on hieman syytä pohdiskella. Lyhyellä tähtämellä markkina-aktiviteetin ja asuntokauppojen määrän voisi kuvitella vaikuttavan asuntoluottokantaan merkittävästi, kun taas pidemmällä aikavälillä voisi kuvitella asuntojen hintakehityksen alkavan vaikuttaa enemmän. Syynä tähän olisi asuntoluottokannan hidaskiertonopeus. Asuntojen hinnan kehitys ei vaikuta yksittäiseen asuntoluotonottoon ennen kuin on aika vaihtaa asuntoa. Lyhyellä aikavälillä taas asuntojen hinnoista riippumatta alhainen asuntokauppojen määrä kääntää asuntoluottokannan nopeasti laskusuuntaan. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012)

Alla olevasta taulukosta voidaan kuitenkin huomata, että samaan aikaan kun asuntojen neliöhinnat ovat valtakunnan tasolla nousseet maltillisesti vuodesta 2005 vuoden 2011 loppuun mennessä noin 21 prosenttia, on kotitalouksien asuntolainakanta samanaikaisesti kasvanut noin 67 prosenttia ja asuntokauppojen määrä alentunut 11 prosenttia. Ostettujen asuntojen keskikoosta ei ole olemassa luotettavaa tilastointia. Oikotie.fi –palvelu tilastoi kauttaan tehtyjen kauppojen osalta asuntojen keskikokoa, mutta siitä huolimatta, että kiinteistövälittäjät käyttävät tästä lähteestä saatuja tilastoja, ei sitä voida tässä katsoa riittävän luotettavaksi tai kattavaksi lähteeksi.

Lukemat tuntuvat erittäin erikoisilta, kun asiaa ajattelee tarkemmin. Kauppojen lukumäärä on alentunut yli kymmenellä prosentilla ja hinnat ovat nousseet viidenneksellä, samanaikaisesti asuntolainakanta on lähestulkoon kaksinkertaistunut. Jos Tilastokeskuksen tuottamat luvut asuntokauppojen määristä ja neliöhinnoista ovat oikein,

niin voidaan perustellusti kysyä, että mitä on tapahtunut suomalaisen asuntoluottokannan rakenteessa? Onko suomalaisten asuntoluotonhakijoiden omarahoitusosuus laskenut dramaattisesti, vai mistä on kyse? On kuitenkin hankala kuvitella, että vielä vuonna 2005 asuntojen rahoitusaste olisi ollut noin dramaattisesti matalampi kuin vuonna 2011. Tässä valossa on kuitenkin helppo ymmärtää Finanssivalvonnan huolta asuntoluotonottajien omarahoitusosuuden vähäisyydestä.

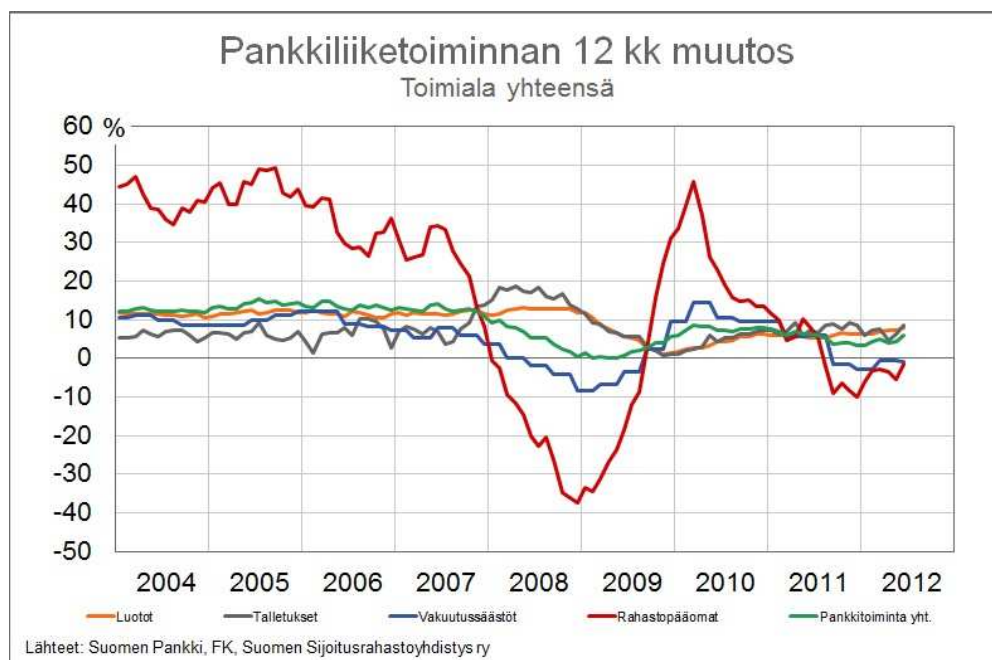
Kuva 15, asuntokauppojen määrän ja neliöhintojen suhde asuntolainakantaan. (Suomen Pankin www-sivut ja Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Oheisen taulukon taustalla olevien lukujen perusteella laskettuna asuntokauppojen määrän ja lainakannan välinen korrelaatiokerroin on $-0,8$, mikä tarkoittaa voimakasta negatiivista korrelaatiota. Tästä voidaan siis päätellä, että asuntokauppojen määrällä ei kuitenkaan ole merkitystä yksityissektorin asuntolainakannan kasvuun ja siis vielä vähemmän se vaikuttaa koko valtakunnan rahoituskantaan yleisesti.

Myös rakenteellisilla tekijöillä on merkitystä. Jos esimerkiksi valtiovallan toimilla asuntojen rahoitusastetta pakotetaan alaspäin asettamalla vähimmäisomarahoitusosuus, tulee tämä johtamaan asuntoluottokannan alenemiseen. Lainsäädännölliset tekijät, kuten muutkin valtakunnallisella tasolla tehdyt sääntelyt eivät kuitenkaan vaikuta maakunnallisesti eri tavalla kuin koko toimialalla. Muita rakenteellisia tekijöitä voivat olla luottokannan kierto nopeuden muutos suuntaan tai toiseen korkojen

muuttuessa tai merkittävä kilpailutilanteen muutos. Kilpailutilanteen muutos tai merkittävä talouden rakenteiden muutos, kuten esimerkiksi suuren tehtaan sulkeminen voivat vaikuttaa maakuntatasolla rakenteellisesti asuntoluottokantaan. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012)

Yritysluottokannan kehityksestä merkittävin huomio on sen jälkisyklisyys. Siihen vaikuttaa sama tekijä kuin koko luottokannan kasvuun, eli bruttokansantuotteen kehitys, mutta myös Karlo Kauko (Kauko, K. sähköposti 26.7.2012) toteaa, että yritys-luottokanta käyttäytyy usein kovin yllättävästi. Taantumassa, kun korkotaso on alhainen, yrityslainakanta pyrkii vielä hetken kasvamaan, mutta bruttokansantuotteen alkaessa nousta taantumien jälkeen yritys-luottokanta alkaa kasvaa hieman hitaammin. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012)

Kuva 16, pankkiliiketoiminnan kehitys koko maassa. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Ilmiö on nähtävissä myös oheisessa pankkiliiketoiminnan kehitystä osoittavassa taulukossa. Bruttokansantuotteen kehitys kääntyi laskuun vuoden 2007 lopulla (Sivun 24 taulukko) ja samaan aikaan rahastopääomat ja vakuutussäästöt kääntyivät laskuun. Luottokanta kuitenkin kääntyi selvään laskuun vasta vuonna 2009.

Rahoituskanta, joka näyttää 45,84 prosenttia Suomen pankkiliiketoiminnasta, vaikuttaa siis ensisijaisesti korreloivan Satakunnassa työllisyysasteen muutoksen kans-

sa, mutta myös bruttokansatuotteen muutoksella on oma, merkittävä roolinsa luottokannan kehityksessä. Asuntoluottokantaan vaikuttavana tekijänä asuntomarkkinoiden aktiivisuus on myös vaikuttava tekijä, joka on syytä ottaa huomioon lyhyen aikavälin kehitystä arvioitaessa, mutta tilastollisesti tarkastellen asuntokauppojen määrä näkyy vaikuttavan negatiivisesti asuntoluottokannan kasvuun. Yritysluottokannan jälkisyklisyys on myös merkittävä tekijä, mutta mikään ei osoita sen olevan erilainen maakunnallisella tai valtakunnallisella tasolla ja tästä syystä se voidaan jättää tässä tarkastelussa huomiotta.

3.2.2 Talletuskehitykseen vaikuttavat tekijät

Talletukset muodostavat 31,7 prosenttia suomalaisesta pankkiliiketoiminnasta ja näin ollen niiden merkitys on myös huomattava. Talletuksien kehitykseen vaikuttavia tekijöitä löytyi muutamia, mutta huomattavaa on, että osa indikaattoreista vaikuttaa talletuksien kehitykseen ja samalla käänteisesti esimerkiksi rahastosijoituksiin. Hyvä esimerkki on markkinatilanteen kiristyessä ilmenevä riskiaversio, jolloin rahoja siirretään riskillisemmistä sijoituskohteista kuten rahastoista pankkitileille. Tällöin pankkitilien saldot kasvavat, rahastosijoitusten määrä alenee, mutta pankkiliiketoiminnan volyyymi ei muutu. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012)

Talletuskehityksen tilastointi on hieman puutteellista julkisissa lähteissä. Statfin – palvelusta löytyy kotitalouksien talletuskannan kehityslukuja vuodesta 1987 vuoteen 2009, mutta tilasto on laadittu epäsäännöllisin väliajoin tehdyin kyselytutkimuksin. Tästä syystä talletuskehityksen tilastoluvut eivät ole järkevästi verrattavissa säännöllisin väliajoin tilastoitaviin lukuihin. Tästä syystä analyysimateriaalina käytetään Finanssialan Keskusliiton tuottamaa tilastoa yleisön talletuskannan ja yleisön lainakan- nan kehityksestä. Varsinaisia tilastolukuja ei ole saatavilla, joten tilastollista korrelaatiota ei voida laskea, vaan yhteys joudutaan tulkitsemaan taulukon kuvaajien perusteella.

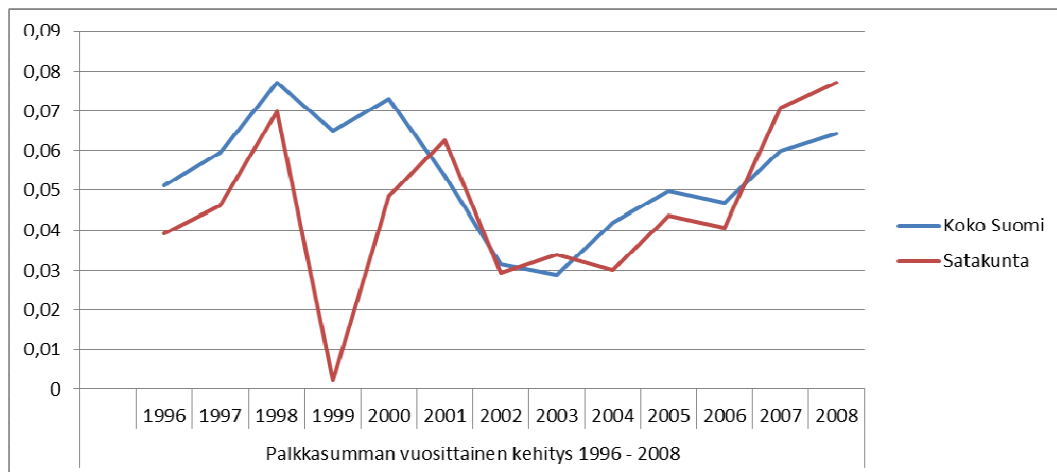
Seuraavassa taulukossa nähdään se, miten talletuskehitys korreloi voimakkaasti lainakannan kehityksen kanssa ja kuten aiemmin todettua, lainakanta puolestaan korreloi bruttokansantuotteen kehityksen kanssa.

Kuva 17, lainakannan ja talletuskannan väliset kehityssuhteet. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

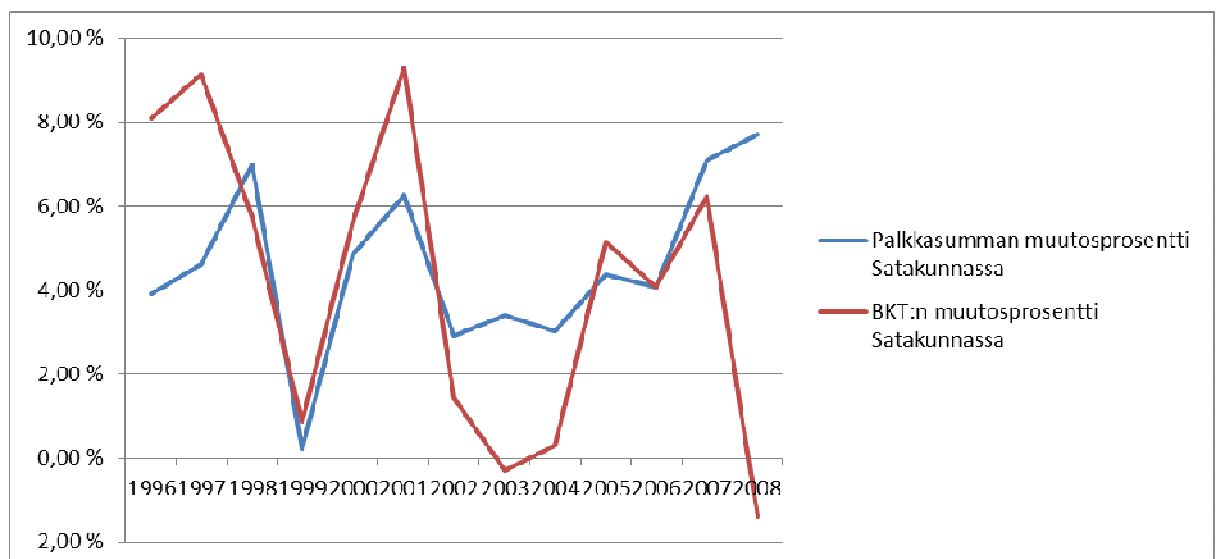
Yksityistalletuksiin vaikuttavista tekijöistä merkittävimpiä olivat palkkasumman kehitys ja käytettävissä olevat tulot. Palkkasumman kehitys taas korreloi bruttokansantuotteen kehityksen kanssa ja käytettävissä olevat tulot hyvinkin pitkälti työllisyyden kehityksen kanssa. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012) Bruttokansantuotteen kehityksen korrelaatio talletuskannan kasvuun tuli esille myös muissa asiantuntijahaastatteluissa (Salminen, E. sähköposti 3.8.2012; Kontkanen, E. sähköposti 2.8.2012; Kauko, K. sähköposti 26.7.2012)

Satakunnan alueen palkkasumman kehitys suhtautuu koko maan palkkasumman kehitykseen seuraavan kuvaajan mukaisesti pois lukien vuoden 1999 selittämätön anomalia.

Kuva 18, palkkasumman kehitysvertailu koko maassa ja Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Edellä mainittujen asiantuntijalausuntojen valossa on varsin mielenkiintoista analysoida Satakunnan palkkasumman kehitystä, Satakunnan bruttokansantuotteen kehitystä ja niiden välistä korrelaatiota. Alla esitetty taulukko kuvaan mainittujen muuttujien kehitystä Satakunnassa aikavälillä 1996 – 2008.

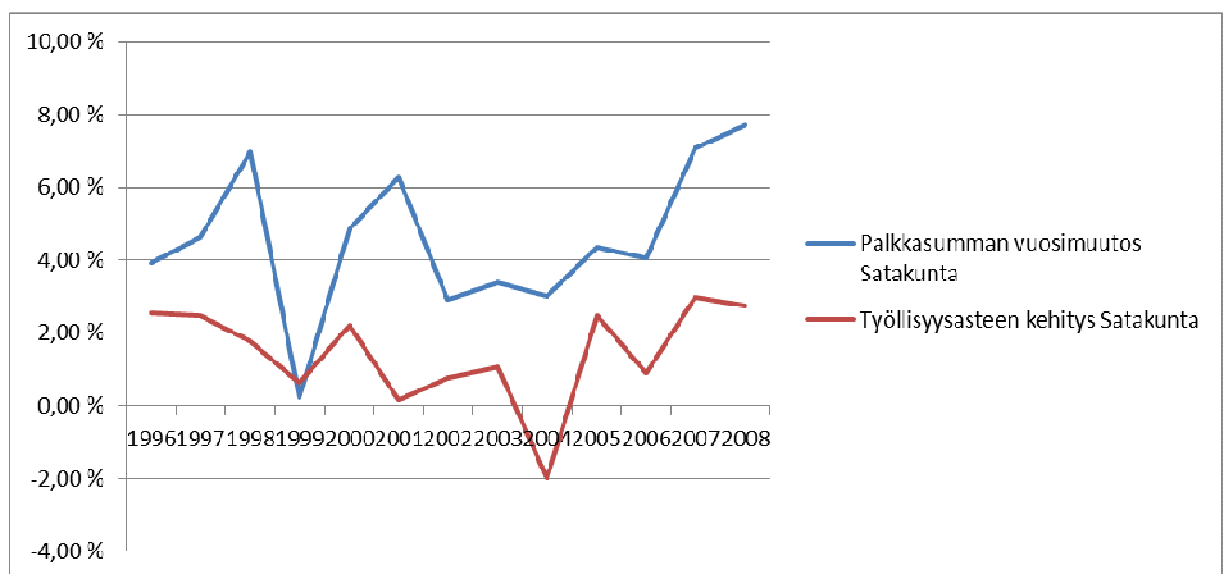

Kuva 19, palkkasumman muutosprosentin ja BKT:n muutosprosentin väliset suhteet Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Kuvaajan perusteella voidaan havaita korrelaatiota, mutta jälleen tilastollinen analyysi paljastaa muuttujien välillä vain kohtuullisen korrelaation, 0,31. Toisaalta, jos ajatellaan, että vuonna 2008 satakuntalaisen teollisuuden tilauskanta romahti nopeasti palkkasumman kuitenkin vielä reagoimatta, voidaan vuoden 2008 anomalia perus-

tellusti sulkea pois laskelmista. Aikavälillä 1996 – 2007 laskien sama tilasto tuottaa korrelaatiokertoimeksi jo 0,66, mikä on jo huomattava korrelaatio. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Tässäkin valossa voidaan havaita asiantuntijoiden olleen oikeassa todetessaan, että työllisyysasteen kehitys korreloi palkkasumman kehityksen kanssa. Kuitenkin on huomattava, että kyseisten muuttujien välinen korrelaatio aikajänteellä 1996 – 2008 on kuitenkin 0,48, joka on tulkittavissa vain kohtalaiseksi korrelaatioksi. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Kuva 20, palkkasumman vuosimuutos ja työllisyysasteen kehitys Satakunnassa. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

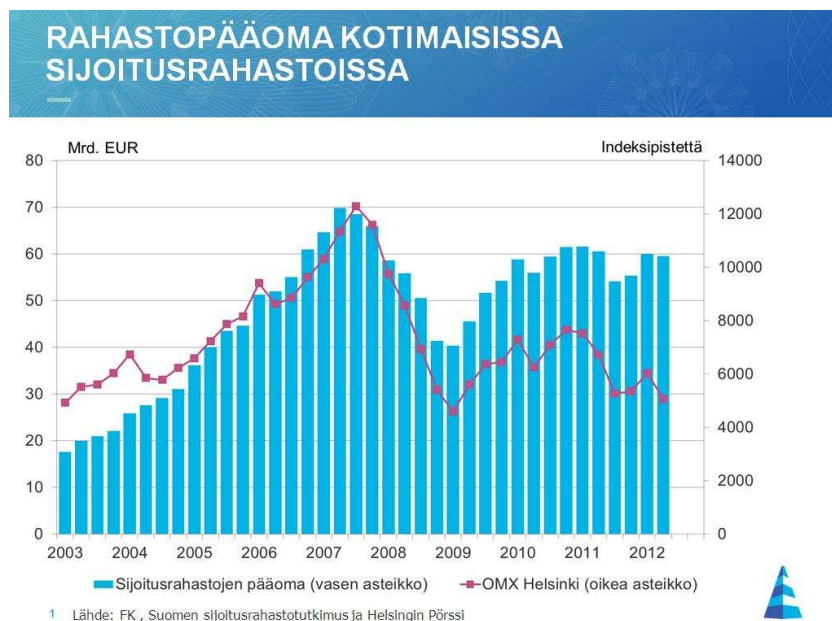
Yritystalletuksiin vaikuttavat hyvin pitkälti samat tekijät, mutta pääomaliikkeet voivat olla merkittävästi suurempia. Yritystalletuksien osalta on myös huomattavaa, että pääomaliikkeet ulkomaille, paremman korkotuoton maihin ovat suhteellisen merkittäviä. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012) Koska yritys- ja yhteisötalletukset näyttelevät vain 12,4 prosenttia suomalaisesta pankkiliiketoiminnasta, ei kassaylijäämien sijoittaminen ulkomaille ole kuitenkaan maakunnallisella tasolla erityisen merkittävässä roolissa.

Merkittävimmät talletuskehityksen indikaattorit, joita voidaan käyttää niin maakunnallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla, vaikuttavat siis olevan työllisyysaste ja bruttokansantuotteen kehitys.

3.2.3 Vakuutus- ja rahastosäästöihin vaikuttavat tekijät

Vakuutus- ja rahastosäästöt edustavat yhteenlaskettuna 22,4 prosentin osuutta suomalaisesta pankkiliiketoiminnasta. Kuten edellisessä luvussa todettiin, useimmiten vakuutus- ja rahastosäästöjen pääomien muutokset korreloivat käänteisesti talletusmäärän kanssa, joten pankkiliiketoiminnan kannalta kyseessä olisi ns. nollasummapeli. Tämä ei kuitenkaan ole koko totuus, sillä vakuutus- ja rahastosijoitusten pääomat voivat muuttua ilmankin pääomavirtoja pankkitileiltä tai pankkitileille sijoitusten arvon vaihdellessa.

Kuva 21, rahastopääomat kotimaisissa sijoitusrahastoissa. (Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012)

Kuten oheisesta kaaviosta selviää, rahastopääomien kasvu korreloi vahvasti Helsingin pörssin yleisindeksin kanssa. Tätä tukee myös Elina Salmisen lausunto asiasta. (Salminen, E. sähköposti 3.8.2012) Hienoista eroa vuodesta 2003 vuoteen 2005 ja myöhemmin vuodesta 2009 vuoteen 2012 voisi ajatella selitettävän rahastopääomien ja osakesijoitusten välisellä pääomavirralla. Nousukaudella 2003 – 2005 pääomat

keskittyivät rahastoja enemmän riskisempiin osakesijoituksiin ja taantumassa 2009 – 2012 sijoituksia kotiutettiin vähäriskisempiin korkorahastoihin, mutta tilastollista tukea ajattelulle ei ole tässä esitettäväksi, eikä se ole olennaista.

Olennaista sen sijaan on huomata, että Helsingin pörssin käyttäminen indikaattorina sekä vakuutus- että rahastopääomien kehityksen osalta johtaa siihen, että maakunnallista eroavaisuutta indikaattoreissa ei ole löydettävissä. Voitaneen ajatella, että koska Helsingin pörssin kurssikehitys, korkotaso ja inflaatiotaso ovat niin maakunnassa kuin koko valtakunnassakin samat, on myös perusteltua ajatella, että maakunnallisia eroavaisuuksia vakuutus- ja rahastopääomien kehityksessä ei ole.

3.2.4 Merkitykselliset indikaattorit

Komponenttikohtaisessa analyysissä on tullut ilmi, että pankkiliiketoiminnan kehittymiseen vaikuttaa useita tekijöitä. Niin kotimaisessa kuin ulkomaisessakin teoriassa merkittävimpien tekijöiden joukkoon nostetaan useimmiten korkotaso ja inflaatio. Nämä ovat erittäin tärkeitä tekijöitä esimerkiksi luottokannan kehitystä arvioitaessa, mutta koska Suomen toimialan sisäisissä vertailuissa korkotaso on kaikille toimijoille sama, samoin kuin inflaatiokin, niitä ei ole tähän tarkasteluun valittu.

Sen sijaan bruttokansantuotteen kehityksen on todettu vaikuttavan joko suoraan tai välillisesti kaikkiin pankkiliiketoiminnan komponentteihin ja koska se on mitattavissa erikseen maakunnan ja valtakunnan tasolla, voidaan se valita maakunnallisen tarkastelun komponentiksi. Aiemmin todistettiin korrelaatio koko maan luottokannan ja koko maan bruttokansantuotteen osalta. Seuraavassa taulukossa on esitetty koko maan pankkiliiketoiminnan ja bruttokansantuotteen kehityslukuja aikaväliltä 2003 – 2008. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012; Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Bruttokansantuote markkinahintaan M€	
	2003
	2004
	2005
	2006
	2007
	2008
Koko Suomi	145416
	152148
	157307
	165643
	179702
	184648,9

Pankkitoiminta Mrd €	
	2003
	2004
	2005
	2006
	2007
	2008
Koko Suomi	208,199
	232,767
	266,757
	300,325
	332,813
	334,529

Lähde: OP-Pohjola, Tilastokeskus

Kuva 22, bruttokansantuotteen ja pankkitoiminnan volyymit koko maassa.

Taulukon lukujen pohjalta on laskettavissa bruttokansantuotteen ja pankkitoiminnan välinen korrelaatio koko maan tasolta. Näiden välinen korrelaatio aiemmin kuvatulla korrelaatiokertoimella on 0,9834, joka tarkoittaa voimakasta korrelaatiota. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012) Näin ollen voidaan viimeistään pitää perusteltuna bruttokansantuotteen käyttöä pankkiliiketoiminnan indikaattorina myös maakuntatasolla.

Työllisyyden kehityksen on myös todettu vaikuttavan pankkiliiketoiminnan elementteihin siinä määrin, että se voidaan valita toiseksi indikaattoriksi maakunnallisessa tarkastelussa. Sen mittarina tässä tutkimuksessa voidaan käyttää työllisyysastetta, joka siis mittaa työllisten prosenttiosuutta työikäisestä väestöstä. (Pekkarinen – Sute-la 2002, 196)

Edellistä vertailua vastaava taulukko on mahdollista tehdä myös koko maan työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan väliltä. Taulukon aikajänne on sama 2003 – 2008, koska OP-Pohjolan tilastointi koko maan pankkiliiketoiminnasta ei ylety pidemmälle historiaan. Toisaalta, työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan tilastointi taas ulottuu vuoteen 2011 asti toisin kuin aiemman bruttokansantuotteen tilastointi. (Honkaniemi, T. & Järvinen, S. henkilökohtainen tiedonanto 2.8.2012; Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Työllisyysasteen (%) kehitys (työllisten osuus 15-64-vuotiaista)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko Suomi	67,30 %	67,20 %	68,00 %	68,90 %	69,90 %	70,60 %	68,30 %	67,80 %	68,60 %

Pankkitoiminta Mrd €

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko Suomi	208,199	232,767	266,757	300,325	332,813	334,529	353,565	381,838	395,252

Lähde: OP-Pohjola, Turun yliopisto

Kuva 23, työllisyysasteen ja pankkitoiminnan kehitykset koko maassa.

Taulukon lukujen perusteella on laskettavissa, että valtakunnallinen työllisyysaste tarkasteluajaväliltä korreloi pankkiliiketoiminnan kanssa korrelaatiokertoimella 0,46, mikä tarkoittaa kohtalaista korrelaatiota. Tällainen korrelaatio ei vielä ole todiste absoluuttisesta korrelaatiosta, mutta on hyvä huomata, että supistettaessa tarkasteluväli vuosiin 2003 – 2009 korrelaatiokerroin nousee jo lukuun 0,77, joka on jo voimakas korrelaatio. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Tässä kohdassa on hyvä kysyä, että olivatko vuodet 2010 ja 2011 jotenkin erityiset ajatellen työllisyysastetta ja pankkiliiketoimintaa? Varman vastauksen antamiseksi vaadittaisiin syvempää tarkastelua, mutta kyseisien vuosien taloudellisen kehityksen valossa olisi syytä tarkastella kriittisesti pankkiliiketoiminnan ja työllisyysasteen kehityksen suhteen jatkuvuutta näinä vuosina. Tässä valossa voidaan siis pitää tilastollisestikin perusteltuna sitä, että työllisyysaste yli ajan korreloi riittävässä määrin pankkitoiminnan kehityksen kanssa. Näin ollen voidaan pitää perusteltuna myös työllisyysasteen käyttöä maakunnallisen tarkastelun indikaattorina.

Asuntomarkkinoiden voidaan myös katsoa vaihtelevan merkittävästi alueellisesti, sekä asuntoluototuksen merkitys suomalaiselle pankkiliiketoiminnalle on suhteellisen suurta. Tästä syystä asuntomarkkinaindikaattori olisi katsottava myös merkitykselliseksi maakunnallista pankkiliiketoimintaa toimialaan vertailtaessa. Aiemmin tuli kuitenkin todistettua, että valtakunnallisella tasolla asuntokauppojen määrä tai neliö-

hintojen kehitys ei korreloi lainkaan asuntoluottokannan kasvun kanssa, niin paradoksaaliselta kuin se vaikuttaakin.

Vakuutus- ja rahastosijoitusten kehityksen osalta Helsingin pörssin kehitys, sekä todennäköisesti myös kansainvälisten pörssien kehitys ovat merkittäviä indikaattoreita, mutta kuten aiemmin todettiin, niiden merkitys on valtakunnallisella ja maakunnallisella tasolla samanlainen, ei niitä tule huomioida maakunnallisessa tarkastelussa.

3.2.5 Kansainvälisiä indikaattoreita

Ulkomaisissa tutkimuksissa on päädytty samansuuntaisiin lopputuloksiin, vaikka pankkien suorituksen mittaaminen onkin hieman erilaista. Michelle Clark Neely ja David C. Wheelock tutkivat pankkien menestykseen vaikuttavia tekijöitä eri Yhdysvaltain osavaltioiden välillä. He totesivat, että vaikka asukaskohtaisen tulotason kasvu vaikuttaa pankkien tuloksenteeseen, niin vaikutus on suhteellisen pieni. Volyympohjaisiin tunnuslukuihin vaikutus voi sen sijaan olla erilainen. Sen sijaan he havaitsivat, että alueellinen elinkeinorakenne on tärkeä siinä mielessä, että jos yksittäisen toimialan merkitys tarkasteltavalla alueella on suhteettoman suuri, niin toimialariskin realisoituminen voi vaikuttaa voimakkaasti pankkien tuloksenteeseen. (Neely & Wheelock 1997)

Gary C. Zimmerman puolestaan tutki pankkien tuloksenteon vaihtelua yksittäisen osavaltion, Kalifornian, sisällä. Hän löytää neljä merkityksellistä tekijää, joista ensimmäinen on paikalliset ja alueelliset taloudelliset olosuhteet. Toiseksi hän huomasi, että taloudellinen tehokkuus vaihteli suuresti eri alueiden välillä. Kaksi muuta tekijää liittyvät kiinteistörahoituksen merkittävään kasvuun ja riskinottoon kiinteistötoimialalla. Hän kuitenkin toteaa, että on mahdollista havaita merkittäviä eroavaisuuksia alueellisten taloudellisten olosuhteiden välillä. (Zimmerman 1996) Näitä eroavaisuuksia pyritään aiemmin mainituilla indikaattoreilla tutkimaan.

Panayiotis P. Athanasoglou, Sophocles N. Brissimis ja Matthaios D. Delis tutkivat myös makrotaloudellisten tekijöiden vaikutusta pankkien tuloksenteeseen. He puolestaan käyttivät mittareina inflaatiota, pitkiä korkoja ja muutoksia rahamäärissä. He

totesivat, että luotonanto alenee talouden taantumassa ja toisaalta, että luotonkysyntä ja osakemarkkinat aktivoituvat merkittävästi talouden vahvistuessa. (Athanasoglou ym. 2005) Bruttokansantuotteen kehitys indikaattorina on siis edelleen vahvoilla.

Stefan Gerlach, Wensheng Peng ja Chang Shu kiinnittivät huomiota siihen, että kiinteistöjen hinnan lasku voi aiheuttaa pankeille haasteita kiinteistörahoituksen merkittävän roolin takia. Tämä kuitenkin enemmänkin vaikuttaa pankkien tuloksentekoon mahdollisten luottotappioiden kautta, eikä suoranaisesti rahoituksen volyymeihin. Merkittävää sen sijaan oli, että Gerlach, Peng ja Shu valitsivat omiksi indikaattoreikseen bruttokansantuotteen kasvun, kiinteistöjen hintakehityksen ja inflaation, mutta pohdiskelivat myös työttömyysasteen ja kulutuskysynnän merkitystä pankkien tuloksentekoon. (Gerlach ym. 2005)

Jacob A. Bikker ja Haixia Hu puolestaan tutkivat talouden syklien merkitystä pankkitoimintaan suhteessa uusiin Basel –pääomavaateisiin. He tuovat esille useita makrotaloudellisia tekijöitä, jotka heidän mielestään vaikuttavat pankkien tuloksentekoon. Näitä ovat bruttokansantuotteen kehitys, 10 vuoden korkotaso, 3 kuukauden korkotaso, osakeindeksit, työttömyysaste, konkurssien määrä, inflaatio, rahan määrän (M3) muutokset, asuntojen hintatason muutokset, lainakannan muutokset, muutokset pankin riskipainossa, pankin omavaraisuus ja talletuskanta. (Bikker & Hu 2001)

Makrotaloudellisen kehityksen vaikutusta Itävallan pankkeihin puolestaan tutkivat Markus Arpa, Irene Giuliani, Andread Ittner ja Franz Pauer. He valitsivat tutkimuksensa indikaattoreiksi muun muassa bruttokansantuotteen kasvun, kotimaisen kulutuskysynnän kasvun, rahamäärien muutokset, pitkät ja lyhyet korkotasot ja inflaation. (Arpa ym. 2001)

Kun edelleen muistetaan, että tiettyjä indikaattoreita ei ole mielekästä käyttää, sillä niiden välille ei synny eroa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tarkasteltuna, vaikuttaa siltä, että valitut kaksi indikaattoria puolustavat paikkaansa myös ulkomaisen tutkimuksen välineinä. Vaikka ulkomaisissa tutkimuksissa painoarvo on pääasiassa pankkien tuloksentekoon vaikuttavien tekijöiden arvioinnissa, on perusteltua todeta, että ulkomaisenkin tutkimuksen perusteella erityisesti bruttokansantuotteen kehitys ja myöskin työllisyysasteen kehitys indikoivat riittävässä määrin myös suomalaisen

pankkiliiketoiminnan kehitystä. Korrelaatio on aiempaan todistettu koko maan lukuja hyväksi käyttäen ja on myös perusteltua tehdä oletus kyseisten indikaattorien käyttökelpoisuudesta yksittäisen maakunnankin tasolla.

4 MAAKUNNALLINEN LÄHESTYMINEN

Tämän tutkimuksen pääasiallinen tarkoitus on, kuten aiempanakin todettiin, selvittää pankkiliiketoiminnan kehitykseen vaikuttavia indikaattoreita sekä valita niistä sellaiset, joita voidaan mitata maakuntatasolla. Tutkimuksen kohdemaakuntana on Satakunnan maakunta, mutta periaatteessa lopputuloksen pitäisi olla sovellettavissa mihin tahansa Suomen maakuntaan. Toki Uudenmaan maakunnan osalta on pohdittava maakunnallisen tarkastelun mielekkyyttä siitä syystä, että suuri osa valtakunnankin pankkiliiketoiminnasta tapahtuu nimenomaan Uudenmaan maakunnassa.

Tutkimuksen liikkeellepanevana voimana oli maakunnallisesti toimivan osuuspankin tulkinta siitä, että Satakunnan maakunnassa taloudellinen kehitys tapahtuu yli ajan kiinteällä korrelaatiolla valtakunnalliseen kehitykseen. (Valtonen 2010, 4) Tämän näkemyksen paikkansapitävyyttä tutkimus haastaa ja pyrkii samalla löytämään keinoja ja menetelmiä maakunnallisen pankin strategista suunnittelua ja strategian toteutumisen seurantaan helpottamaan.

Tutkimuksen lopputuloksena on myöskin tieto siitä, että onko Satakunnan maakunta taloudellisen toimeliaisuuden näkökulmasta laimennettu version valtakunnan keskiarvoista, vai onko Satakunnan maakunnalla erityispiirteitä, jotka vaikuttavat suuntaan tai toiseen vertailussa maan keskiarvoihin. Jos tällaisia erityispiirteitä löytyy, tarkoitus on myös selvittää mitä ne ovat ja miten niiden kehitystä voidaan mitata ja ennustaa.

4.1 Maakunnallisen pankin toiminnasta ja tavoitteista

OP-Pohjola -ryhmässä on otettu käyttöön maakunnallisten pankkien malli, jossa pääsääntöisesti maakunnan suurin osuuspankki on nimetty maakunnalliseksi, eli ns. aluepankiksi. Tällaisen maakunnallisen pankin tehtävänä on toimia oman toimintansa lisäksi maakunnallisella tasolla varmistamassa asiakaspalvelun laatua ja saatavuutta niiltä osin, kuin maakunnan muut osuuspankit eivät siihen taseensa tai osaamisresurssiensa puitteissa pysty.

Tämä linjaus johtaa siihen, että maakunnallisen pankin pitää pystyä suhteuttamaan ja suunnittelemaan toimintaansa oman toimialueensa lisäksi koko maakunnan tasolla. Tästä syystä onkin erittäin olennaista, että pankin ylimmillä päätöksentekijöillä ja strategiaa työstävällä johdolla on käytössään viimeisin tieto maakunnan taloudellisesta tilasta, sen kehityksestä ja sen vaikutuksesta pankkiliiketoiminnan kehitykseen.

Maakunnallisen pankkiliiketoiminnan arvioinnissa, kuten aiemmin on todettu, on haasteena tilastotiedon puute. Maakunnallisella tasolla ei tilastoida pankkiliiketoiminnan elementtien kehitystä, joten suoraan tilastomateriaalista sen kehitystä ei voida laskea. Toisaalta, volyymit olisi mahdollista pitkäjänteisellä työllä ja kilpailijatiedon systemaattisella analysoinnilla saada esiin maakunnan pankkien osavuositilauksista ja tilinpäätöksistä. Tämän lähestymistavan ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, että toimialan suuret toimijat kuten Sampo Pankki ja Nordea Pankki eivät julkaise, tai edes tilastoi Satakunnan alueen lukuja. Sama tapa on myös käytössä Pohjola Pankissa, jonka asiakkaita Satakunnan alueellakin on. Näin ollen ainoaksi tavaksi saada edes suuntaa antavaa informaatiota pankkiliiketoiminnan kehityksestä Satakunnassa jää tämän tutkimuksen lähestymistapa, eli valtakunnallisten indikaattorien tulkinta satakuntalaisen tilastotiedon perusteella.

4.2 Haasteet valtakunnallisen tunnusluvun käytössä

Perinteisesti on ajateltu, että Satakunta on ns. savupiipputeollisuuden keskittynyt teollisuusmaakunta. Lisäksi on ajateltu, että Satakunnan talous perustuu pitkälti konepajateollisuuden tuotteiden vientiin. Jossain määrin tämä pitääkin paikkansa, mutta perinteinen savupiipputeollisuus on hyvin pitkälti Satakunnasta saneerattu jo 90-luvun jälkimainingeissa. Satakunnassa on edelleen konepajateollisuutta ja lisäksi hyvin vientipainotteista teollisuutta, mutta ne ovat hyvin pitkälti erikoistuneita teollisuuden haaroja.

Esimerkiksi teknologiateollisuus on toimiala, joka on perinteisesti yhdistetty Salon seutukuntaan tai Pohjois-Pohjanmaahan, eikä suinkaan Satakuntaan. Kuitenkin Turun yliopiston kauppakorkeakoulun ylläpitämän Satamittari.fi -palvelun tilasto osoit-

taa, että nimenomaan teknologiateollisuuden saralla Satakunta on ylittänyt valtakunnalliset keskiarvot merkittävästi.

Teknologiateollisuuden liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2005=100)

Kuva 24, teknologiateollisuuden liikevaihto Satakunnassa ja koko maassa. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 7)

Samantyyppinen kehitys on havaittavissa myös rakentamisen toimialalla, mikä toki on hyvin maakuntakeskeistä, sillä rakennussektorin lopputuotteet ovat kovin haastavia vientituotteita.

Rakentamisen liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2005=100)

Kuva 25, rakentamisen liikevaihto Satakunnassa ja koko maassa. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 15)

Toisaalta kaupan alalla liikevaihtokehitys on taas jäänyt alle valtakunnan keskiarvo-
lukujen. Tämä osoittaa sen, että Satakunta ei hyvästä taloudellisesta tilastaan huoli-
matta menesty kaikilla talouden sektoreilla valtakuntaa paremmin.

Kaupan liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2005=100)

Kuva 26, kaupan alan liikevaihto Satakunnassa ja koko maassa (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 16)

Nämä vaihtelevat kehityskäyrät osoittavat sen, että on jossain määrin hätiköityä tehdä johtopäätös, jonka mukaan Satakunnan taloudellinen ympäristö kehittyy kiinteässä suhteessa valtakunnallisiin tilastolukuihin. Tilastojen perusteella voisi enemmänkin ajatella, että Satakunnassa on tiettyjä toimialoja, joiden kehittyminen suuntaan tai toiseen ohjaa hyvin pitkälti koko maakunnan taloudellista tilannetta. Tähän analyysiin paneudutaan syvemmin seuraavassa alaluvussa.

4.3 Pankkiliiketoimintaan vaikuttavat indikaattorit Satakunnassa

Luvussa kolme on perusteellisesti käyty läpi pankkiliiketoimintaan ja sen kehittymiseen vaikuttavia indikaattoreita valtakunnan ja jossain määrin Satakunnan maakunnan tasolla. Seuraavassa on tarkoitus tarkastella valittuja indikaattoreita kokonaan ja Satakunnan tasolla, sekä laskea niiden välistä korrelaatiota.

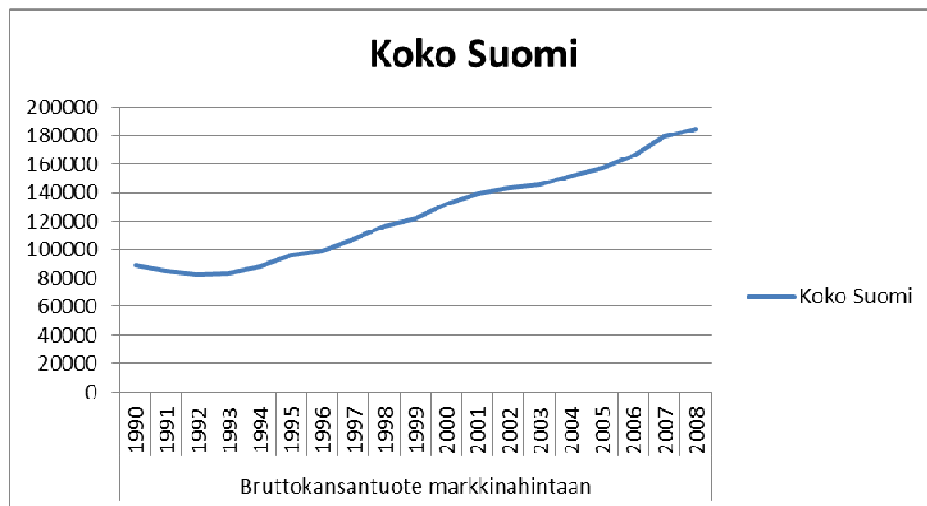
Aiemmin todettiin, että bruttokansantuote korreloi erittäin voimakkaasti pankkiliiketoiminnan kanssa ja tästä syystä onkin perusteltua pureutua ensimmäisenä bruttokansantuotteeseen. Oheinen taulukko kuvaa bruttokansantuotetta koko maassa ja Satakunnassa aikavälillä 1990 – 2008. Kaikki luvut ovat miljoonia euroja.

Bruttokansantuote markkinahintaan		1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Koko Suomi		89291	85178	82971	83891	88343	95986	99065	107312	116548	122222	132110	139198	143541	145416	152148	157307	165643	179702	184648,9
Satakunta		4007,986	3744,193	3729,608	3717,443	4043,945	4089,121	4419,668	4823,559	5101,088	5145,09	5435,064	5941,233	6026,297	6008,547	6026,92	6337,495	6595,972	7007,66	6910,47

(Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

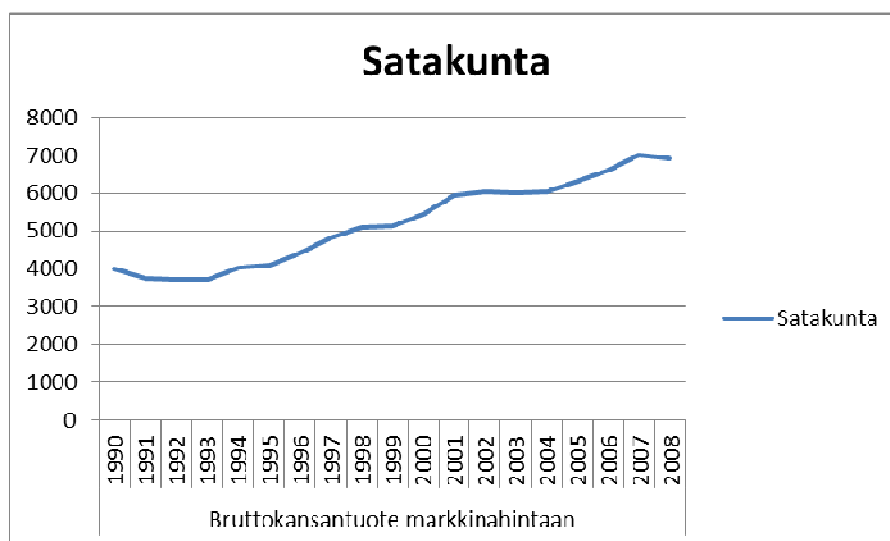
Kuva 27, bruttokansantuote markkinahintaan koko maassa ja Satakunnassa

Selvyyden vuoksi taulukon luvut viivadiagrammina näyttävät koko maan osalta seuraavanlaisilta:

Kuva 28, koko maan bruttokansantuotteen kehitys euroina 1990 – 2008. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Ja Satakunnassa taas seuraavanlaisilta:

Kuva 29, Satakunnan bruttokansantuotteen kehitys euroina 1990 – 2008 (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Sen lisäksi, että diagrammit osoittavat samansuuntaista kehitystä mainitulla aikajän-
teellä, on niiden välinen yhteys tilastollisesti todistettavissa. Mainitun aikasarjan vä-
linen korrelaatiokerroin on niinkin vahva kuin 0,992. Kun muistetaan, että korrelaa-
tiokertoimen tulkinnassa 0 osoittaa, että korrelaatiota ei ole ja 1 tarkoittaa täydellistä
korrelaatiota on todettava, että koko maan ja Satakunnan bruttokansantuotteet korre-
loivat liki täydellisesti.

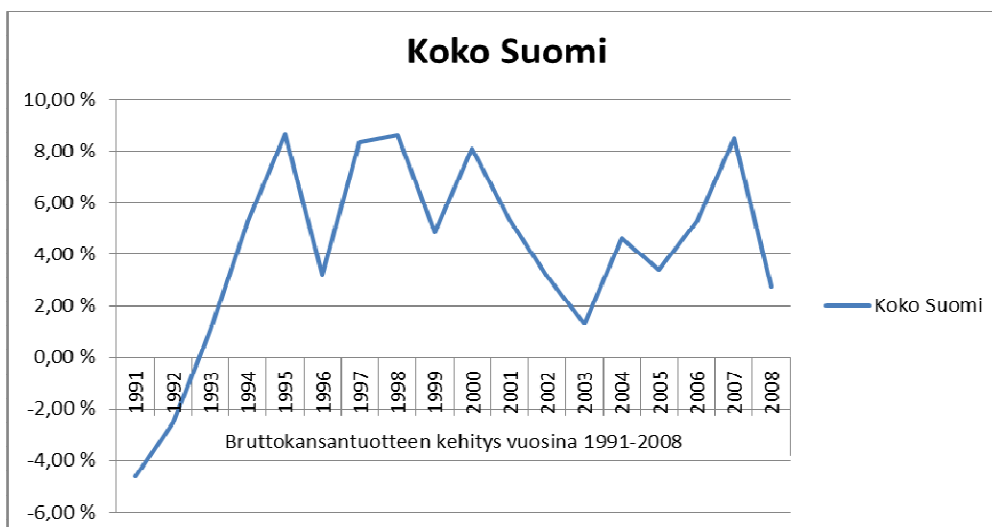
Koko maan ja Satakunnan maakunnan bruttokansantuotteiden korreloidessa edellä esitetyllä tavalla on hyvä myös tarkastella niiden vuosittaista muutosta, josko sitä kautta saataisiin hieman maakunnallisia erityispiirteitä esiin. Alla olevassa taulukossa on laskettu bruttokansantuotteen vuosittaiset muutosprosentit aikavälillä 1991 – 2008.

Bruttokansantuotteen kehitys vuosina 1991-2008		1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Koko Suomi		-4,61 %	-2,59 %	1,11 %	5,31 %	8,65 %	3,21 %	8,32 %	8,61 %	4,87 %	8,09 %	5,37 %	3,12 %	1,31 %	4,63 %	3,39 %	5,30 %	8,49 %	2,75 %
Satakunta		-6,58 %	-0,39 %	-0,33 %	8,78 %	1,12 %	8,08 %	9,14 %	5,75 %	0,86 %	5,64 %	9,31 %	1,43 %	-0,29 %	0,31 %	5,15 %	4,08 %	6,24 %	-1,39 %

(Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

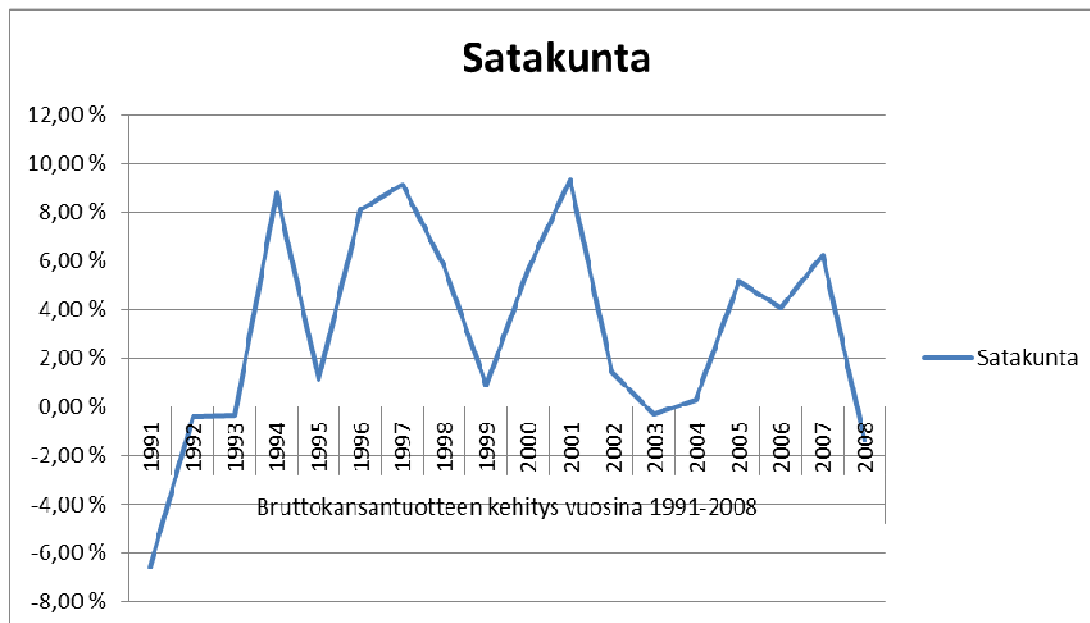
Kuva 30, bruttokansantuotteen kehitysprosentti koko maassa ja Satakunnassa

Tulkinnan helpottamiseksi laaditut viivadiagrammit näyttävät seuraavanlaisilta:

Kuva 31, koko maan bruttokansantuotteen kehitys prosentteina 1991 – 2008. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

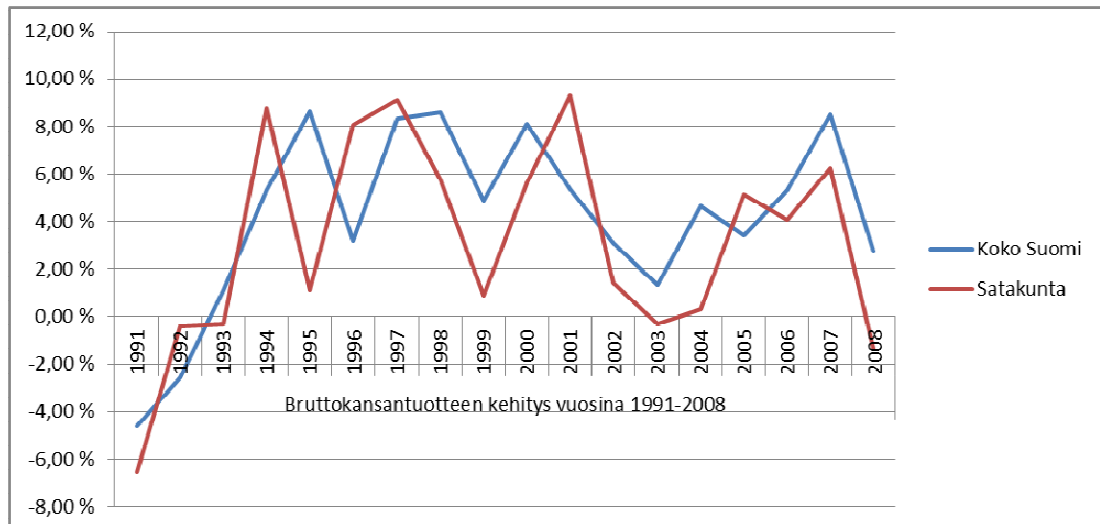
Ja Satakunnan osalta päädytään hyvin samansuuntaiseen diagrammiin:

Kuva 32, Satakunnan bruttokansantuotteen kehitys prosentteina 1991 – 2008 (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Erittäin huomionarvoista on, että vuosittaisen muutoksen osalta laskettu korrelaatiokerroin onkin enää vain 0,69, mikä toki osoittaa voimakasta korrelaatiota, mutta on kuitenkin alhaisempi kuin absoluuttisista luvuista laskettu korrelaatiokerroin 0,992. Tämä kertoo lähinnä sen, että Satakunnan bruttokansantuote korreloi voimakkaasti koko maan bruttokansantuotteen kanssa, mutta vuosittaiset heilahtelut ovat voimakkaampia suuntaan tai toiseen. Rahoitusmarkkinatermejä käyttäen voidaan sanoa, että vuosittaisen kehityksen osalta volatilitteetti on suurempi.

Tutkimuksen kannalta tärkein huomio on kuitenkin se, että kehitysprosenttien osalta ei ole osoitettavissa sitä, että Satakunnan maakunnan bruttokansantuote kehittyisi säännönmukaisesti koko maan bruttokansantuotetta heikommin tai voimakkaammin. Tarkasteluaikavälillä Satakunnan bruttokansantuote on kehittynyt koko maata paremmin kuutena vuotena ja koko maan Satakuntaa paremmin 12 vuotena, mutta muutosmäärien erot ovat merkityksettömän pieniä ja volatilitteetti siinä määrin suuri, että ei voida osoittaa minkäänlaista tilastollista eroa koko maan ja Satakunnan välillä. Viivadiagrammi, johon maakunnan ja koko maan kehitysprosentit on koottu yhteen osoittaa sen, että selkeää, johdonmukaista ylitystä tai alitusta ei ole havaittavissa.

Kuva 33, bruttokansantuotteiden vertailu Satakunnan ja koko maan välillä. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012)

Toinen merkitykselliseksi havaittu ja käyttökelpoiseksi todistettu indikaattori on työllisyysaste. Työllisyysasteen osalta tilastoitu aikajänne ei ole aivan yhtä pitkä kuin bruttokansantuotteen osalta, mutta voidaan kuitenkin katsoa riittävän tilastollisen tarkastelun pohjaksi. Koko maan ja Satakunnan työllisyysasteiden välinen vertailutaulukko aikaväliltä 1995 – 2011 näyttää seuraavalta:

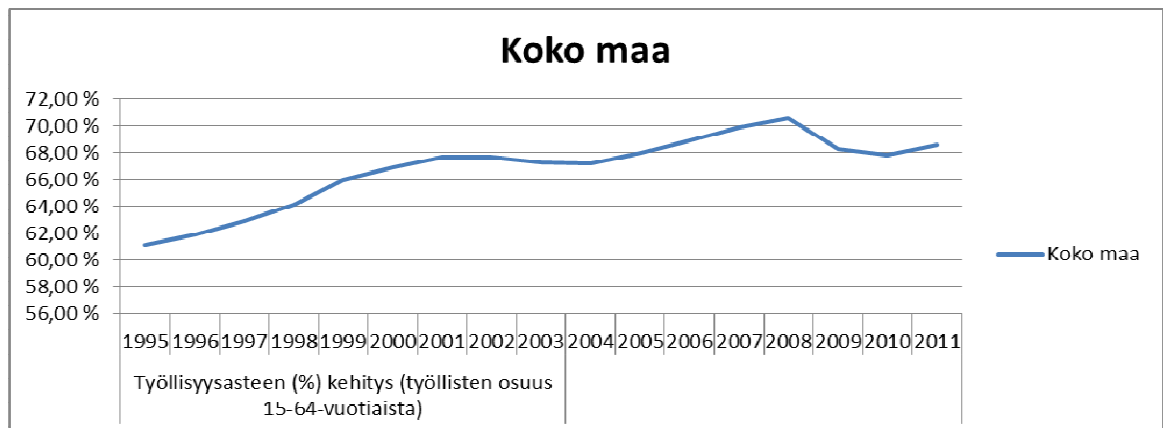
	Työllisyysasteen (%) kehitys (työllisten osuus 15-64-vuotiaista)																
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa	61,10 %	61,90 %	62,90 %	64,10 %	66,00 %	66,90 %	67,70 %	67,70 %	67,30 %	67,20 %	68,00 %	68,90 %	69,90 %	70,60 %	68,30 %	67,80 %	68,60 %
Satakunta	58,70 %	60,20 %	61,70 %	62,80 %	63,20 %	64,60 %	64,70 %	65,20 %	65,90 %	64,60 %	66,20 %	66,80 %	68,80 %	70,70 %	67,90 %	66,20 %	67,80 %

(Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

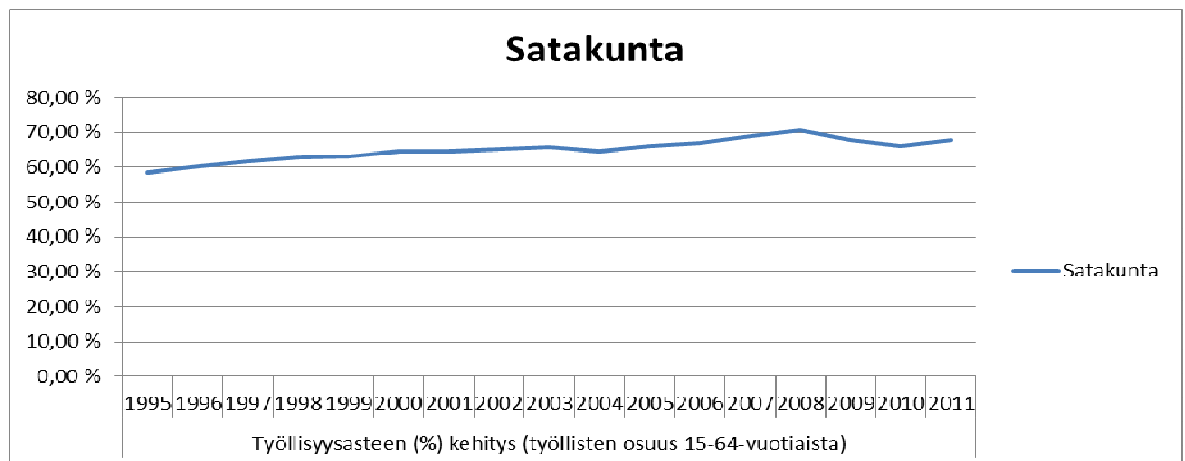
Kuva 34, työllisyysasteen kehitys koko maassa ja Satakunnassa.

Aiempaan tapaan selvyyden vuoksi laaditut viivadiagrammit koko maan ja Satakunnan osalta näyttävät seuraavilta:

Kuva 35, koko maan työllisyysasteen kehitys. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

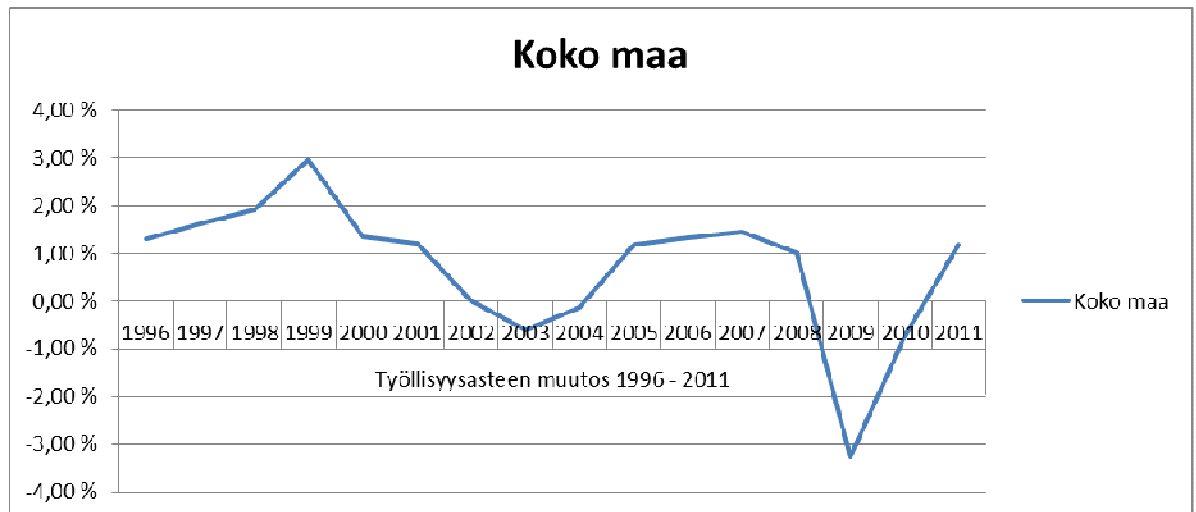
Kuva 36, Satakunnan työllisyysasteen kehitys. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Kuvaajat näyttävät viivadiagrammissa hieman erilaisilta, mutta tilastollisesti tarkastellen niiden välinen korrelaatiokerroin on niinkin vahva kuin 0,963. Kuten bruttokansantuotteenkin tapauksessa, myös tässä tilanteessa on pakko tehdä johtopäätös, että Satakunnan työllisyysaste kulkee erittäin vahvasti samansuuntaisesti kuin koko maan vastaava luku. Edelleenkin eroavaisuuksien löytämiseksi on syytä tarkastella myös muutoslukuja niin koko maan kuin Satakunnankin tasolta. Vastaavat tilastot ja diagrammit aikaväliltä 1996 – 2011 näyttävät seuraavilta:

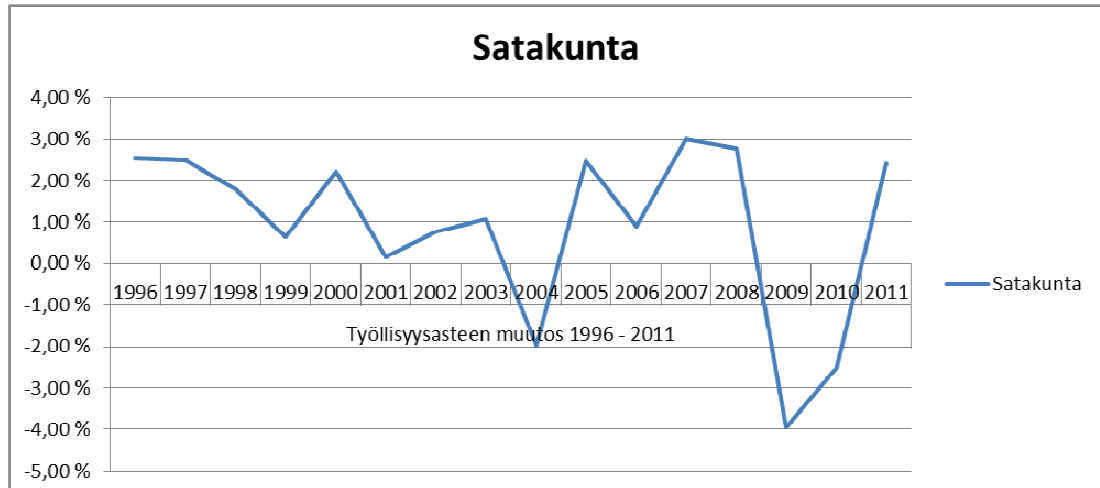
Työllisyysasteen muutos 1996 - 2011		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Koko maa		1,31 %	1,62 %	1,91 %	2,96 %	1,36 %	1,20 %	0,00 %	-0,59 %	-0,15 %	1,19 %	1,32 %	1,45 %	1,00 %	-3,26 %	-0,73 %	1,18 %
Satakunta		2,56 %	2,49 %	1,78 %	0,64 %	2,22 %	0,15 %	0,77 %	1,07 %	-1,97 %	2,48 %	0,91 %	2,99 %	2,76 %	-3,96 %	-2,50 %	2,42 %

(Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Kuva 37, työllisyysasteen kehitys koko maassa ja Satakunnassa.

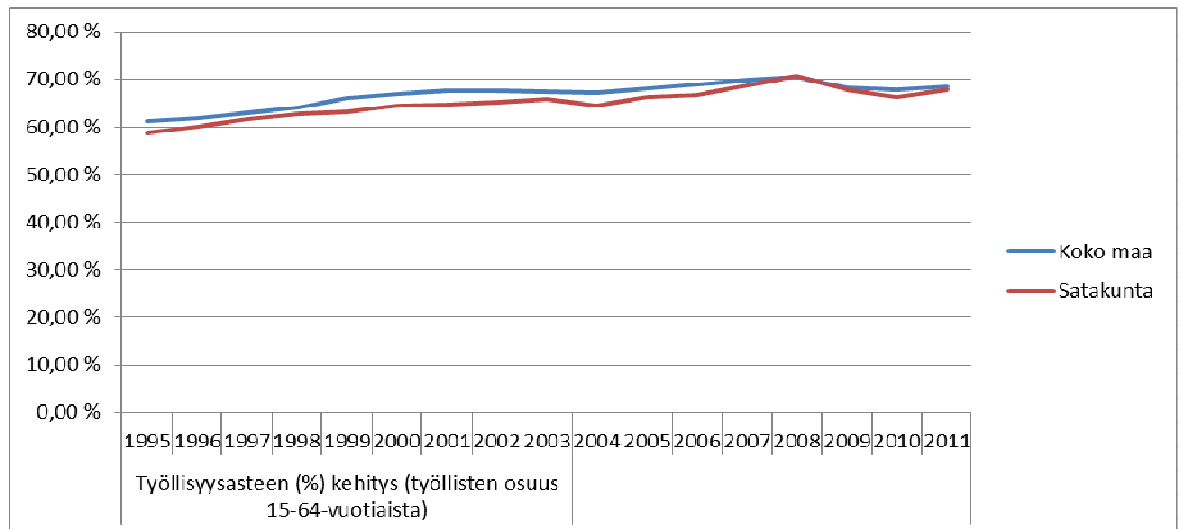
Kuva 38, työllisyysasteen kehitys koko maassa. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Kuva 39, työllisyysasteen kehitys Satakunnassa. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Viiyadiagrammit osoittavat jälleen hieman toisistaan eroavaa kehitystä, mutta tilastollinen tarkastelu osoittaa mielenkiintoisen seikan. Työllisyysasteen kehitysprosenttien välinen korrelaatio Satakunnan ja koko maan välillä onkin 0,753. Tämä osoittaa vahvaa korrelaatiota, sekä lisäksi se osoittaa myös suurempaa korrelaatiota työllisyysasteen muutoksien välillä kuin bruttokansantuotteen muutoksien välillä. Tästä on

tulkittavissa, että työllisyysasteen muutoksissa Satakunta on vielä lähempänä koko maata kuin bruttokansantuotteen muutoksien osalta, eli volatilitteetti on pienempi. Äärimmäisen huomionarvoinen seikka on se, että tarkastelukaudella 1995 – 2011 Satakunnan työllisyysaste oli koko maata parempi vain vuonna 2008 ja tällöinkin ero oli vain 0,1%-yksikköä. Alla oleva taulukko kuvaa työllisyysasteiden eroa tarkasteluvälillä.

Kuva 40, työllisyysasteiden kehityksen erot Satakunnassa ja koko maassa. (Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Työllisyysasteiden erotus tarkastelukaudella näyttää seuraavalta:

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ero (Koko maa - Satakunta)	2,40 %	1,70 %	1,20 %	1,30 %	2,80 %	2,30 %	3,00 %	2,50 %	1,40 %	2,60 %	1,80 %	2,10 %	1,10 %	-0,10 %	0,40 %	1,60 %	0,80 %

(Satamittari.fi –www-palvelu 2012)

Kuva 41, työllisyysasteiden kehityserot koko maan ja Satakunnan välillä.

Keskimäärin tarkastelukaudella koko maan työllisyysaste on ollut 1,70 prosenttia parempi kuin Satakunnan. Poikkeaman merkitystä koko maan ja Satakunnan välisessä tarkastelussa on syytä pohtia tarkemmin.

Yhteenvedona todettakoon, että edellä on todistettu erittäin vahva korrelaatio koko maan ja Satakunnan bruttokansantuotteiden kehityksen osalta, sekä voimakas korrelaatio myös bruttokansantuotteen vuosittaisen muutoksen osalta. Myöskään merkittävää poikkeamaa suuntaan tai toiseen ei havaittu. Vuosimuutosten erotusten kes-

kiarvo oli 1,02 prosenttiyksikköä, mutta kuten todettua, minkäänlaista trendiä ylitykseen tai alitukseen ei havaittu. Näin ollen voidaan pitää todistettuna, että Satakunnan bruttokansantuotteen kehitys korreloi lähes täydellisesti koko maan bruttokansantuotteen kehityksen kanssa.

Toinen käytetty indikaattori oli työllisyysaste. Hieman eri tilastointiajanjaksolla pystyttiin todistamaan erittäin vahva korrelaatio koko maan ja Satakunnan työllisyysasteen välillä ja samoin vahva korrelaatio myös vuosittaisen kehityksen osalta. Mielenkiintoiseksi tarkastelun teki se, että vaikka Satakunnan työllisyysaste korreloi voimakkaasti koko maan vastaavien lukujen kanssa, niin vuosittaisen kehitysprosentin osalta on havaittavissa tilastollinen erikoisuus. Koko tarkasteluajanjaksolta Satakunnan työllisyysaste on yhtä vuotta lukuun ottamatta jäänyt jälkeen koko maan lukemista keskimäärin 1,70 prosenttiyksikköä. On kuitenkin todettava, että koko maan työllisyysaste keskimäärin on ollut tarkastelukaudella 66,76 prosenttia ja Satakunnassa 65,06 prosenttia. Tässä valossa 1,70 prosentin ero vaikuttaa suhteellisen pieneltä, mutta on syytä ottaa jossain määrin huomioon lopullisessa tarkastelussa.

4.4 Indikaattorien kertomaa

Aiempana todettiin, että useat lähteet mainitsevat bruttokansantuotteen merkittävänä indikaattorina pankkiliiketoiminnan kehitystä arvioitaessa. Luvussa 3.2.4 todettiin, että koko maan tasolla pankkiliiketoiminnan ja bruttokansantuotteen välillä on erittäin voimakas korrelaatio. Lienee perusteltua myös olettaa, että nimenomaan pankkiliiketoiminta korreloi bruttokansantuotteen kehityksen kanssa, sillä tuskinpa suomalaiset pankit lisää rahoitusta myöntämällä pystyvät merkittävästi vaikuttamaan Suomen bruttokansantuotteeseen.

Edellisessä luvussa taas todettiin, että Satakunnan bruttokansantuote korreloi erittäin voimakkaasti koko maan bruttokansantuotteen kanssa. Muutosprosenttien osalta nähtiin, että Satakunnan ja koko maan bruttokansantuotteiden kehityksissä on jo hieman eroa, mutta korrelaatio on silti voimakasta. Esitettyjen tutkimuslähteiden, asiantuntijahaastattelujen ja tilastollisin menetelmin laskettujen korrelaatioiden valossa voidaan perustellusti todeta, että Satakunnan bruttokansantuotteen kehityksen voidaan

katsoa toimivan indikaattorina Satakunnan pankkiliiketoimintaa ajatellen. Lisäksi korrelaatiot olivat siinä määrin vahvoja, että myös koko maan bruttokansantuotteen kehityksen voidaan katsoa korreloivan niin ikään Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksen kanssa. Näin ollen on perusteltua myös ajatella, että ennuste Suomen bruttokansantuotteen kehityksestä ennustaa myös Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitystä samassa suhteessa.

Kuten bruttokansantuotteen, niin myös työllisyysasteen käyttö pankkiliiketoiminnan indikaattorina pystyttiin osoittamaan asiantuntijalausuntojen lisäksi myös tilastollisin menetelmin. Aivan yhtä vahvaa korrelaatiota työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan ei tutkimuksessa löydetty, mutta koko maan tasolla pankkiliiketoiminta korreloi työllisyysasteen suhteen huomattavasti ja Satakunnan työllisyysaste taas korreloi koko maan lukuihin voimakkaasti. Työllisyysasteen osalta havaittiin, että Satakunnan työllisyysaste on tarkasteluajanjaksolla ollut liki säännönmukaisesti maan työllisyysasteen alapuolella keskimäärin 1,70 prosenttiyksikköä. Tässä valossa voidaan kuitenkin siis todeta, että on perusteltua myös luottaa työllisyysasteen käyttöön suuntaa antavana indikaattorina pankkiliiketoiminnan osalta Satakunnassa, joskin tähän indikaattoriin tulee kohtalaisen korrelaation ja havaitun maakunnallisen erityispiirteiden takia suhtautua hienoisella varauksella.

4.5 Satakunnan maakunnallisia erityispiirteitä

Satakuntaa on perinteisesti pidetty ns. savupiipputeollisuuden keskittyneenä maakuntana ja näin onkin ollut hyvin pitkään. Nykypäivänä tilanne on kuitenkin siinä mielessä muuttunut, että Satakunta on edelleen teollisuusmaakunta, mutta Satakunnassa harjoitettavaa liiketoimintaa arvioitaessa suurimmaksi toimialaksi nousee teknologiateollisuuden kokonaisuus. Teknologiateollisuuden luetaan tässä yhteydessä kuuluvaksi metallien jalostus, kone- ja metallituoteteollisuus, elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus sekä telakat. Näiden yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2011 oli 3,78 miljardia euroa, kun kaikkien teollisuuden alojen liikevaihto oli samalla aikajänteellä 8,7 miljardia ja kaikkien toimialojen yhteensä 14,76 miljardia. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 4)

Nämä luvut kertovat sen, että teknologiateollisuudessa tehdään Satakunnan kaikkien toimialojen liikevaihdosta 25,6% eli yli neljäsosa. Kaikki teollisuuden alat yhteensä tekevät Satakunnan liikevaihdosta 58,9% eli lähes kaksi kolmannesta. Näin ollen ei ole lainkaan väärin kutsua Satakuntaa edelleen teollisuusmaakunnaksi. Oheinen taulukko kuvaa teknologiateollisuuden liikevaihdon, palkkasumman ja viennin kehitystä Satakunnassa ja koko maassa.

Teknologiateollisuus 2011 vs. 2010 %-muutos edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna		
	Satakunta	Koko maa
Liikevaihto		
Heinä-joulukuu	5,5 %	4,1 %
Heinä-syyskuu	17,5 %	6,7 %
Lokakuu-joulukuu	-1,7 %	2,3 %
Palkkasumma		
Heinä-joulukuu	4,9 %	4,1 %
Heinä-syyskuu	7,1 %	5,2 %
Lokakuu-joulukuu	2,7 %	2,9 %
Vienti		
Heinä-joulukuu	10,9 %	2,4 %
Heinä-syyskuu	26,5 %	4,4 %
Lokakuu-joulukuu	3,1 %	1,0 %

Kuva 42, teknologiateollisuuden kehitys. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 7)

Taulukko kertoo meille, että vuoden 2011 toisella puolikkaalla teknologiateollisuuden liikevaihto, palkkasumma ja vienti kasvoivat Satakunnassa edelliseen vuoteen verrattuna enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Lisäksi taulukko kertoo myös sen, että vuoden 2011 viimeisellä kvartaalilla teknologiateollisuuden kasvussa nähtiin jarrutusta niin Satakunnassa kuin koko maassakin.

Seuraava taulukko kuvaa vuorostaan Satakunnan maakunnan teollisuuden aikaansaaman liikevaihdon kehitystä suhteessa koko maan teollisuuden liikevaihdon kehitykseen.

Teknolohiateollisuuden liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2005=100)

Kuva 43, teknolohiateollisuuden liikevaihdon kehitys. (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu 2012, 7)

Edellä havaittiin, että teollisuuden toimialat tuottavat liki kaksi kolmasosaa Satakunnassa aikaansaadusta liikevaihdosta ja niistä erityisesti teknolohiateollisuus on merkittävä toimialayhdistelmä. Alkuperäinen tarkoitus oli löytää Satakunnassa erityisesti painoarvossa olevia toimialoja ja pohtia niiden kehityksen merkitystä koko Satakunnan talousalueen kehitykselle.

Turun yliopiston kauppakorkeakoulun projektitutkija ja satamittari.fi –sivuston ylläpitäjä Saku Vähäsantanen kertoo, että teknolohiateollisuus yksittäisenä kokonaisuutena on merkittävä tekijä Satakunnan taloudellista vireyttä mitattaessa. Herkimmäksi indikaattoriksi mainitun toimialan kehityksessä hän esittää toimialan palkkasumman kehitystä. Tämä siksi, että toimialalle ovat tyypillisiä laajat, useita vuosia kestävät projektit, joiden tuloutuminen liikevaihdoksi tai arvonlisäksi riippuu hyvin pitkälti projektilaskutuksesta ja yleensäkin aikaansaadun arvonlisän määrästä. Voi olla, että merkittävästi työllistävän projektin laskutus kertyy vain yhdelle vuodelle tai että sen jalostusaste on siinä määrin alhainen, että arvonlisän näkökulmasta urakka on ollut merkityksetön. (Vähäsantanen, S. henkilökohtainen tiedonanto 27.9.2012)

Vähäsantasen mukaan palkkasumma pätee hyvin vaikkapa telakoihin, ja kuvastaa reaalista volyyymiä, johon esimerkiksi metallien hinnat eivät vaikuta, toisin kuin esimerkiksi metallien jalostus -toimialalla, jossa liikevaihto- ja palkkasummakuvaajat ovat varsin erilaisia johtuen raaka-ainehintojen vaihteluista. Henkilöstömäärä on myös hyvä indikaattori, sillä toimialalle on luontaista melko suuri henkilöstöjousto. (Vähäsantanen, S. henkilökohtainen tiedonanto 27.9.2012)

Näiden näkemysten valossa voidaan tehdä johtopäätös siitä, että teollisuus ja erityisesti teknologiateollisuus ovat Satakunnan alueella sellaisessa avainasemassa, että niiden kehittymistä tulee seurata tarkasti ja niihin liittyvien hiljaisten signaalien merkitystä pohtia, kun arvioidaan koko Satakunnan maakunnan taloudellisen toimintaympäristö tulevaisuutta ja sen vaikutusta pankkiliiketoimintaan Satakunnassa. Käytettäviksi arviointityökaluiksi sopivat, kuten Saku Vähäsantasen haastattelun perusteella selvisi, mm. teollisuuden ja teknologiateollisuuden palkkasumman kehitys, toimialojen henkilöstömäärän kehitys ja tietyllä varovaisuudella myös toimialojen liikevaihdot. (Vähäsantanen, S. henkilökohtainen tiedonanto 27.9.2012)

Trendit ja heikot signaalit ovat keskeisiä tutkinnan kohteita tulevaisuudentutkimuksessa, joka liittyy aina olennaisena osana ilmiöiden ennustamiseen. Heikkojen signaalien merkitystä yhteiskunnalle tai menestyksekkäälle yritystoiminnalle voi tuskin yliarvioida. Trendit puolestaan ovat vallitsevia käytäntöjä, tottumuksia, tapoja olla, elää ja käyttää. Ne voivat myös olla suuntauksia, kehityssuuntia tai muutoksen kaavoja. Heikot signaalit ovat lähes yksinomaan tulevaisuudentutkimuksessa esiintyvä termi, mutta ilmiön kaikki tuntevat. Yleiskielellä ilmaistuna sitä voisi kuvailla näin: ”juttu, joka ei ensin näyttänyt juuri miltään, mutta yhtäkkiä kaikilla oli se.” (Hollanti 2011, 26)

Siinä missä trendit ovat helposti ymmärrettäviä ja suhteellisen helposti havaittavissa, on hiljaisten signaalien konsepti jo monimutkaisempi. Hiljaisten signaalien tutkimus on kuitenkin palkitsevaa. Lähes kaikki merkittävät teknologiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset uudistukset ovat olleet alun perin heikkoja signaaleja. (Mannermaa 1999, 91)

Hiljaisten signaalien ennakointi on haastavaa, eikä siihen ole olemassa yksiselitteistä lähestymistapaa. Kuitenkin, kuten edellä on todettu, tietyt toimialat ja niillä tapahtuvat muutokset ovat omiaan vaikuttamaan Satakunnan taloudelliseen tilaan ja kehityksen näkymiin. Näin ollen on erittäin perusteltua kiinnittää huomioita kaikkiin mainituja toimialoja koskeviin uutisiin ja pysähtyä tarkastelemaan niiden mahdollista merkitystä tulevaisuudessa koko toimialan kehitykseen ja niiden potentiaaliseen merkitykseen heikkona signaalina jostain tulevasta muutoksesta.

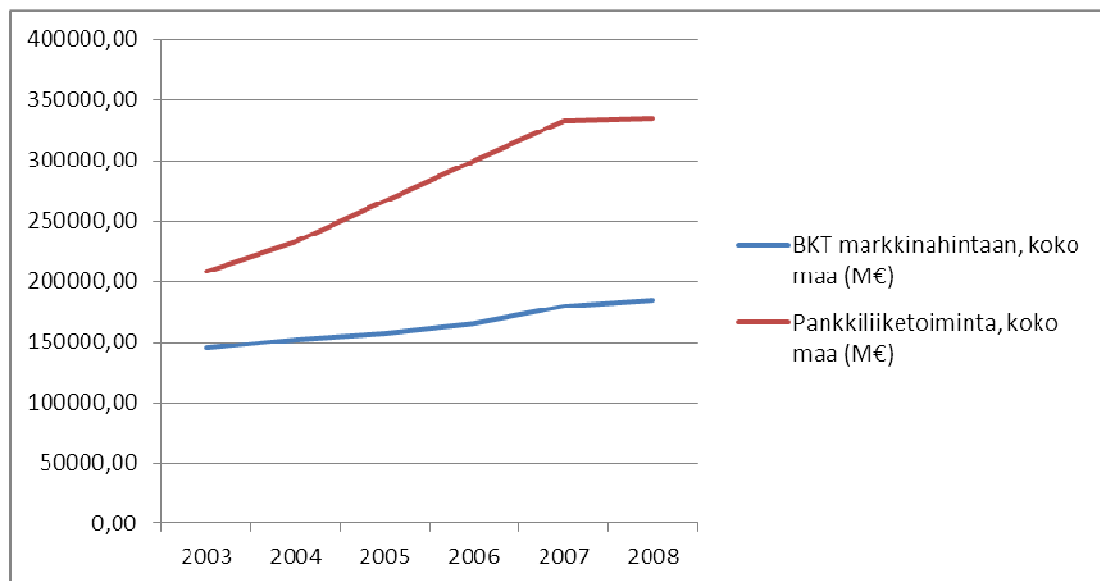
Kuten Mannermaa toteaa, lähes kaikki merkittävät innovaatiot tai kehityssuunnat ovat jossain vaiheessa ilmestyneet tietoisuuteen vain hiljaisena signaalina, kohinana jostain tulevasta ja suuremmasta. Tällaisen informaation seulominen ja löytäminen nykypäivän informaatiovirrasta on jo selkeästi oman tutkimuksensa arvoista. (Mannermaa 1999, 91)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPITEET

Tässä luvussa summataan yhteen tulokset maakunnan ja valtakunnan välisestä vertailusta. Tutkimuksessa löydettiin kaksi merkityksellistä indikaattoria ja seuraavassa tulkitaan tilastoja ja laaditaan ennusteita kummankin indikaattorin valossa ja lopuksi pyritään yhdistämään ennusteet yhdeksi konsensusennusteeksi.

5.1 Bruttokansantuote indikaattorina

Kuten edellisessä luvussa todettiin, on bruttokansantuote erittäin vahva indikaattori pankkiliiketoiminnan kehitystä arvioitaessa. Koko maan lukuja vertailtaessa tilastollinen riippuvuus bruttokansantuotteen ja pankkiliiketoiminnan välillä oli erittäin voimakasta. Alla oleva taulukko kuvaa bruttokansantuotteen ja pankkiliiketoiminnan euromääräistä kehitystä vuosina 2003 – 2008.

Kuva 44, BKT:n ja pankkiliiketoiminnan volyymit. (Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Euromääräisten summien välinen korrelaatio aiemmin kuvatulla korrelaatiokertoimella on 0,9834, joka tarkoittaa voimakasta korrelaatiota. Lisäksi aiempaan todistettiin, että Satakunnan maakunnan ja koko maan bruttokansantuotteiden välillä on absoluuttisista luvuista laskettuna 0,992. Näiden tietojen ja asiantuntijalausuntojen va-

lossa on mahdollista laatia bruttokansantuote-ennusteeseen perustuva ennuste Satakunnan maakunnan pankkitoiminnan kehityksestä tulevaisuudessa.

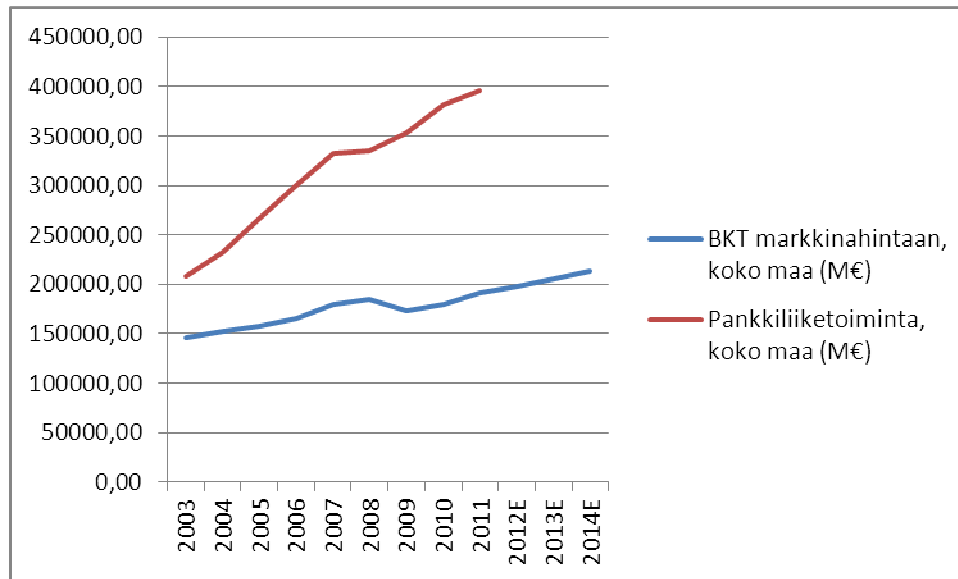
Suomen Pankki julkaisi Euro & Talous -lehtensä numerossa 3/2012 oheisen ennusteen, joka käsittelee muun muassa Suomen bruttokansantuotteen kehitystä vuoden 2014 loppuun asti.

4. Huoltotase käyvin hinnoin

<i>Milj. euroa ja prosenttimuutos edellisestä vuodesta</i>					
	2010	2011	2012 ^a	2013 ^e	2014 ^f
<i>Bruttokansantuote markkinabintaan</i>	179 721 4,2	191 571 6,6	198 334 3,5	205 173 3,4	212 893 3,8
<i>Tavaroiden ja palveluiden tuonti</i>	70 526 14,6	75 892 7,6	79 444 4,7	84 993 7,0	90 897 6,9
<i>Kokonaistarjonta</i>	250 247 6,9	267 463 6,9	277 778 3,9	290 166 4,5	303 790 4,7
<i>Tavaroiden ja palveluiden vienti</i>	72 099 12,0	74 870 3,8	78 414 4,7	83 747 6,8	89 734 7,1
<i>Kulutus</i>	143 121 4,1	151 011 5,5	157 192 4,1	162 424 3,3	167 875 3,4
<i>Yksityinen kulutus</i>	98 942 5,0	105 292 6,4	109 784 4,3	113 627 3,5	117 608 3,5
<i>Julkinen kulutus</i>	44 179 2,0	45 719 3,5	47 408 3,7	48 796 2,9	50 267 3,0
<i>Kiinteät investoinnit</i>	33 901 -0,3	36 687 8,2	37 838 3,1	39 657 4,8	41 836 5,5
<i>Yksityiset kiinteät investoinnit</i>	29 410 1,0	31 891 8,4	32 902 3,2	34 600 5,2	36 657 5,9
<i>Julkiset kiinteät investoinnit</i>	4 491 -7,8	4 796 6,8	4 936 2,9	5 056 2,4	5 180 2,4
<i>Varastojen muutos ja tilastovirhe % edellisen vuoden kokonaiskysynnästä</i>	1 126 1,3	4 895 1,5	4 334 -0,2	4 339 0,0	4 344 0,0
<i>Kokonaiskysyntä</i>	250 247 6,9	267 463 6,9	277 778 3,9	290 166 4,5	303 790 4,7
<i>Kotimainen kokonaiskysyntä</i>	178 148 5,0	192 593 8,1	199 365 3,5	206 419 3,5	214 056 3,7

Kuva 45, Suomen pankin ennuste 1. (Suomen Pankki 2012, 83)

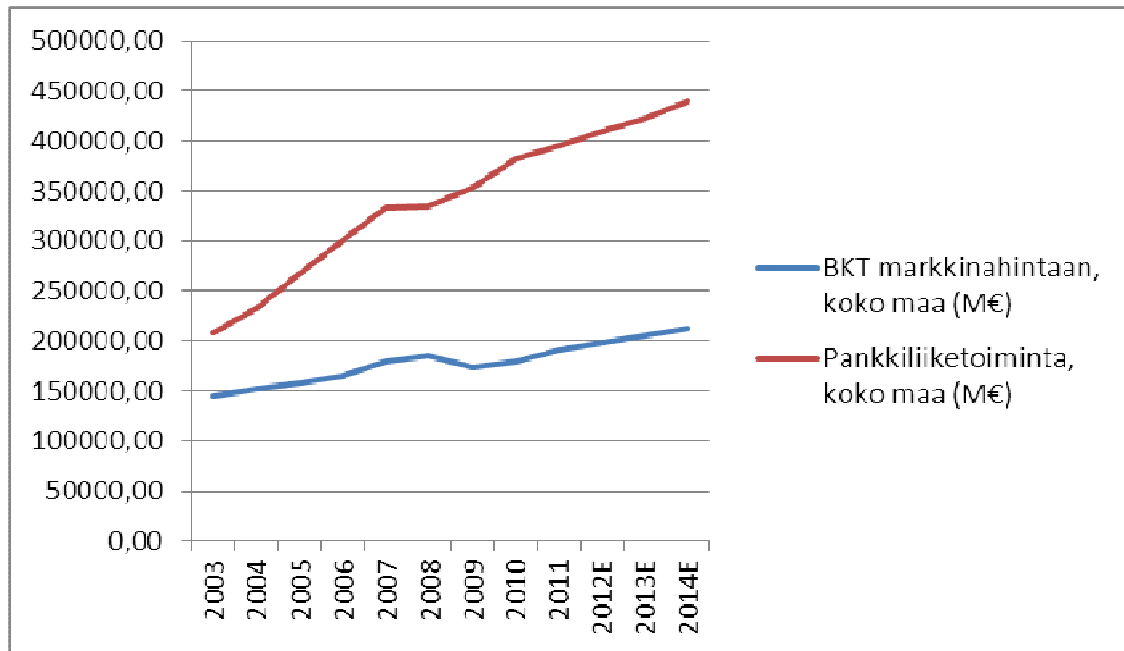
Lisäämällä Suomen Pankin ennusteen aiempaan taulukkoon, saadaan laadittua seuraavan kaltainen malli.

Kuva 46, BKT:n ja pankkiliiketoiminnan kehitys lisättyä Suomen Pankin ennusteella. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Taulukossa on koottu yhteen pankkiliiketoiminta euroina vuodesta 2003 vuoteen 2011 ja bruttokansantuote euroina samalla aikavälillä, sekä lisäksi Suomen Pankin ennusteet vuosille 2012 – 2014.

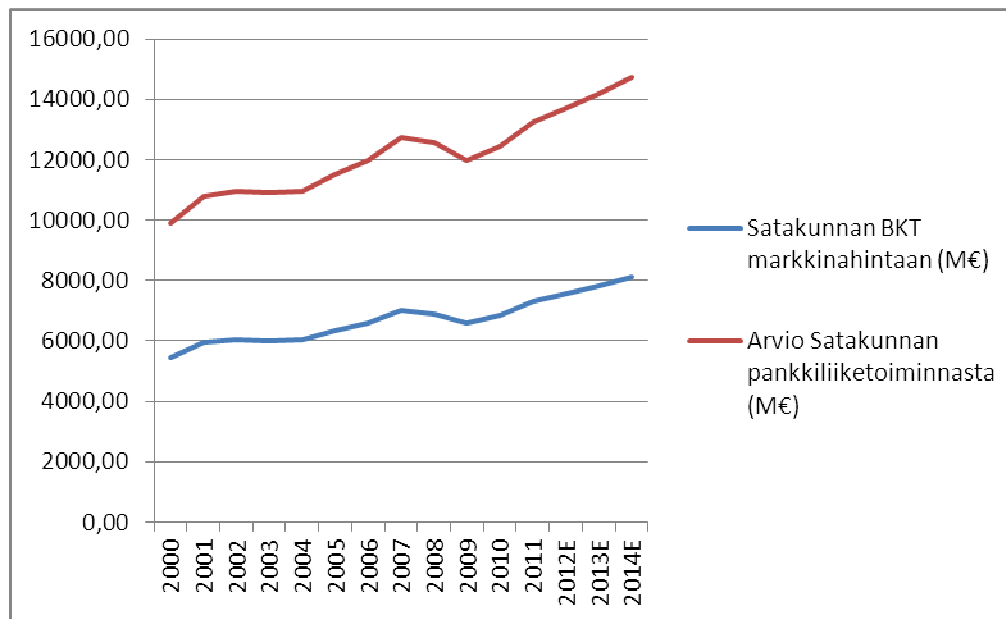
Jos käytetään Suomen Pankin bruttokansantuotteelle 2012 – 2014 ennustamia kasvuprosentteja suoraan indikoimassa pankkiliiketoiminnan kehitystä sama kaavio näyttäisi seuraavanlaiselta:

Kuva 47, BKT:n ja pankkiliiketoiminnan kehitys lisättyä Suomen Pankin ennusteella 2. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Puhtaasti silmämääräisesti tarkastellen kehityssuhteet vaikuttavat uskottavilta. Pankkiliiketoiminta on euromääräisesti kehittynyt hieman nopeammin yli ajan johtuen sen suuremmasta eurovolyyymista. Samalla prosentuaalisella kasvulla pankkiliiketoiminnan volyyymi kasvaa noin kaksinkertaisesti verrattuna bruttokansantuotteeseen.

Kun siirretään yllä laadittu ennuste Satakunnan tasolle, törmätään useasti mainittuun haasteeseen. Satakunnan tasolta ei ole olemassa volyymilukuja pankkiliiketoiminnasta, eikä näin ollen tilastoja tai kehityslukujakaan. Aiempana on kuitenkin havaittu, että koko maan pankkiliiketoiminta korreloi bruttokansantuotteen kanssa ja vieläpä niin, että euromääräinen volyyymi on noin kaksinkertainen. Tarkemmin ottaen vuosien 2003 – 2011 välisenä aikana pankkiliiketoiminnan euromäärä on ollut keskimäärin 1,82 -kertainen bruttokansantuotteen euromäärään nähden. Lisäksi on todettu, että Satakunnan bruttokansantuote korreloi voimakkaasti koko maan bruttokansantuotteen kanssa. Satakunnan bruttokansantuotteen osalta tilastointi päättyy vuoteen 2009, mutta vahvan korrelaation vuoksi 2010 ja 2011 on laskettu suhteuttamalla koko maan lukuihin. Näillä päätelmillä voidaan siis koota seuraavanlainen taulukko:

Kuva 48, ennuste Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä perustuen Suomen Pankin BKT-ennusteeseen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Satakunnan BKT	5435,06	5941,23	6026,30	6008,55	6026,92	6337,49	6595,97	7007,66	6910,47	6599,10	6844,91	7296,23	7551,60	7808,35	8105,07
Arvio Satakunna	9881,31834	10801,568	10956,2202	10923,9504	10957,3527	11521,999	11991,929	12740,406	12563,708	11997,615	12444,513	13265,049	13729,33	14196,12	14735,58

Kuva 49, numeerinen ennuste Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä perustuen Suomen Pankin BKT-ennusteeseen (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Yllä esitetty kuvio on siis tulosta edellä selvitetystä tilastollisista riippuvaisuussuhteista ja asetetuista oletuksista. Sinällään se ei ole vielä käyttökelpoinen, sillä Satakunnan pankkiliiketoiminnan lukuja ei tosiaan tilastoida ja yllä esitetyt absoluuttiset luvut perustuvat hyvin pitkälti tilastollisiin johtopäätöksiin ja riippuvaisuussuhteisiin.

Jotta tulosta voitaisiin hyödyntää pankin strategisen päätöksenteon välineenä, sitä pitää vielä saattaa hieman toiseen muotoon. Pankki saa omasta sisäisestä laskennastaan tietoon pankkiliiketoiminnan kehityksen oman taseensa osalta ja jotta siitä voidaan tehdä johtopäätöksiä markkinaosuuden saavuttamisesta tai menettämisestä, on absoluuttiset luvut vielä muutettava suhdeluvuiksi. Tällöin Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitysluvut näyttäivät seuraavilta:

Satakunnan pankkiliiketoiminnan
kehitys-%

Vuosi	2001	9,31 %
	2002	1,43 %
	2003	-0,29 %
	2004	0,31 %
	2005	5,15 %
	2006	4,08 %
	2007	6,24 %
	2008	-1,39 %
	2009	-4,51 %
	2010	3,72 %
	2011	6,59 %
	2012E	3,50 %
	2013E	3,40 %
	2014E	3,80 %

Kuva 50, ennuste Satakunnan pankkiliiketoiminnasta. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

On huomioitavaa, että ennusteet vuosivälille 2012 – 2014 ovat luonnollisesti samat kuin Suomen Pankin bruttokansantuotteen kehitysennusteet, mutta kehityslukujen osalta historiatietoakaan ei ole ollut käytettävissä.

Alkuperäisessä tutkimusongelmassa oli kysymys oletuksesta, että Satakunnan pankkiliiketoiminta kehittyy yli ajan hieman koko maata heikommin. Tätä voidaan tarkastella bruttokansantuote –indikaattorin valossa seuraavassa taulukossa.

Kuva 51, pankkiliiketoiminnan kehitykset koko maassa ja Satakunnassa. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Taulukosta voidaan nähdä, että tarkasteluajanjaksolla koko maan ja Satakunnan pankkiliiketoimintojen muutokset eivät ole kulkeneet aivan niin suoraviivaisesti, kuin voisi kuvitella. Niiden välinen korrelaatio on 0,72, joten yhteys toki on olemassa, kuten aiempana on todistettu. Voidaan myös ajatella, että ilman vuosia 2008 – 2009 kehitys olisi huomattavasti yhdenmukaisempaa tai että vuosina 2008 ja 2009 korrelaatio on ollut jotain aivan muuta kuin yhdensuuntaista. Kahden vuoden tarkastelujakso on kuitenkin aivan liian lyhyt johtopäätöksien tekemiseksi ja näin ollen tilannetta onkin hyvä seurata tulevaisuudessa trendin selvittämiseksi. Kuten aiemminkin todettiin, vuosina 2008 – 2010 suomalaisessa liiketoimintaympäristössä koettiin sellainen myllerrys, että niiden vuosien osalta tilastollisten johtopäätösten tekemiseen tulee suhtautua äärimmäisen varovaisesti.

Keskimäärin tarkasteluajanjaksolla Satakunnan maakunnan pankkiliiketoiminnan kehitys on kuitenkin ollut 7,69% alhaisempaa kuin koko maassa. Parhaiten Satakunta on menestynyt vuonna 2008, jolloin erotus oli vain 1,91 % Satakunnan tappioksi.

5.2 Työllisyysaste indikaattorina

Työllisyysasteen todettiin myös olevan vahva indikaattori sen suhteen, miten pankkiliiketoiminta kehittyy. Suomen Pankki on julkaisussaan esittänyt myös ennusteen koko maan työllisyysasteen kehitykselle.

8. Työvoimatase

1 000 henkeä ja prosenttimuutos edellisestä vuodesta					
	2010	2011	2012 ^e	2013 ^e	2014 ^e
<i>Työvoimatiedustelun mukaan, 15–74-vuotiaat</i>					
Työlliset	2 447	2 474	2 486	2 487	2 491
	-0,4	1,1	0,5	0,0	0,2
Työttömät	224	209	207	205	203
	1,5	-6,9	-0,9	-1,0	-0,7
Työvoima	2 671	2 682	2 692	2 691	2 694
	-0,2	0,4	0,4	0,0	0,1
Työkäinen väestö, 15–64-vuotiaat	3 555	3 539	3 523	3 503	3 486
	0,2	-0,4	-0,4	-0,6	-0,5
Työvoimaosuus, %	66,1	66,1	66,1	65,8	65,7
Työttömyysaste, %	8,4	7,8	7,7	7,6	7,5
Työllisyysaste, 15–64-vuotiaat, %	67,8	68,6	69,2	69,6	70,1

Kuva 52, Suomen pankin ennuste 2. (Suomen Pankki 2012, 83)

Lisäämällä Suomen pankin ennusteet työllisyysasteen kehitystä ja pankkiliiketoiminnan kehitystä vertailevaan taulukkoon saadaan aikaiseksi seuraavanlainen yhteenveto asiasta.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Työllisyysaste, koko maa	67,30 %	67,20 %	68,00 %	68,90 %	69,90 %	70,60 %	68,30 %	67,80 %	68,60 %	69,20 %	69,60 %	70,10 %
Pankkiliiketoiminta, koko maa	208198,57	232766,64	266757,34	300325,03	332812,81	334529,37	353565,00	381838,00	395252,00			

Kuva 53, työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan kehitys. (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Jos käytetään pankkiliiketoiminnan ennusteiden pohjana Suomen Pankin näkemystä työllisyysasteen kehittymisestä, edellinen taulukko täydentyy seuraavasti.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Työllisyysaste, koko maa	67,30 %	67,20 %	68,00 %	68,90 %	69,90 %	70,60 %	68,30 %	67,80 %	68,60 %	69,20 %	69,60 %	70,10 %
Pankkiliiketoiminta, koko maa	208198,57	232766,64	266757,34	300325,03	332812,81	334529,37	353565,00	381838,00	395252,00	398709,01	401013,69	403894,54

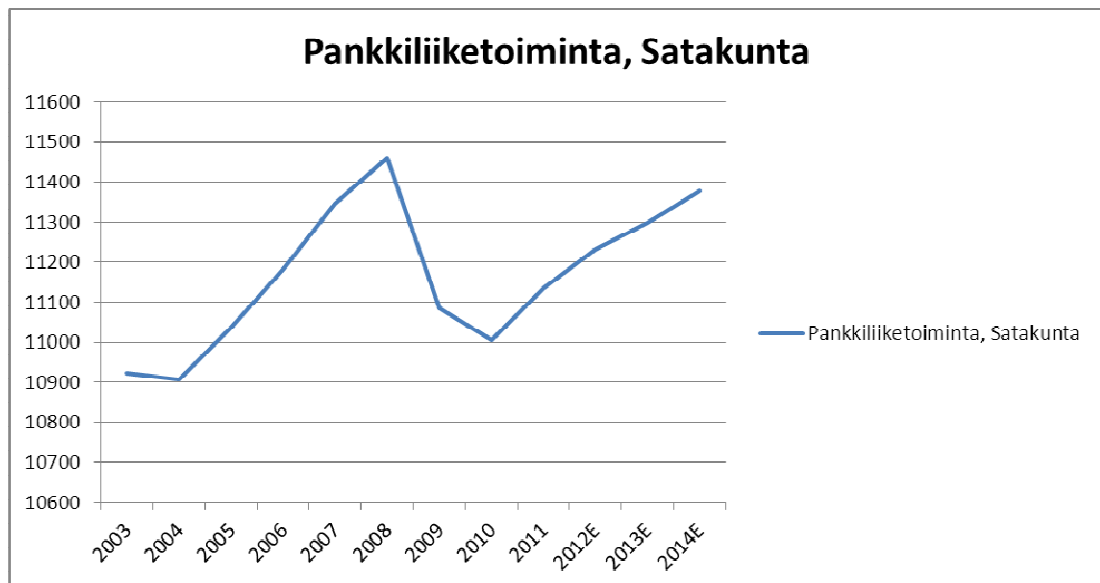
Kuva 54, työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan kehitys lisättynä ennusteella. (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Satakunnan tasolla työllisyysaste on ollut pitkällä aikavälillä keskimäärin 1,7% koko maan työllisyysastetta alempi, kuten aiempänä on todettu. Sama ilmiö toistuu edelleen, kun valtakunnan kasvuennusteista johdetaan Satakunnan työllisyysasteen kehitysluvut. Aiemmassa alaluvussa laskettiin tarkastelun perusluvuksi Satakunnan pankkiliiketoiminnan osalta vuonna 2003 10,923 miljardia euroa. Käytetään tässä tarkastelussa samaa lähtökohtaa, sillä vertailun tarkoituksena on enemmänkin ennustekyvyn analysointi. Näillä oletuksilla saadaan aikaiseksi seuraavanlainen taulukko.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Työllisyysaste, Satakunta	65,90 %	64,60 %	66,20 %	66,80 %	68,80 %	70,70 %	67,90 %	66,20 %	67,80 %	68,39 %	68,79 %	69,28 %
Pankkiliiketoiminta, Satakunta	10923,95	10907,719	11037,572	11183,658	11345,975	11459,597	11086,268	11005,109	11134,9628	11232,353	11297,28	11378,439

Kuva 55, työllisyysasteen ja pankkiliiketoiminnan kehitys ja ennuste Satakunnassa. (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Tämän indikaattorin perusteella laadittu graafinen ennuste Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä aikavälillä 2003 – 2014 näyttäisi siis tältä:

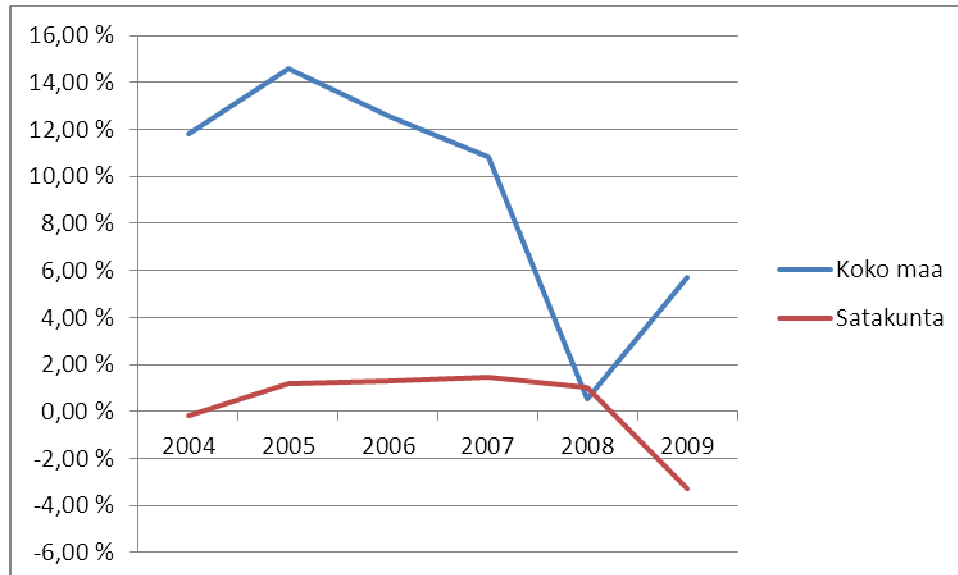
Kuva 56, pankkiliiketoiminnan kehitys ja ennuste Satakunnassa perustuen työllisyysasteeseen indikaattorina. (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Pankkiliiketoiminnan muutoslukujen osalta vastaava taulukko taas olisi seuraavanlainen.

Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitys-%	
Vuosi	Kehitys-%
2004	-0,15 %
2005	1,19 %
2006	1,32 %
2007	1,45 %
2008	1,00 %
2009	-3,26 %
2010	-0,73 %
2011	1,18 %
2012E	0,87 %
2013E	0,58 %
2014E	0,72 %

Kuva 57, pankkiliiketoiminnan kehitys ja ennuste Satakunnassa perustuen työllisyysasteeseen indikaattorina 2 (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Työllisyysasteindikaattorin avulla laskettu pankkiliiketoiminnan kehitys Satakunnassa vaikuttaa myös varsin erilaiselta verrattuna koko maan toteutuneeseen kehitykseen.

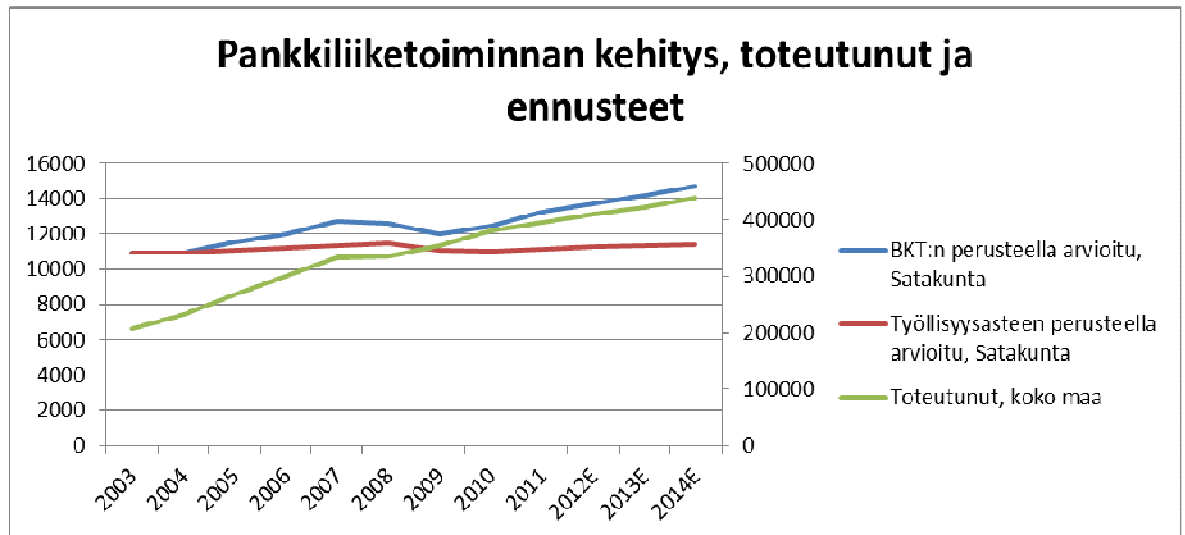

Kuva 58, työllisyysaste-ennusteen ja toteutuneen pankkiliiketoiminnan erot. (Suomen Pankki 2012, 83, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Korrelaatiokin kehityslukujen välillä on vain 0,32, mikä osoittaa, että työllisyysasteen käyttöön indikaattorina tulee suhtautua jossain määrin varauksella. Tämän indikaattorin valossa Satakunnan pankkiliiketoiminta on kehittynyt tarkasteluajanjaksolla keskimäärin 9,08 prosenttia huonommin kuin koko maan pankkiliiketoiminta.

5.3 Konsensusennuste

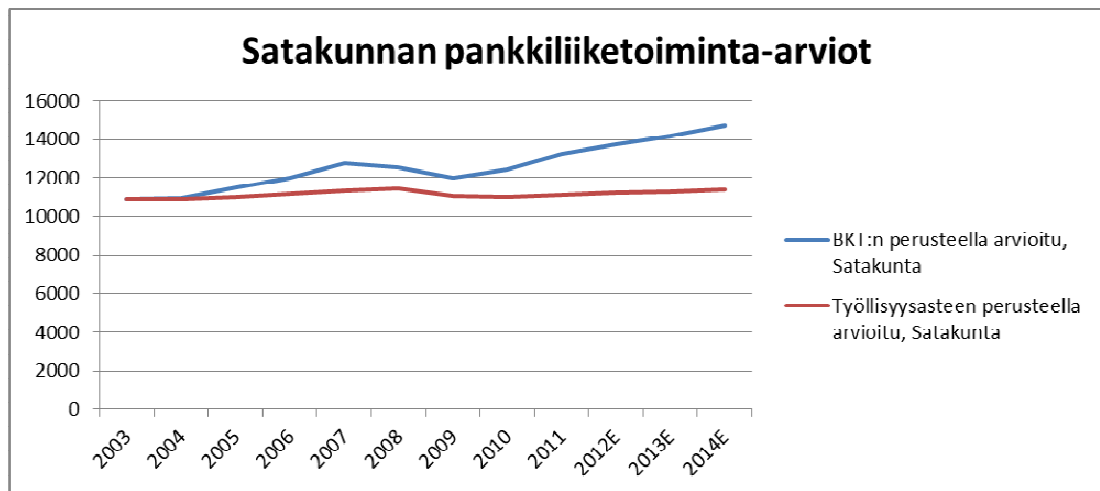
Kun edellä mainituilla ennustemenetelmillä laaditaan Satakunnan pankkiliiketoiminnasta ennusteet, saadaan hieman erinäköisiä käyriä. Jos samaan kuvaajaan yhdistetään vielä koko maan pankkiliiketoiminnan toteutunut kehitys ja BKT-pohjainen ennuste vuosille 2012 – 2014, saadaan seuraavan näköinen kuvaaja.

Kuva 59, konsensusennuste pankkiliiketoiminnasta, ennusteet ja toteutunut. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

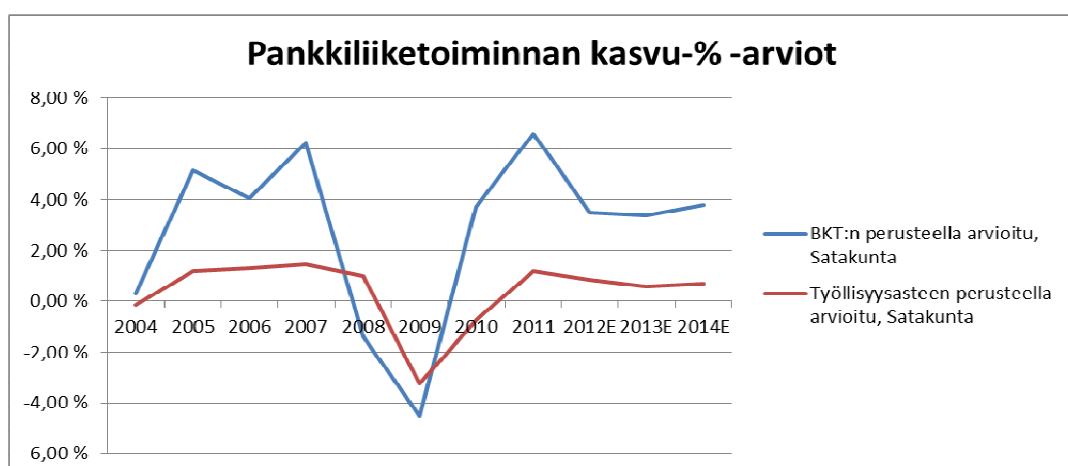
Silmämääräisesti arvioituna BKT:n perusteella laskettu arvio Satakunnan pankkiliiketoiminnasta näyttää kulkevan enemmän koko maan toteutuneen pankkiliiketoiminnan käyrän kaltaisesti ja niiden välinen korrelaatio onkin niinkin vahva kuin 0,94. Työllisyysasteen perusteella arvioitu pankkiliiketoiminnan kehitys taas korreloi koko maan toteutuneen pankkiliiketoiminnan kehityksen kanssa heikommin korrelaatiokertoimen ollessa 0,62. Tästä voidaan todeta, että koko maan pankkiliiketoiminnan kehitys on myös hyvä indikaattori Satakunnan pankkiliiketoiminnan osalta. Huomionarvoista kuitenkin on se, että koko maan pankkiliiketoiminnan kehitys on itsessään ollut tekijänä Satakunnan lukuja arvioitaessa, joten sen käyttäminen mittarina voi johtaa helposti kehäpäätelmään.

Kun halutaan vertailla nimenomaan Satakunnan ennusteita, poistetaan taulukosta koko maata kuvaava käyrä ja saadaan seuraavanlainen taulukko.

Kuva 60, eri ennusteet Satakunnan pankkiliiketoiminnasta. (Suomen Pankki 2012, 83, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Kuvaajasta nähdään jo aiemminkin todettu seikka, että toteutuneen BKT:n ja Suomen Pankin ennusteen perusteella laadittu arvio Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä osoittaa merkittävämpää kasvua kuin työllisyysasteen perusteella laadittu versio. Koska alun perin oli tarkoitus arvioida pankkiliiketoiminnan kehitysprosentteja, yllä esitetty kuvaaja muutossuhteiden osalta näyttää seuraavanlaiselta.

Kuva 70, eri ennusteet Satakunnan pankkiliiketoiminnasta prosentteina (Suomen Pankki 2012, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Näin kuvattuna laskelmat jo muistuttavat toisiaan ja niiden välinen korrelaatiokin on 0,76.

Kun ajatusta jalostetaan vielä eteenpäin, on seuraava askel yhden mallin laatiminen laadittujen arvioiden ja ennusteiden pohjalta. On oletettavaa, että kumpikaan esitetyistä ennustemalleista ei yksinään edusta absoluuttista totuutta, joten niiden väliltä on laadittava jollakin tavalla konsensusennuste. Yksi tapa yhdistää mallit on ennusteiden keskiarvo. Kuitenkin, kuten aiempänä todettiin, lähtökohtaisesti mallien korrelaatio todellisuuteen oli erilainen. Tällä perusteella yhdistämisen pohjaksi voitaisiin ajatella painotettua keskiarvoa. Painokertoimena voitaisiin käyttää aiemmin laskettuja korrelaatiokertoimia indikaattorin koko maan lukujen ja koko maan toteutuneen pankkiliiketoiminnan suhteen. Näin ollen laskelma näyttäisi seuraavanlaiselta.

BKT:n ja pankkiliiketoiminnan korrelaatio	0,983392										
Työllisyysasteen ja PLT:n korrelaatio	0,770532										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Korrelaatiokertoimella painotettu kehitysluku BKT	0,30 %	5,07 %	4,01 %	6,14 %	-1,36 %	-4,43 %	3,66 %	6,48 %	3,44 %	3,34 %	3,74 %
Korrelaatiokertoimella painotettu kehitysluku Työllisyysaste	-0,11 %	0,92 %	1,02 %	1,12 %	0,77 %	-2,51 %	-0,56 %	0,91 %	0,67 %	0,45 %	0,55 %

Kuva 71, painotetut keskiarvot ennusteista. (Suomen Pankki 2012, Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Esitettyjen painotettujen kehityslukujen pohjalta voidaan laskea keskiarvo, jolloin meillä on ennusteiden välinen korrelaatiokertoimella painotettu keskiarvo. Kyseinen ennuste näyttää tältä:

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Ennusteiden painotettu keskiarvo	0,09 %	2,99 %	2,52 %	3,63 %	-0,30 %	-3,47 %	1,55 %	3,70 %	2,06 %	1,89 %	2,15 %

Kuva 72, numeerinen ennuste.

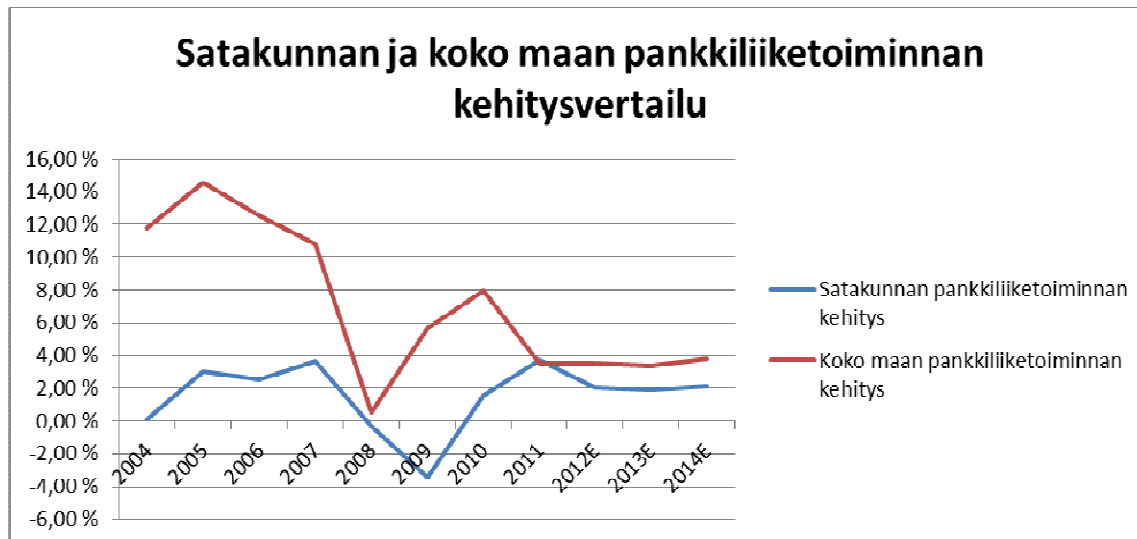

Kuva 73, graafinen ennuste.

Näin on saatu aikaan perusteltu aikasarja ja ennuste Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehityksestä. Ennusteen paikkansapitävyyttä ei valitettavasti päästä testaamaan, sillä kuten todettua, Satakunnan maakunnan pankkiliiketoiminnan kehitystä ei ole saatavilla takautuvastikaan. Ennustemallin rakennetta on kuitenkin mahdollista testata koko maan tasolla, sillä nämä luvut saadaan takautuvasti tilastoista esiin. Tämä testaaminen ja toimivuuden todistaminen toteutetaan luvussa 5.4.

Tutkimuksen lähtökohdissa oli myös tarkoituksena tarkastella Satakunnan pankkiliiketoiminnan suhdetta koko maan vastaaviin lukuihin. Tämä tarkastelu on esitetty seuraavissa taulukoissa.

Kuva 74, pankkiliiketoimintojen kehitysvertailu. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Kaaviosta nähdään, että Satakunnan pankkiliiketoiminta todellakin on kehittynyt koko maata heikommin, mutta erotus ei ole mitenkään säännöllinen. Seuraava taulukko kertoo numeerisesti kehitysluvuista.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitys	0,09 %	2,99 %	2,52 %	3,63 %	-0,30 %	-3,47 %	1,55 %	3,70 %	2,06 %	1,89 %	2,15 %
Koko maan pankkiliiketoiminnan kehitys	11,80 %	14,60 %	12,58 %	10,82 %	0,52 %	5,69 %	8,00 %	3,51 %	3,50 %	3,40 %	3,80 %
EROTUS (Koko maa - Satakunta)	11,71 %	11,61 %	10,07 %	7,19 %	0,81 %	9,16 %	6,45 %	-0,18 %	1,44 %	1,51 %	1,65 %

Kuva 75, pankkiliiketoimintojen kehitysvertailu. (Järvinen S. sähköposti 9.8.2012)

Erotusten vaihtelu on ollut suurta, huonoimmillaan vuonna 2004 Satakunnan pankkiliiketoiminta kehittyi 11,71 prosenttiyksikköä koko maata heikommin ja parhaimmillaan taas vuonna 2011 Satakunta kehittyi 0,18 prosenttiyksikköä koko maata paremmin. Keskimäärin Satakunnan pankkiliiketoiminta kehittyi 5,58% koko maata heikommin. Korrelaatiokerroin luvuille on vain 0,24, mikä osoittaa yhteyden olevan merkityksetön. (opinnot.internetix.fi –palvelun www-sivut 2012)

Toki luvuissa ovat mukana ennusteet vuosille 2012 – 2014, mutta niiden vaikutus ei ole huomattavan suurta laskelmien osalta. Tämän laskelman valossa voidaan todeta,

että Satakunnan pankkiliiketoiminta kehittyy yli ajan koko maata huonommin, mutta vuodesta toiseen toistuvaa säännönmukaisuutta erotuksessa ei ole havaittavissa. Pitkällä aikajänteellä voidaan ajatella erotuksen olevan noin kuusi prosenttia, mutta vuosittaisen seurannan perusteeksi ei säännönmukaisuutta voida havaita.

Ennusteita laadittaessa ja tulkittaessa on myös otettava huomioon aiempaan havaittu maakunnallinen erityispiirre teollisuuden, ja erityisesti teknologiateollisuuden suuressa painoarvossa satakuntalaisen bruttokansantuotteen kehityksessä. Ennustetta on syytä vähintään puolivuositain tarkastella myös näiden toimialojen näkökulmasta. Tähän käyttöön sopiviksi mittareiksi aiemmin havaittiin toimialojen palkkasumman kehitys, henkilöstömäärän kehitys ja tietyllä varovaisuudella myös liikevaihto.

5.4 Ennustemallin testaaminen

Koska vuoden 2012 lopulliset luvut ovat käytössä vasta pitkällä vuoden 2013 toisella kvartaalilla, laadittu ennustemallia on hieman haastava pasta koestamaan. Tämä kuitenkin toteutetaan niin, että käytetään Suomen Pankin vuoden 2011 alkupuolella laatimia ennusteita vuoden 2011 bruttokansantuotteen ja työllisyysasteen kehityksen osalta ja sijoitetaan ne ennustemalliin. Tämän jälkeen verrataan ennusteen tulosta jo tiedossa olevaan, vuoden 2011 pankkiliiketoiminnan kehitykseen koko maassa. Satakunnan maakunnan osalta koestamista ei tehdä, sillä toimintamalli on hyvin samanlainen ja riippuvuussuhteet ovat samoja. Näin ollen ei sillä saavuteta lisäarvoa tai pystytä lisäämään laskelmien todistusarvoa.

Ennusteen keskeiset tulemat						
<i>Kysyntä ja tarjonta</i>						
	2010	2009	2010	2011 ^e	2012 ^e	2013 ^e
	<i>Käyvin hinnoin, mrd. euroa</i>	<i>Määrän prosenttimuutos edellisestä vuodesta</i>				
<i>Bruttokansantuote</i>	180,3	-8,2	3,1	3,8	2,6	2,4
<i>Tuonti</i>	65,2	-17,6	2,6	5,1	6,9	6,9
<i>Vienti</i>	70,2	-20,1	5,1	8,0	7,0	7,2
<i>Yksityinen kulutus</i>	97,3	-2,1	2,6	2,7	2,0	1,8
<i>Julkinen kulutus</i>	44,2	1,0	0,4	1,2	0,7	0,9
<i>Yksityiset investoinnit</i>	28,5	-17,4	0,9	6,3	6,4	5,5
<i>Julkiset investoinnit</i>	4,9	6,2	0,1	0,8	0,2	0,1
<i>Talouden keskeiset tasapainoluvut</i>						
		2009	2010	2011 ^e	2012 ^e	2013 ^e
<i>Prosenttimuutos edellisestä vuodesta</i>						
<i>Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi</i>		1,6	1,7	3,4	2,1	2,1
<i>Kuluttajahintaindeksi</i>		0,0	1,2	3,5	2,3	2,2
<i>Ansioitaso</i>		4,0	2,5	2,9	3,4	3,2
<i>Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohti</i>		1,7	2,0	3,0	3,2	3,2
<i>Tuottavuus työllistä kohti</i>		-5,5	3,5	2,8	1,6	1,8
<i>Yksikkötyökustannukset</i>		7,6	-1,5	0,1	1,5	1,4
<i>Työlliset</i>		-2,9	-0,3	0,9	1,0	0,6
<i>Työllisyysaste, 15–64-vuotiaat, %</i>		68,3	67,8	68,7	69,8	70,6
<i>Työttömyysaste, %</i>		8,2	8,4	7,9	7,4	7,0
<i>Tavaroiden ja palveluiden viennin hinta</i>		-7,4	4,1	5,5	1,3	1,3
<i>Vaihtosuhde (tavarat ja palvelut)</i>		0,6	-1,4	-2,7	-0,6	-0,1
<i>% BKT:stä, kansantalouden tilinpidon käsittein</i>						
<i>Kansantalouden veroaste</i>		43,0	42,1	42,3	42,4	42,2
<i>Julkisyhteisöjen nettoluotonanto</i>		-2,9	-2,8	-1,2	-1,0	-0,7
<i>Julkisyhteisöjen velka</i>		43,8	48,4	50,8	52,7	54,1
<i>Tavaroiden ja palveluiden tase</i>		2,3	2,8	3,0	2,9	3,1
<i>Vaihtotase</i>		2,3	3,1	2,1	2,1	2,3

Kuva 76, Suomen pankin ennuste (Suomen Pankki 2011, 7)

Yllä nähtävässä ennusteessa Suomen Pankki ennustaa bruttokansantuotteen kasvavan vuonna 2011 3,8 prosenttia ja työllisyysasteen olevan 68,7%. Nämä ennusteet aiempaan ennustemalliin sijoittamalla saadaan koko maan lukuja hyödyntäen aikaiseksi seuraavanlaisia lukuja. Bruttokansantuote kasvaa 186,55 miljardiin euroon ja työllisyysaste nousee 68,7 prosenttiin. Bruttokansantuotetta indikaattorina käyttäen pankkiliiketoiminta kasvaisi saman 3,8 prosenttia 396,348 miljardiin euroon. Työllisyysastetta vuorostaan indikaattorina käyttäen pankkiliiketoiminnan saldo vuonna 2011 olisi 386,907 miljardia euroa, eli kasvua olisi 1,33%.

Aiemmin esitetyillä korrelaatiolla painotetuilla ennusteilla bruttokansantuoteperusteinen ennuste olisi 3,74 prosentin kasvu ja työllisyysasteen perusteella ennustettu kasvu olisi 1,02 prosenttia. Näistä laadittu ns. konsensusennuste osoittaa siis 2,4 prosentin kasvua koko Suomen pankkiliiketoiminnassa vuonna 2011 perustuen Suomen Pankin alkuvuodesta 2011 laadittuihin ennusteisiin. Me kuitenkin tiedämme, että

vuonna 2011 koko maan pankkiliiketoiminta kasvoi 3,51 prosenttia päätyen lukuun 395,252 miljardia euroa, kuten mm. kuva 46 osoittaa.

Yli prosenttiyksikön heitto ennusteen ja toteuman välillä on siinä määrin merkittävä, että ennusteen luotettavuutta voidaan perustellusti kyseenalaistaa. Miksi aiemmin toimivaksi oletettu ennustemalli ei sitä olekaan? Syy löytyy tarkastelemalla Suomen Pankin tuoreempia julkaisuja. Ennusteen testaamiseen käytetty ennuste alkuvuodelta 2011 odottaa bruttokansantuotteen kasvuksi 3,8 prosenttia ja työllisyysasteen nousevan 68,7 prosenttiin. Kun puolestaan tarkastellaan Suomen Pankin julkaisua vuodelta 2012 (kuvat 45 ja 52) huomataan, että bruttokansantuote kasvoikin vuonna 2011 6,6 prosenttia ja työllisyysaste nousikin vain 68,6 prosenttiin. (Suomen Pankki 2012, 83, Suomen Pankki 2011, 7)

Kuinka tämä ero Suomen Pankin ennusteen ja todellisen, toteutuneen kehityksen osalta sitten vaikuttaisi ennusteeseen? Kun sijoitetaan toteutuneet luvut malliin, saadaan sen perusteella pankkiliiketoiminnan kehitysprosentiksi vuonna 2011 3,70% euromäärän ollessa 395,965 miljardia. Nyt ennusteen ja toteuman ero onkin 0,19 prosenttiyksikköä tai 0,7 miljardia euroa, jota voidaan tässä mittakaavassa pitää varsin pienenä eroavaisuutena.

Näistä tulosten valossa voidaan ennustemallin toimivuutta pitää perusteltuna. On kuitenkin muistettava, että ennuste myös perustuu muihin ennusteisiin ja niiden paikkansapitävyyttä ei voida mitenkään taata. Ennustemalli siis toimii ja ennustaa pankkiliiketoiminnan kehitystä hyvin, jos ennusteen perusteena olevat bruttokansantuotteen ja työllisyysasteen kehitysennusteet pitävät paikkansa. Jos ne eivät osu oikeaan, ei ennustemallikaan voi mitenkään toimia oikein.

Nyt on osoitettu, että on mahdollista luoda malli, joka ratkaisee kaksi tutkimuksen lähtökohtana ollutta ongelmaa. Ensimmäinen ratkaistu ongelma on luoda perusteltu tapa mitata Satakunnan maakunnan pankkiliiketoiminnan kehitystä. Toinen ratkaistu ongelma oli laatia ennuste siitä, miten pankkiliiketoiminta kehittyy tulevaisuudessa. Jälkimmäisen ongelman ratkaisemiseksi laadittu malli on sovellettavissa myös Satakunnan tasolle. Nimenomaan tällä mallilla tulee olemaan merkittävää käyttöä satakuntalaisen pankin strategisessa päätöksenteossa ja tavoitteiden asettamisessa, sillä

ainoa tapa mitata markkinaosuuden kehitystä Satakunnassa on verrata oman, taseen sisäisen pankkiliiketoiminnan kehitysprosenttia ja verrata sitä toimialueen pankkiliiketoiminnan kehitysprosenttiin. Ja koska toimialueen kehitysprosentteja ei ole saatu mistään tilastoinneista käyttöön, on pankin tärkein tavoiteasetanta perustunut joko valistuneeseen arvaukseen tai ns. hihasta ravistamiseen. Tämän tutkimuksen myötä on tämä ongelma katsottavissa ratkaistuksi. Samalla on tullut todistettua muutamia Satakunnan maakuntaan liittyviä erityispiirteitä, joihin paneuduttiin tarkemmin luvussa 4.5.

5.5 Tutkimuksen tuloksista

Kuten aiempaan on useasti todettu, työn ensisijainen tavoite oli luoda nykyistä, arvaamiseen perustuvaa käytäntöä parempi ennustemalli pankkiliiketoiminnan kehityksen osalta. Lisäksi mallin tuli olla sellainen, jota voidaan tarkistaa ja jota voidaan tarkentaa kesken vuotta. Tarve mallille oli erittäin suuri, sillä pankkiliiketoiminnan kehitysero on tärkein yksittäinen tavoite, jonka pankin hallitus pankin johtoryhmälle määrittää. Tutkimuksen tuloksena saatiin aikaiseksi toimiva ja luotettava malli pankkiliiketoiminnan kehityksen ennustamiseen ja jota voidaan kesken vuotta tarkistaa uudemman tiedon valossa.

Toissijainen tavoite oli analysoida Satakunnan maakuntaa elinkeinorakenteen näkökulmasta. Se linkittyy ensisijaiseen tavoitteeseen oleellisesti, sillä koko maan pankkiliiketoimintaennuste on pankin johdon käytettävissä, mutta viiveellä. Maakuntatason ennustetta ei ennen ollut saatavissa mistään. Edellä mainittu malli laskee nimenomaan Satakunnan pankkiliiketoiminnan kehitysennusteen. Tutkimuksessa siis paneuduttiin Satakunnan maakunnan taloudellisiin erityispiirteisiin siksi, että maakunnallisen toimialueen elinkeinorakenteen tuntemus helpottaa taloudellisen kehityksen kvalitatiivisen arvostelua ja mahdollistaa heikkoihin signaaleihin havahtumisen.

Kokonaisuutena työ siis täytti tavoitteensa ja loi maakunnallisesti toimivan pankin johtoryhmälle arvokkaan työkalun tärkeimmän strategisen tavoitteensa asettamiseen, seuraamiseen ja uudelleenarvioimiseen. Mallin ennustekyky tullaan tarkistamaan, kun vuoden 2012 lopulliset luvut saadaan kerättyä ja sen jälkeen malli tullaan otta-

maan käyttöön vuoden 2013 pankkiliiketoiminnan kehityksen ennustamista ja seuranta varten. Tämän arvokkaan tuloksen lisäksi työ loi kokonaan uutta tietoa Satokunnan maakunnan pankkiliiketoiminnan volyymilukujen muodossa.

LÄHDELUETTELO

Arpa, M., Giulini, I., Ittner, A., Pauer, F. 2001. The influence of macroeconomic developments on Austrian banks: implications for banking supervision. Basel: Bank for International Settlements.

Athanasoglou, P. P., Brissimis, S. N., Delis, M. D. 2005. Bank-specific, industry specific and macroeconomic determinants of bank profitability. Athens: Bank of Greece.

Bikker, J. A. & Hu, H. 2001. Cyclical patterns in profits, provisioning and lending of banks and procyclicality of the new basel capital requirements. Amsterdam: The Nederlandsche Bank.

Clark Neely, M. & Wheelock, D. C. 1997. Why Does Bank Performance Vary Across States? Federal Reserve Bank of St. Louis Review, March/April 1997.

Euro & Talous, numero 3 / 2012. Suomen Pankki.

Euro & Talous, numero 3 / 2011. Suomen Pankki.

Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012. Viitattu 11.8.2012.
www.fkl.fi/tilastot/Tilastot/Finanssialan_kuukausitilasto_06_2012_ja_taydellinen_ajaja.xls&ei=NbEmUNjrEOHm4QTtxYGIBQ&usg=AFQjCNECR5_PzZqB6aLwyqyWaLg0pODfAw

Finanssialan Keskusliiton www-sivut 2012. Viitattu 11.8.2012.
http://www.fkl.fi/tilastot/Tilastot/Finanssialan_kuukausitilasto.pdf

Gerlach, S., Peng, W., Shu, C. 2005. Macroeconomic conditions and banking performance in Hong Kong SAR: a panel data study. Basel: Bank for International Settlements.

Heikkilä, T. 2002. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy

Hollanti, J. 2011. Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät ja käyttäjäkeskeinen suunnittelu. Kerava: Laurea ammattikorkeakoulu.

Honkaniemi, T. 2012. Pääekonomisti, OP-Pohjola & Järvinen, S. 2012. Seniorianalyttikko, OP-Pohjola. Henkilökohtainen tapaaminen 2.8.2012. Muistiinpanot kirjoittajan hallussa.

Huittisten Säästöpankin www-sivut 2012. Viitattu 7.9.2012.

https://www.saastopankki.fi/c/document_library/get_file?uuid=6afaf243-fad6-469d-8e43-e8e90ddb24ce&groupId=4456

Internetix Opinnot –palvelun www-sivut 2012. Viitattu 1.10.2012.

http://opinnot.internetix.fi/fi/muikku2materiaalit/lukio/maa/maa06/maa6_05_korrelatio.pdf?C:D=1818993&m:selres=1818993

Järvinen, S. Pankkiliiketoiminnasta. Vastaanottaja lauri.valtonen@op.fi. Lähetetty 9.8.2012 klo 15:57. Viitattu 1.9.2012.

Kajaanin ammattikorkeakoulun www-palvelu 2012. Viitattu 20.10.2012.

<http://193.167.122.14/Opari/ontTilastoMuuttujat.aspx>

Kauko, K. Maakuntatason pankkitoimintaa. Vastaanottaja lauri.valtonen@op.fi. Lähetetty 26.7.2012 klo 13:04. Viitattu 1.9.2012.

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Vammala: Finanssi- ja vakuutus kustannus Oy

Kontkanen, E. Maakuntatason pankkitoimintaa. Vastaanottaja lauri.valtonen@op.fi. Lähetetty 2.8.2012 klo 14:04. Viitattu 1.9.2012.

Länsi-Suomen Osuuspankin www-sivut 2012. Viitattu 7.9.2012.

<https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma/osuuspankit/taloudelliset-tunnusluvut?cid=150795047&srcpl=4>

Mannermaa, M. 1999. Tulevaisuuden hallinta -skenaariot strategiatyöskentelyssä. Porvoo: WSOY

Mellin, I. 2007. Aikasarja-analyysi –luentomateriaali, Teknillinen korkeakoulu. Viitattu 20.10.2012. http://www.sal.tkk.fi/vanhat_sivut/Opinnot/Mat-2.128/IMLuennot07/EAAS100.pdf

Mishkin, F. S., 1995. The Economics of money, banking, and financial markets. Fourth edition. New York: HarperCollins College Publishers.

Mäkelä, V. 2001. Johdanto kansantaloustieteeseen. Keuruu: KY-Palvelu Oy.

Pekkarinen, J. & Sutela, P. 2002. Kansantaloustiede. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö

PK-Yritysbarometri, Satakunnan alueraportti, syksy 2012. Suomen yrittäjät, Finnvera, Työ- ja elinkeinoministeriö.

Pohjola, M. 2009. Taloustieteen oppikirja. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy

Salminen, E. Rahastopääoma kotimaisissa sijoitusrahastoissa. Vastaanottaja lauri.valtonen@op.fi. Lähetetty 3.8.2012 klo 10:31. Viitattu 1.9.2012.

Satakunnan talous 19 – Kesäkuu 2012. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu. Viitattu 1.9.2012. <http://www.satamittari.fi/linkkitiedosto.asp?taso=1&id=522>

Satamittari.fi –www-palvelu 2012. Viitattu 27.9.2012 ja 4.10.2012.

<http://www.satamittari.fi/sivu.asp?taso=0&id=4>

Suomen Pankin www-sivut 2012. Viitattu 27.9.2012.

http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ ja_korko/2010/Pages/tilastot_rahallaitosten_lainat_talletukset_ ja_korot_lainat_pt_kotitalouksien_lainat_ ja_ta_8DA48CCE.aspx

Tampereen yliopiston Kvantitatiivisten menetelmien tietovarannon www-sivut 2012. Viitattu 1.10.2012.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/korrelaatio/korrelaatio.html>

Tilastokeskuksen www-sivut 2012, Statfin –palvelu. Viitattu 30.9.2012 ja 4.10.2012.

http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/databasetree_fi.asp

Valtonen, L. 2010. Tavoitteellinen yrityspankki – Tarve muutokseen? Pori: Länsi-Suomen Osuuspankki.

Vähäsantanen, S. 2012. Projektitutkija, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu. Henkilökohtainen tapaaminen 27.9.2012. Muistiinpanot kirjoittajan hallussa.

Zimmerman, G. C. 1996. Factors Influencing Community Bank Performance in California. Federal Reserve Bank of San Francisco Economic Review 1996, number 1.

Satakunnan maakunnan pankkiliikeytoiminta -ennuste

Työllisyysasteen ennuste (%)	2012	2013	2014
Bruttokansantuotteen kasvunennuste (%)	69,20 %	69,60 %	70,10 %
	3,50 %	3,40 %	3,80 %

<- Syötä rautkuihin Suomen Pankin ennuste

Koko maan työllisyysaste	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Koko maan bruttokansantuote M€ (markkinahintaan)	145416,00	152148,00	157307,00	165643,00	179702,00	184648,89	173267,00	179721,00	191571,00	198275,99	205017,37	212808,03
Koko maan pankkiliikeytoiminta	208198,57	232766,64	266757,34	300325,03	332812,81	334529,37	353565,00	381838,00	395252,00	409085,82	422994,74	439068,54

Koko maan työllisyysasteen kehitys-%	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Koko maan bruttokansantuotteen kehitys-%	4,63 %	3,39 %	5,30 %	8,49 %	2,75 %	-6,16 %	3,72 %	6,59 %	3,40 %	3,40 %	3,80 %
Koko maan pankkiliikeytoiminnan kehitys-%	11,80 %	14,60 %	12,58 %	10,82 %	0,52 %	5,69 %	8,00 %	3,51 %	3,40 %	3,40 %	3,80 %
Satakunnan työllisyysasteen kehitys-%	-1,97 %	2,48 %	0,91 %	2,99 %	2,76 %	-3,96 %	-2,50 %	2,42 %	-0,44 %	0,59 %	0,74 %
Satakunnan bruttokansantuotteen kehitys-%	0,31 %	5,15 %	4,08 %	6,24 %	-1,39 %	-4,51 %	3,72 %	6,59 %	3,50 %	3,40 %	3,80 %

SATAKUNNIA

Satakunnan työllisyysaste	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
Satakunnan bruttokansantuote M€ (markkinahintaan)	65,90 %	64,60 %	66,20 %	66,80 %	66,80 %	68,80 %	70,70 %	67,90 %	66,20 %	67,80 %	67,50 %	67,90 %
Satakunnan pankkiliikeytoiminta M€ (RKT)	6008,55	6026,92	6337,49	6599,97	7007,66	6910,47	6599,10	6844,91	7296,23	7551,60	7808,35	8105,07
Satakunnan pankkiliikeytoiminta M€ (TA)	10923,95	10957,35	11522,00	11991,93	12740,41	12563,71	11997,62	12444,51	13265,05	13729,33	14196,12	14735,58
Satakunnan pankkiliikeytoiminta M€ (T A)	10923,95	10907,72	11037,57	11183,66	11345,98	11459,60	11086,27	11005,11	11134,96	11232,35	11297,28	11378,44
Satakunnan pankkiliikeytoiminta (konsensus)	9579,89	9590,06	9917,72	10205,07	10635,63	10592,52	10170,34	10358,81	10812,29	11078,10	11332,63	11629,15

SATAKUNNAN PANKKILIIKEYTOIMINNAN KEHITYS-%	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E	2013E	2014E
	0,09 %	2,99 %	2,52 %	3,63 %	-0,30 %	-3,47 %	1,55 %	3,70 %	2,06 %	1,89 %	2,15 %

SATAKUNNAN PANKKILIIKEYTOIMINNAN KEHITYS-%

